

ผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูด
ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร

นางสาวพิกุล สุจา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

The Effects of Learning Resource Fieldtrip Activities on Speaking Ability
of Preschool Children at Wat Rajchakrue School in Bangkok Metropolis

Miss Pikul Suja

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

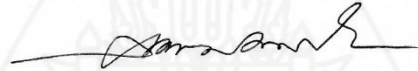
Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถ
ทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชคฤห์
กรุงเทพมหานคร
ชื่อและนามสกุล นางสาวพิกุล สุจา
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

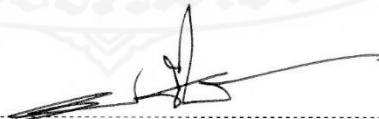
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จีรัถกษณ์ รัตนาพันธ์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** ผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถ
ทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร
ผู้ศึกษา นางสาวพิกุล สุจา รหัสนักศึกษา 2542101825
ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา
2558 จำนวน 20 คน ของโรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย คู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
และแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้มี
ความสามารถทางการพูดสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ กิจกรรมทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้ ความสามารถทางการพูด เด็กปฐมวัย

Independent Study title: The Effects of Learning Resource Fieldtrip Activities on Speaking Ability of Preschool Children at Wat Rajchakrue School in Bangkok Metropolis

Author: Miss Pikul Suja; ID: 2542101825;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study adviser: Dr. Wattana Makkasman, Assistant Professor;

Academic year: 2015

Abstract

The purpose of this research was to compare speaking abilities of preschool children at Wat Rajchakrue School in Bangkok Metropolis before and after partaking in learning resource fieldtrip activities.

The research sample consisted of 20 preschool children, aged 5-6 years, studying in the kindergarten 2 level at Wat Rajchakrue School in Bangkok Metropolis in the second semester of the 2015 academic year, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were a handbook for organizing learning resource fieldtrip activities, and a scale to assess speaking ability of preschool children. Research data were analyzed using the mean, standard deviation, and t-test.

The research results indicated that speaking ability of preschool children at Wat Rajchakrue School after partaking in learning resource fieldtrip activities was higher than their counterpart skill before partaking in the activities with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Fieldtrip Activities, Learning resource, Speaking ability, Preschool children

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน อาจารย์ที่ปรึกษา วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด ทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัศมี ตันเจริญ อาจารย์ประจำสาขา การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นางปิยะธิดา เกษสุวรรณ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และนางดวงดาว เทียมศิริ ครูชำนาญการพิเศษ ปฐมวัยโรงเรียนวัดทุ่งครุ(พิงสายอนุสรณ์) กรุงเทพมหานคร ที่ได้ตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำอย่างยิ่งเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดราชคฤห์ที่ให้ความกรุณาในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ พ.ต.อ.วสิฐ - ม.ร.ว กทลี สุนทรสิงคาล และครอบครัวที่ให้ความอุปการะเลี้ยงดูและสนับสนุนในเรื่องการศึกษา ตลอดจนเป็นกำลังใจเป็นแรงผลักดันในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนๆ นักศึกษาปริญญาโท วิชาเอกปฐมวัยศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่กรุณาให้การช่วยเหลือจนการศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ชุมชน คณะครูและบุคลากรของโรงเรียนวัดราชคฤห์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมของเด็กกลุ่มทดลอง และร่วมเป็นกำลังใจ ชื่นชมผลงานของเด็กๆ

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาและขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

พิกุล สุจา

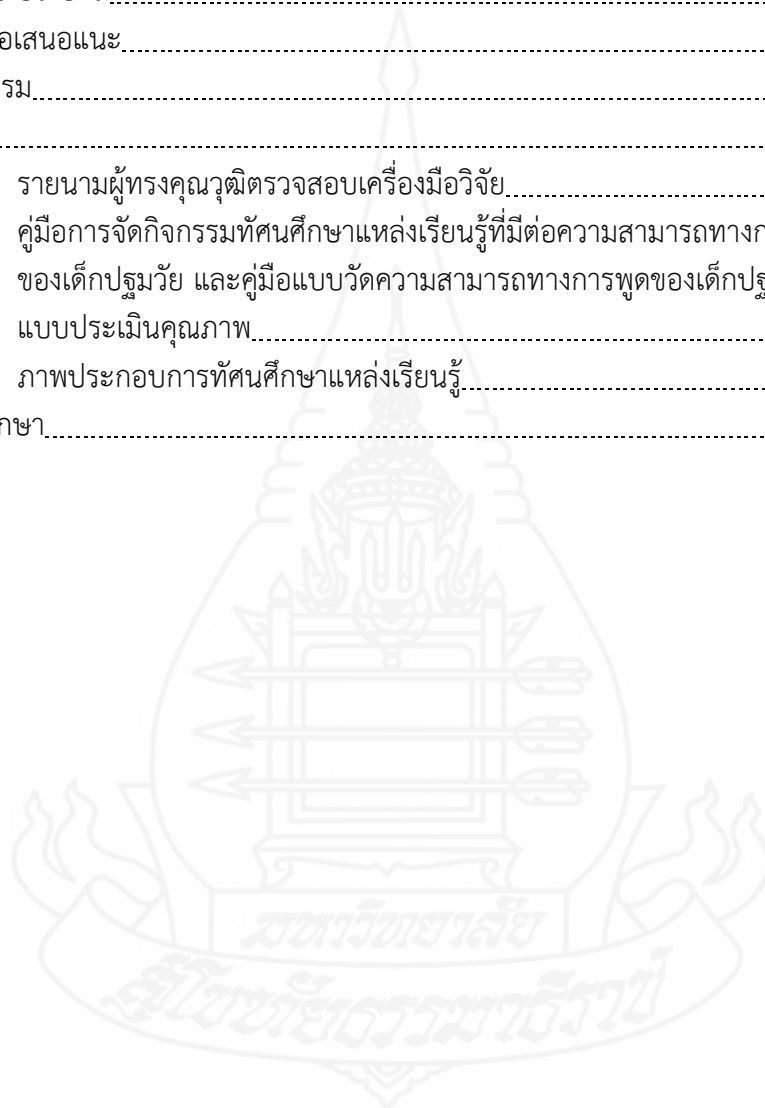
กุมภาพันธ์ 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา.....	26
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้.....	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
เครื่องมือการวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ตอนที่ 1 คะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน.....	67
ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้จำแนกโดยภาพรวม และรายด้าน.....	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
สรุปการวิจัย.....	69
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	82
ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	83
ข คู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูด ของเด็กปฐมวัย และคู่มือแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....	88
ค แบบประเมินคุณภาพ.....	135
ง ภาพประกอบการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้.....	143
ประวัติผู้ศึกษา.....	157

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาของเด็กปฐมวัย แนวทางการศึกษาแหล่งเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัยและขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....56
ตารางที่ 3.2	แสดงการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 3 แหล่งเรียนรู้.....64
ตารางที่ 4.1	แสดงคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน.....68
ตารางที่ 4.2	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมและรายด้าน.....69

ญ

สารบัญญภาพ

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แผนภูมิแสดงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	10
ตารางที่ 2.2 แผนภูมิแสดงกระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย.....	16

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นช่วงวัยที่ต้องการวางรากฐานของชีวิตให้กับเด็ก เพื่อพร้อมที่จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กต้องมีการพัฒนาไปพร้อมๆ กันทุกด้าน ความสามารถด้านภาษาอยู่ในพัฒนาการด้านสติปัญญาสอดคล้องกับ นฤมล เนียมหอม (2555) ที่กล่าวไว้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการคิด ซึ่งจะนำไปสู่พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาในขั้นสูง ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสารทั้งในการแสดงออกถึงความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด และข่าวสารอีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ โดยเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น ภาษามีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยเช่นกัน เด็กปฐมวัยต้องใช้ภาษาเพื่อให้ตนเองเข้าใจสิ่งแวดล้อมและผู้อื่น

การพูดเป็นหนึ่งในทักษะทางภาษา เด็กจะพัฒนาการพูดเป็นไปตามลำดับขั้นพัฒนาการดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542, น. 111) กล่าวว่า เด็กจะเริ่มพูดเป็นคำเมื่ออายุ 1 ขวบ แสดงท่าทางประกอบได้ แต่ถ้าอายุเกิน 1 ½ ขวบ เด็กควรพูดได้ 4-8 คำ ซึ่งรูปได้ เรียกลูกบอลได้ เมื่ออายุ 2 ขวบ ใช้สรรพนามได้ พูดเป็นประโยค บางครั้งอาจจะไม่รู้เรื่องแต่จะพูดได้ดีขึ้น อายุ 5 ขวบขึ้นไปถึง 6 ขวบ เด็กจะพูดได้คล่องเป็นเรื่องเป็นราว สอดคล้องกับ อารี สันหนวี (2537, น. 183) กล่าวว่า เด็กช่วงวัย 5 ขวบ เรียนรู้คำศัพท์ได้ประมาณ 2,500 คำ เด็กใช้โครงสร้างประโยคหลายรูปแบบในการพูด

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทุกโรงเรียน จัดตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้มีแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา การแสดง การเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ อีกทั้งมีจุดมุ่งหมายให้เด็กปฐมวัยได้ใช้ภาษาเพื่อสื่อสารให้เหมาะสมกับวัย นอกจากนั้น พูนสุข สุขเสริม (2551, น. 41) กล่าวถึงการพูดไว้ว่า การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของการติดต่อสื่อสาร ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต เนื่องจากต้องถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ผู้ที่เกี่ยวข้องคือ ครู พ่อแม่ และผู้ดูแลเด็ก ควรให้ความสนใจและหมั่นฝึกฝน ให้เด็กได้ใช้ภาษาบ่อยๆ และถูกต้องชัดเจน เพื่อเด็กจะได้นำไปใช้ได้ถูกต้องในการสื่อสารในอนาคต

จากผลการสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยในประเทศไทย โดยสำนักส่งเสริมสุขภาพกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเปิดเผยโดย นายแพทย์สุเทพ เพชรมาก ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 5 ว่า ผลการสำรวจพัฒนาการเด็ก อายุ 4-5 ปี พบว่าพัฒนาการ ด้านที่มีปัญหาล่าช้ามากที่สุด ได้แก่ ด้านภาษามีพัฒนาการภาษาล่าช้าร้อยละ 64.5 รองลงมาเป็นพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและด้านการปรับตัวร้อยละ 86.7 (สำนักส่งเสริมสุขภาพกรมอนามัย, 2550) และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบ 3 ของสถานศึกษาพบว่า

เด็กมีความเข้าใจและใช้ภาษาพูดอย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัยอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระดับเขาวรรณปัญญาและการปรับตัว หากเด็กมีพัฒนาการที่ไม่เหมาะสมกับวัย จะมีโอกาสเกิดไอคิวต่ำและส่งผลให้เด็กมีปัญหาในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ นภเนตร ธรรมบวร (2544, น. 113-114) ได้กล่าวไว้ว่า การพูดถือเป็นการแสดงออกทางพัฒนาการทางภาษา ด้านหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญพอๆกับการเขียนเลยทีเดียว การพูดเป็นการรวบรวมประสบการณ์ ด้านต่างๆของเด็กเข้าด้วยกัน อันได้แก่ ความรู้สึก ความคิด การรับรู้ การเรียนรู้ ความจำและความรู้ ความเข้าใจ

การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การวางแผนการจัดประสบการณ์ทางการพูดควรเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจว่าการจัดประสบการณ์ มีความหมายที่กว้างกว่าการสอน หรือการถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นการจัดเตรียมทุกอย่างทุกอย่างเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทางการพูด การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กต้องสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กสำรวจ ปฏิบัติจริง เป็นผู้กระทำด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเป็นอิสระได้สังเกตและตั้งสมมติฐาน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลรอบข้าง

กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดการศึกษานอกห้องเรียนที่กระตุ้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ได้ศึกษาเรียนรู้มากกว่าการเรียนเพียงเนื้อหาในตำรา ซึ่งทิตินา แคมมณี (2550, น. 345) กล่าวว่า การสอนโดยการไปทัศนศึกษาเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เอื้อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการวางแผน การประสานงาน การทำงานกลุ่ม การแสวงหาความรู้ ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละ ช่วยให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและความสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เป็นบทเรียนที่สนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเข้าใจให้อยากค้นคว้าศึกษาหาความรู้ สามารถช่วยกระตุ้นให้เด็กได้สนทนา พูดคุย ซักถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองได้พบเห็นทำให้เกิดการสื่อสารความรู้ที่ดีต่อกัน เข้าใจกัน

ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ว่ามีผลต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยหรือไม่ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้เลือกใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางการพูดให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

3. สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร คือ เด็กปฐมวัยทั้งชายและหญิงอายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร

4.2 ระยะเวลา การศึกษานี้ดำเนินการศึกษาใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน โดยบูรณาการในกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมเสรี ใช้เวลาในการทดลองวันละ 30 นาที - 1 ชั่วโมง 30 นาที (ยืดหยุ่นเวลาตามกิจกรรม)

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

4.3.1 ตัวแปรต้น กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

4.3.2 ตัวแปรตาม ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

5. นิยามศัพท์

5.1 ความสามารถทางการพูด หมายถึง การแสดงออกโดยใช้วิธีการเปล่งเสียง ออกมาเป็นถ้อยคำ เพื่อสนทนาโต้ตอบ อธิบายถึงความคิด ความต้องการ ความรู้สึก ให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกับความต้องการของผู้พูด ซึ่งประกอบด้วย การพูดคำศัพท์ การพูดแต่งประโยค และการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์

5.1.1 การพูดคำศัพท์ หมายถึง ความสามารถในการบอกชื่อสิ่งที่มีในรูปภาพได้

5.1.2 การพูดแต่งประโยค หมายถึง ความสามารถในการนำคำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกันให้เป็นประโยคที่ประกอบด้วย ใคร ทำอะไร ที่มีความหมายตรงกับรูปภาพได้

5.1.3 การพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ หมายถึง ความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ แล้วพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ สอดคล้องกับรูปภาพได้

5.2 กิจกรรมทัศนศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่ครูจัดให้กับผู้เรียนไปเรียนรู้นอกห้องเรียน ได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เพิ่มพูนความรู้โดยการศึกษาสภาพความจริงของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

5.3 แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สิ่ง
มนุษย์สร้างขึ้น และบุคคล ที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน เพื่อให้
ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีแนวทางในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ทางการพูดของเด็กปฐมวัย

6.2 เป็นแนวทางให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้นำกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
ไปใช้ในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและขอเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
  - 1.1 ความหมายและความสำคัญของความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
  - 1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย และพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
  - 1.3 ลักษณะสำคัญของความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
  - 1.4 แนวทางในการส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
  - 1.5 การประเมินความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
  - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
  - 2.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
  - 2.2 ประเภทของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
  - 2.3 คุณค่าของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
  - 2.4 วิธีสร้างความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย
  - 2.5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
  - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้
  - 3.1 ความหมายและความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
  - 3.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้
  - 3.3 ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้
  - 3.4 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้
  - 3.5 แหล่งเรียนรู้ในวัดราชคฤห์และชุมชนตลาดพลู
  - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายและความสำคัญของความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

1.1.1 ความหมายของความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

การพูดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2553, น. 24) ให้ความหมายของการพูดคือพฤติกรรมการติดต่อกันระหว่างบุคคล ด้วยการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง อากัปกริยา ท่าทางแววตา เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความต้องการ ของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง เกิดความเข้าใจและตอบสนองต่อการพูดเป็นพื้นฐานที่จะช่วยฝึกทักษะด้านภาษาได้เป็นอย่างดี

เบญจมาศ พระธานี (2536, น. 17) กล่าวว่า การพูดเป็นวิธีการสื่อสารที่มนุษย์นิยมใช้ในการแสดงออกทางภาษาเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความรู้และประสบการณ์ในการติดต่อกับผู้อื่น การพูดต้องอาศัยกระบวนการต่างๆ ทำงานอย่างต่อเนื่องและประสานกัน คือ ขบวนการหายใจ ขบวนการเปล่งเสียง ขบวนการแปรเสียง

สุทธิพร ชาทาธิคุณ (2552, น. 28) กล่าวว่า การพูด หมายถึง พฤติกรรม การพูดของเด็กที่พูดโต้ตอบกับเพื่อนและครู สนทนาหรือพูดถึงสิ่งที่ทำตลอดจนการพูดอธิบาย บรรยายถึงรายละเอียดของสิ่งต่างๆ ให้กับบุคคลอื่นให้เข้าใจ

อำไพ สวัสดิ์ราช (2553, น. 24) กล่าวว่า การพูด หมายถึง การใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมทั้งกิริยาท่าทาง โดยการเปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำ เพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ ความต้องการ เป็นการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความรู้สึกของผู้พูด แล้วสื่อสารในการถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด สื่อออกมาเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ ให้ผู้ฟังรับรู้ และเกิดการตอบสนองตามจุดมุ่งหมายของผู้พูด สำหรับเด็กปฐมวัยการพูดเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งในการสื่อสาร ความหมาย ความรู้สึก หรือความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นได้รับทราบและเข้าใจ

อาภรณ์ สยามพันธ์ (2553, น. 20) กล่าวว่า การพูด หมายถึง การแสดงกิริยา ด้วยการเปล่งเสียง เป็นถ้อยคำ เพื่อสื่อความหมาย ความรู้สึก ความต้องการ และถ่ายทอดความคิดตลอดจนการแสดง ความคิดเห็นให้ผู้อื่นรับรู้ เข้าใจความรู้สึกความต้องการ และความคิดของตนเอง

อัญชลี เอี่ยมยิ้ม (2553, น. 10) ได้ให้ความหมายของ ความสามารถในการพูดเล่าเรื่องของเด็กปฐมวัย ว่าเป็นการแสดงออกด้วยคำพูดที่เป็นคำและเป็นประโยคที่เด็กเข้าใจคำศัพท์ รู้เข้าใจความหมายของภาพและคำ สามารถพูดและแสดงความต้องการกับผู้อื่นให้รับรู้ได้ สามารถแสดงความคิดเห็น สามารถเล่าเรื่องราวต่างๆ และรู้จักใช้ถ้อยคำ การตอบคำถาม เป็นลักษณะการพูดที่ใช้สื่อสารในสังคมได้

สุรัญชนา ช่างฉัตร (2554, น. 8) ได้ให้ความหมายของการพูดว่า การพูดของเด็กปฐมวัย หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดที่ได้จากการได้ฟัง เป็นพฤติกรรม การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการเปล่งเสียงออกมาด้วย น้ำเสียง ภาษา ถ้อยคำ ท่าทาง สีหน้า แววตา อากัปกริยา เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด

จากความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นการพูดเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งในการสื่อสารความหมาย ความรู้สึกหรือความต้องการของเด็กให้ผู้อื่นได้รับทราบและเข้าใจ

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย หมายถึง การแสดงออกโดยใช้วิธีการเปล่งเสียง ออกมาเป็นถ้อยคำ เพื่อสนทนาโต้ตอบ อธิบายถึงความคิด ความต้องการ ความรู้สึก ให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกับความต้องการของผู้พูด

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษเกี่ยวกับความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย 3 ทาง คือ การพูดคำศัพท์ การพูดแต่งประโยค และการพูดเล่าเรื่องเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อน-หลัง ซึ่ง

1. การพูดคำศัพท์ หมายถึง ความสามารถในการบอกชื่อสิ่งที่มีในรูปภาพได้
2. การพูดแต่งประโยค หมายถึง ความสามารถในการนำคำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกันให้เป็นประโยคที่ประกอบด้วย ใคร ทำอะไร ที่มีความหมายตรงกับภาพได้
3. การพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ หมายถึง ความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ แล้วพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ สอดคล้องกับรูปภาพได้

1.1.2 ความสำคัญของความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อความหมายระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความสำเร็จของความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

สุริยชนา ช้างฉัตร (2554, น. 9) กล่าวว่า ความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการแสดงออกถึงพัฒนาการทางภาษาและเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ใช้สื่อความหมาย ถ่ายทอดความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจและนำไปสู่ความสำเร็จของชีวิต ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องคือ พ่อแม่ ครู และผู้ดูแลเด็กควรหาวิธีการและเทคนิคใหม่ๆ เพื่อช่วยในการฝึกทักษะ ส่งเสริมความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัย ที่เหมาะสมโดยหมั่นฝึกฝนให้เด็กได้มีโอกาสในการใช้ภาษาพูดบ่อยๆ ได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ เช่นการพูดถามตอบจากปริศนาคำทาย ก็เป็นการส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออกทางการพูด รู้จักเรียงลำดับการพูดของเรื่องราวก่อนหลัง ไม่วกไปวนมา ทำให้การสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของตนถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้นสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารได้ถูกต้องในอนาคต

นภเนตร ธรรมบวร (2544, น. 113-114) กล่าวว่า การพูดถือเป็นการแสดงออกของพัฒนาการทางภาษาด้านหนึ่งซึ่งมีความสำคัญพอๆ กับการเขียน การพูดเป็นการรวบรวมประสบการณ์ด้านต่างๆ ของเด็กเข้าด้วยกัน อันได้แก่ ความรู้สึก ความคิด การรับรู้ การเรียนรู้ ความจำ และความรู้ ความเข้าใจ

นงศ์ลักษณ์ งามขำ (2551, น. 19) กล่าวว่า การพูดมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมากเป็นการสื่อความเข้าใจระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัยนั้น พ่อแม่ ครู ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องหาวิธีการต่างๆ ในการส่งเสริมพัฒนาการพูดด้วยการให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ ด้วยการพูดคำตอบจากคำทายของปริศนาคำทายจะช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถบอกชื่อสิ่งต่างๆ

สื่อความหมายจากภาพเป็นเรื่องราวได้ตลอดจนแปลความหมายของคำพูดเป็นประโยคสมบูรณ์คือใครทำอะไร ที่ไหนได้ถูกต้อง

อาภรณ์ สยามพันธ์ (2553, น. 21) กล่าวว่า การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องใช้การพูดเพื่อสื่อความหมาย การคิดจินตนาการบอกความต้องการของตนเองและการพูดของเด็กปฐมวัยยังเป็นเครื่องมือการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งเป็นพื้นฐาน ที่ดีในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในอนาคต

ดวงใจ รุ่งเรือง (2551, น. 32) กล่าวว่า ความสามารถทางการพูดมีความสำคัญสำหรับเด็กอนุบาลเป็นอย่างมากเพราะการพูดเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กจะต้องใช้ในการสื่อสารสื่อความหมายกับพ่อแม่ ครูและผู้ใกล้ชิดที่แวดล้อมตัวเด็กให้เข้าใจถึงความต้องการต่างๆ ทั้งนี้ต้องอาศัยประสบการณ์ การเรียนรู้ การทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูด และการเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกพูดซ้ำๆ อยู่เสมอ จึงจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจความหมายของคำศัพท์ใหม่ๆ มากขึ้นจนสามารถพูดได้ถูกต้อง ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า การพูดของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กเป็นอย่างมาก เพราะเด็กต้องใช้ในการสื่อสาร ความรู้สึนึกคิด การรับรู้ความต้องการ และความจำให้ผู้อื่นเข้าใจ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องจัดกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมความสามารถทางการพูดให้กับเด็กอย่างเหมาะสม เพื่อเด็กจะได้ใช้ภาษาพูดได้อย่างถูกต้องเป็นพื้นฐานที่ดีในอนาคตต่อไป

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยและพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

1.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

เพียเจท์ (Piaget) (อ้างถึงใน วงพักตร์ ภูพันธ์ศรี และศิรินันท์ ดำรงผล, 2532, น. 6-11) กล่าวว่าเด็กปฐมวัยอายุ 2-7 ปี มีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจอยู่ในขั้นความคิดเกิดก่อนปฏิบัติ ในขั้นนี้เด็กเริ่มใช้ภาษาและเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ เด็กจะพยายามพูดและนำคำมาสร้างประโยคใหม่ ทั้งๆที่ยังไม่เข้าใจความหมายตื้นๆ อายุ 3 ขวบพูดได้ประโยคละ 8-10 คำ และถูกหลักไวยากรณ์ ซึ่งเพียเจท์กล่าวว่า เด็กวัยนี้ต้องการประสบการณ์มากๆ เพื่อเข้าใจคำยากๆ บางครั้งความคิดและคำพูดของผู้ใหญ่นั้นยากและคาดหวังจะให้เด็กเล็กๆ เข้าใจคำที่ยากๆ เหล่านั้นด้วย

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541, น. 25-29) อ้างถึงใน พวงรัตน์ รอดมณี (2549, น. 248-252) กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านภาษาไว้ 6 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน

ผู้คิดค้นทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน (The Autism Theory หรือ Autistic Theory) คือ โอโฮบาร์ท โมว์เรอร์ (O. Hobart Mowrer) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เขาให้ชื่อทฤษฎีของเขาว่า Autistic Theory หรือ Atuism Theory of Acquistion เขาทดลองการสอนกับนกและพบว่านกจะเลียนเสียงพูดของคนเฉพาะเสียงหรือคำพูดที่ผู้ฝึกพูดด้วยเวลามันอิมหรือลูปไปด้วยความรัก เสียงที่ใช้ในการพูดของมนุษย์ที่แสดงออกถึงความชื่นชมยินดี ดังนั้นเมื่อนกได้ยินเสียงที่ตัว

มันเองเปล่งออกมาคล้ายคลึงกับเสียงที่นำความปิติมาให้ขณะกินอาหารหรือถูกอุ้มด้วยความรัก มันจึงเลียนเสียงตามไปด้วย

2. ทฤษฎีการเลียนแบบ

ทฤษฎีการเลียนแบบ (The Imitation Theory) เชื่อว่า พัฒนาการทางการพูดนั้นเกิดขึ้นหลายทาง โดยอาศัยการเลียนแบบ ซึ่งอาจเกิดได้จากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียง ผู้ที่ทำการศึกษาก็เกี่ยวกับการเลียนแบบในการพัฒนาภาษาอย่างละเอียด คือ เลวิส (Lewis) โดยเขาพบว่า การเลียนแบบของเด็กเกิดจากความพอใจและความสนใจของตนเองเป็นอันดับแรก ปกติช่วงความสนใจของเด็กนั้นสั้นมาก เพื่อที่จะชดเชยเด็กจึงต้องมีสิ่งเร้าซ้ำกัน จึงทำให้เด็กมักพูดซ้ำๆ ในระยะการเล่นเสียง บางครั้งก็ใช้การเคาะโต๊ะ เคาะจังหวะไปด้วย เมื่อศึกษาถึงกระบวนการในการเลียนแบบภาษาพูดก็พบว่า จุดเริ่มต้นเกิดเมื่อพ่อแม่เลียนแบบเด็กในระยะเล่นเสียง

3. ทฤษฎีเสริมแรง

ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) อาศัยหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งนับถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไข โรนิงโกลด์ (Rheningold) และคณะพบว่าเด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อให้รางวัลหรือเสริมแรง

เวสเบอร์ก ทอดด์ (Weissberg Todd) และเพื่อนร่วมงานก็แสดงให้เห็นว่าการให้รางวัลทางสังคมทำให้เด็กอายุสังคม 3 เดือน เปล่งเสียงมากขึ้น แต่พบว่าเฉพาะที่บ่งบอกความปิติยินดีไม่อาจทำให้เพิ่มการตอบสนองได้เพราะเขาทดลองใช้เทปบันทึกเสียงแทนคน ปรากฏว่าไม่มีการตอบสนอง ตรงข้ามกับนกแก้ว นกขุนทองที่สามารถวางเงื่อนไขด้วยจานเสียงหรือเทปก็ได้ เด็กนั้นต้องการตอบสนองจากผู้ใหญ่จริง

วินิทซ์ (Winitz) ได้อธิบายถึงการที่เด็กเกิดการรับรู้ในระยะการเล่นเสียงตอนต้นๆ ว่า เป็นการกระทำตามธรรมชาติของมนุษย์ในการที่จะมีจุดหมายปลายทาง เขาได้อธิบายขั้นที่สองของพัฒนาการทางภาษาในด้านการใช้รางวัลทางอ้อมว่า มีบทบาทต่อพฤติกรรมของเด็ก กล่าวคือ เมื่อทำเสียงนำให้ลูกพร้อมกับเอาอาหารมาให้โดยเกือบจะพร้อมกันนั้นเองเด็กจะหันศีรษะไปรับประทานอาหารและขณะที่เปล่งเสียงนั้นเด็กอาจทำกิริยาอย่างอื่นด้วย

4. ทฤษฎีการรับรู้

ในบางครั้งเด็กจะพูดคำที่ไม่เคยพูดหรือไม่เคยถูกสอนให้พูดมาก่อนเลย แม้แต่ในระยะเล่นเสียงก็ได้เปล่งเสียงที่คล้ายกับคำนั้น จึงสงสัยว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ทฤษฎีการรับรู้ (Motor Theory of Perception) ให้คำตอบในแง่คือการรับรู้

ลิเบอร์แมน (Lieberman) ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับ การเปล่งเสียงจึงเห็นได้ว่าเด็กมักจะจ้องหน้าเวลาพูดด้วย ทำนองเดียวกับเด็กหุ้ดต้องการทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กพูดซ้ำด้วยตนเองหรือหัดเปล่งเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

5. ทฤษฎีสภาวะติดตัวมาแก่กำเนิด

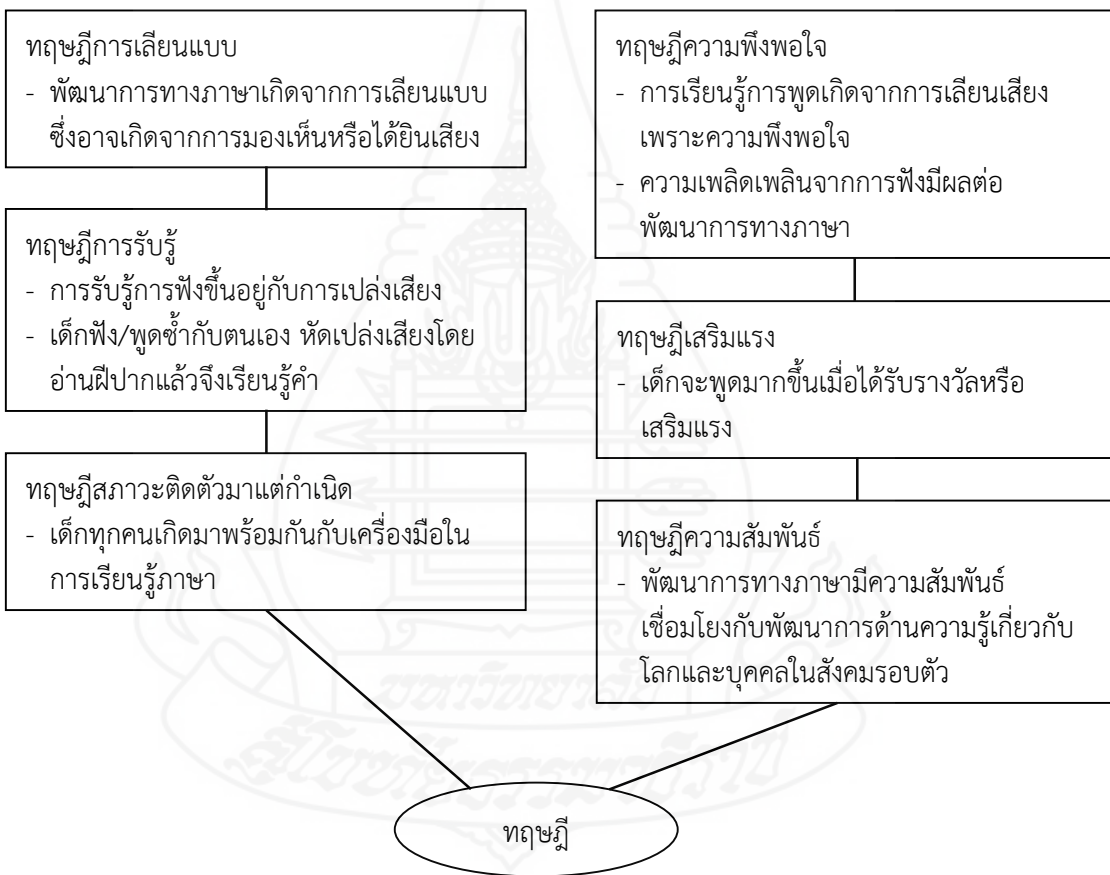
ชอมสกี (Chomsky) นักภาษาศาสตร์อเมริกันเป็นผู้คิดทฤษฎีสภาวะติดตัวมาแต่กำเนิด (Innateness Theory) เขาอธิบายว่าเด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับเครื่องมือในการเรียนรู้ภาษา (Language Acquisition Device) ซึ่งเรียกว่า แอล เอ ดี (L.A.D) เครื่องมือนี้จะเป็นฝ่ายรับ

ข้อมูลทางภาษา ซึ่งมาจากประโยคต่างๆ เด็กก็จะเกิดการรู้กฎต่างๆ ทางไวยากรณ์ที่มีใช้ในภาษา กฎทางไวยากรณ์ต่างๆ นี้คือ ความรู้ในภาษา (Competence)

6. ทฤษฎีความสัมพันธ์

นักสังคมวิทยาภาษาศาสตร์และนักจิตวิทยา กลุ่มหนึ่งเสนอทฤษฎีความสัมพันธ์ (Intcration Theory) ขึ้นโดยกล่าวว่าคนเราเกิดมานั้นจะต้องมีบางสิ่งบางอย่างติดตัวมาซึ่งทำให้คน ผิดไปจากสัตว์สิ่งนั้นคือ ความสามารถในการเรียนภาษา (Language Capacity) และความรู้เกี่ยวกับ โลก(Cognitive Knowledges) พร้อมทั้งมีความสัมพันธ์ต่อกันกับคน เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้ภาษา ขึ้นมา

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษาสรุปได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิแสดงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษา

ที่มา: พวงรัตน์ รอดมณี. (2549, น. 252)

Glazer and Burke (1994, pp. 9-15; Jalongo, 1992, pp. 9-12; Machado, 1999, pp. 8-10; Morrow, 1989, pp. 40-44) อ้างถึงใน วรรณาท รักสกุลไทย (2552, น. 10-12-10-14) กล่าวว่าแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาของเด็กกว่ามี 3 กลุ่ม ดังนี้

1. แนวคิดของนักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม สกินเนอร์ (Skinner) ซึ่งเป็นผู้นำสำคัญของแนวคิดนี้ได้อธิบายว่า ภาษาพูดเกิดขึ้นเมื่อมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง นักพฤติกรรมนิยมเชื่อว่าภาษาเป็นกระบวนการภายในของมนุษย์ การเรียนภาษาเป็นผลจากการปรับพฤติกรรมโดยสิ่งแวดล้อม เด็กเกิดมาโดยมีศักยภาพในการเรียนรู้ภาษา เด็กจะสังเกตเลียนแบบพฤติกรรมเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่หรือคนอื่น และเมื่อได้รับการเสริมแรงทำให้การเลียนแบบเหมือนตัวแบบมากยิ่งขึ้น

2. แนวคิดของนักจิตภาษาศาสตร์ โนม ชอมสกี (Noam Chomsky) ซึ่งเป็นผู้นำของแนวคิดนี้อธิบายว่าภาษาเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวมนุษย์ การเรียนรู้ภาษาขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ และมนุษย์มีโครงสร้างของการเรียนรู้ภาษาที่ติดตัวมาแต่เกิด เขาเรียกโครงสร้างนี้ว่า LAD (Language Acquisition Device) ต่อมา อีริค เลนเนนเบิร์ก (Eric Lenneberg) ได้นำทฤษฎีของชอมสกีมาขยายความในมุมมองทางชีววิทยาเกี่ยวกับการเติบโตทางภาษา โดยมีความเชื่อว่า ถ้าภาษาเป็นเครื่องมือของมนุษย์โดยเฉพาะ ไม่ว่าเด็กจะอาศัยอยู่ที่ใดในโลกจะต้องพูดได้ และเด็กปกติจะมีความสามารถในการพูดที่อายุเฉลี่ยเท่าๆกัน

3. แนวคิดของนักทฤษฎีกลุ่มภาษาและการคิด ทฤษฎีในกลุ่มนี้มีนักทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ เพียเจต์ (Piaget) และไวทสกี้ (Vygotsky) ซึ่งอธิบายปัจจัยเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาของเด็กดังต่อไปนี้

3.1 ทฤษฎีของเพียเจต์ เพียเจต์เชื่อว่าภาษาที่เด็กใช้เป็นสิ่งแสดงให้เห็นระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก แม้ว่าทฤษฎีของเพียเจต์ ไม่ได้อธิบายการเรียนรู้ภาษาโดยตรง แต่ผู้ที่ศึกษาเรื่องการเรียนภาษาส่วนใหญ่ใช้ขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาในการอธิบายการเรียนภาษาของเด็กตามขั้นตอนพัฒนาการของเด็กดังนี้

3.1.1 ขั้นประกอบสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Period) เป็นช่วงที่เด็กเรียนรู้คำโดยเชื่อมโยงคำกับกิจกรรม เด็กในขั้นนี้มีความต้องการอย่างแรงกล้าในการเรียนรู้ภาษา เด็กจะพูดซ้ำแล้วซ้ำอีกแม้ว่าจะอยู่คนเดียว หรือถูกห้ามก็ตาม ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของนักพฤติกรรมนิยมที่เชื่อว่ารางวัลทำให้เด็กทำซ้ำ เพียเจต์เชื่อว่า การทำซ้ำของเด็กเกิดจากความพึงพอใจของตัวเองในการใช้ภาษา

3.1.2 ขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Preoperational Period) เป็นช่วงที่เด็กใช้สัญลักษณ์แทนวัตถุหรือประสบการณ์ เช่น ใช้บล็อกแทนบ้าน ใช้ขีดเขียนแทนคำ เด็กจะวาดภาพอย่างมีจุดมุ่งหมาย วาดภาพเพื่อสื่อจินตนาการของตนได้ เด็กจะเรียนรู้คำศัพท์มากมาย และรู้จักใช้คำเหล่านั้นเรียงร้อยเป็นประโยคที่ค่อยๆ เพิ่มความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

3.1.3 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period) เป็นช่วงที่เด็กคิดได้มากกว่า 1 มุมมอง สามารถสร้างประโยค และเข้าใจได้เมื่อตัวอักษรตัวเดียวกันไปอยู่ในที่ต่างๆ กันในแต่ละคำ

3.1.4 **ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Period)** เป็นช่วงที่เด็กเข้าใจเหตุผลซึ่งเป็นนามธรรม จึงเข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษาได้ดี

เพียเจต์ อธิบายว่าเด็กก้าวผ่านแต่ละขั้นของพัฒนาการด้วยการปรับสู่โครงสร้าง(Assimilation) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อเด็กรับข้อมูลจากประสบการณ์ไปสู่ความทรงจำ ทำให้เกิดการปรับความคิดและการกระทำของเด็กให้รับข้อมูลใหม่ซึ่งเป็นการปรับขยายโครงสร้างสติปัญญา (Accomodation) ทั้งนี้เมื่อภาษาและข้อมูลที่ซึมซับมารวมกัน ทำให้เกิดความสมดุลในโครงสร้างความคิด (Equilibration) ซึ่งเด็กปรับการรับรู้เดิมไปสู่การรับรู้ใหม่

3.2 ทฤษฎีของไวท์ฮอตสกี ไวท์ฮอตสกีเชื่อว่ามนุษย์มีความต้องการภายในที่จะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเติบโตทางภาษาขึ้นอยู่กับการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและวัตถุในสภาพแวดล้อมบทบาทของผู้ใหญ่มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อระดับการเรียนรู้ภาษาของเด็กมีความต่างจากระดับจริงที่เด็กสามารถทำได้ ปฏิสัมพันธ์ของผู้ใหญ่ต่อเด็กจะช่วยชี้แนะและขยายประสบการณ์ด้านภาษาของเด็ก

จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย สามารถสรุปได้ว่าความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง พร้อมๆ กับการพัฒนาในด้านต่างๆ เด็กแต่ละคนจะมีพัฒนาการช้า- เร็ว แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในตัวเด็กและปัจจัยภายนอกที่อยู่รอบๆตัวเด็ก

1.2.2 พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

โลแกนและโลแกน (Logan and Logan, 1974, p. 207; อ้างถึงใน สุภาวดี ภัฏยานุกูล, 2537, น. 32-34) อ้างถึงใน พวงรัตน์ รอดมณี (2549, น. 252-254) ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาออกเป็น 7 ขั้น ดังนี้

1. ระยะปะปะ (Random Stage) อายุแรกเกิดถึง 6 เดือน

ระยะนี้เด็กจะเปล่งเสียงดังๆ ที่ยังไม่มีความหมาย การเปล่งเสียงของเด็กก็เพื่อบอกความต้องการของตน และเมื่อได้รับการตอบสนองเด็กจะรู้สึกพอใจ เช่น เด็กจะร้องเมื่อถูกปล่อยให้อยู่คนเดียว เมื่อรู้สึกหิว ปวดท้อง เป็นต้น แม้กระทั่งความรู้สึกที่เป็นสุข การเปล่งเสียงจะทำให้เด็กได้รับการตอบสนองจากผู้เลี้ยงดู และเมื่ออายุ 6 เดือน เสียงของเด็กจะเริ่มชัดเจน ซึ่งเสียงที่เปล่งในระยะนี้เรียกว่า เสียงอ้อแอ้ หรือที่เรียกว่า การเริ่มคุย แต่ยังไม่สามารถสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ในช่วงนี้เป็นระยะที่ควรสนับสนุนการพูดของเด็กโดยการพูดคุยตอบ เพราะเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดมีคนพูดด้วยและมีสุขภาพดี จะมีโอกาสพัฒนาทางภาษาได้ดีกว่าเด็กเจ็บป่วย ร้องไห้ หรือถูกทอดทิ้ง

2. ระยะแยกแยะ (Jargon Stage) อายุ 6 เดือนถึง 1 ปี

ในระยะนี้เด็กจะเริ่มแยกแยะเสียงที่เขาได้ยินในสิ่งแวดล้อม เช่น เสียงพูดคุยของแม่หรือผู้ให้การเลี้ยงดู เด็กจะแสดงลักษณะของการหยุดฟัง และแสดงอาการจดจำเสียงที่ได้ยินได้ เด็กจะรู้สึกพอใจถ้าหากเปล่งเสียงแล้วได้รับการตอบสนองในทางบวก เช่น การพูดคุยด้วยหรือการแสดงอาการยิ้มแย้ม เด็กจะเปล่งเสียงเหล่านั้นซ้ำๆ อีก ในบางครั้งเด็กจะทำเสียงตามเสียงที่พูดคุยด้วย

3. ระยะเลียนแบบ (Imitation Stage) อายุ 1 ถึง 2 ปี

เสียงที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเสียงของคนใกล้ขีด เป็นเสียงที่เด็กวัยนี้สนใจและเริ่มเลียนแบบ เสียงที่เปล่งขึ้นของเด็กจะเริ่มมีความหมายและแสดงกิริยาตอบสนองการได้ยินเสียงของผู้อื่น นักภาษาศาสตร์ถือว่าเป็นขั้นตอนที่แสดงถึงการพัฒนาการทางภาษาอย่างแท้จริงของเด็กคำศัพท์ส่วนใหญ่ที่เด็กใช้ คาง่ายๆ และสามารถใช้คำบางคำได้ชัดเจน การเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้นน้อยแค่นั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสติปัญญาของเด็ก ตลอดจนการส่งเสริมและให้โอกาสแก่เด็กที่จะเรียนรู้ ต้นแบบก็เป็นส่วนประกอบสำคัญ เพราะเด็กจะเรียนรู้การพูดด้วยวิธีเลียนแบบ เด็กจะสามารถจับเค้าความของคำพูดได้จากท่าทางและสีหน้าของผู้พูดในขณะที่พูด

4. ระยะขยาย (The Stage of Expansion) อายุ 2 ถึง 4 ปี

เด็กจะเริ่มหัดพูดโดยเปล่งเสียงออกมาเป็นคำ ระยะแรกจะเป็นการพูดโดยเรียกชื่อคำนามออกชื่อคนที่อยู่รอบๆข้าง สิ่งของต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัว รวมทั้งคำคุณศัพท์ที่เด็กได้ยินผู้ใหญ่พูดกัน ความสามารถของเด็กในการพูดแสดงให้เห็นได้ ดังนี้

อายุ 2 ปี เริ่มพูดเป็นคำและสามารถใช้คำที่เป็นคำนามได้ถึงร้อยละ 20

อายุ 3 ปี เด็กจะเริ่มพูดเป็นประโยค

อายุ 4 ปี เริ่มใช้คำศัพท์ต่างๆ ได้กว้างขวางขึ้น สามารถใช้คำขึ้นต้นหรือลงท้ายอย่างที่ได้ยินผู้ใหญ่ใช้

5. ระยะโครงสร้าง (Structure Stage) อายุ 4 ถึง 5 ปี

การรับรู้และการสังเกตของเด็กวัยนี้ดีขึ้นมาก ซึ่งทำให้เด็กได้สังเกตการใช้ภาษาของบุคคลที่อยู่รอบข้างและนำมาทดลองใช้ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับ เช่น จากการฟังนิทาน ดูโทรทัศน์ การเล่นกับเพื่อนหรือพี่น้อง การพูดคุยกับผู้ใหญ่ ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งช่วยให้เด็กเก็บข้อมูลทางภาษาให้เพิ่มมากขึ้น เด็กจะรู้จักเล่นสนุกกับคำ คิดสร้างคำและประโยคด้วยตนเองโดยจดจำคำหรือวลี ตลอดจนประโยคที่ได้ยินมา

6. ระยะตอบสนอง (Responding Stage) อายุ 5 ถึง 6 ปี

พัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยนี้จะเริ่มสูงขึ้น เพราะเด็กจะเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล เด็กได้พัฒนาคำศัพท์เพิ่มขึ้น รู้จักการใช้ประโยคอย่างเป็นระบบตามหลักไวยากรณ์ การใช้ภาษาจึงเป็นภาษาที่มีแบบแผนมากขึ้น ภาษาของเด็กจะใช้สำหรับการสื่อสารที่ให้ความหมายและเพื่อแสดงให้ผู้อื่นรับรู้ถึงสิ่งที่เขามองเห็นหรือรับรู้

7. ระยะสร้างสรรค์ (Creative Stage) อายุ 6 ปีขึ้นไป

เด็กจะพัฒนาความสามารถทางภาษาได้สูงขึ้น สามารถจดจำสัญลักษณ์ทางภาษาได้มากขึ้น สำหรับด้านการพูดสามารถใช้ถ้อยคำที่เป็นสำนวนหรือคำที่มีความหมายลึกซึ้งได้ เด็กจะพัฒนาวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ทักษะทางภาษาได้สูงขึ้น ใช้ภาษาพูดที่เป็นนามธรรมมากขึ้นด้วย การสื่อสารในขั้นตอนนี้จะเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของเด็ก เด็กจะรู้สึกสนุกกับการแสดงความคิดเห็นโดยการพูดและการเขียน ทั้งจะชอบสนทนากับเพื่อนๆ หรือผู้ใหญ่มากกว่าการเล่น จะมีความสุขมากเมื่อได้สนทนากับผู้อื่น

อรชา ตูลานันท์ (2547, น. 2) อ้างถึงใน วรรณาท รักสกุลไทย (2552, น. 10-15) ได้กล่าวถึง พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ด้านการพูดของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งตามอายุของเด็กมีรายละเอียดดังนี้

อายุ 4-5 ปี

- พูดเสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ และตัวสะกดได้ชัดเจนทุกเสียง พูดเสียงพยัญชนะ ฟ และ ช ได้ชัดเจนขึ้น พูดไม่คล่องเป็นบางครั้ง

- พูดคำศัพท์ได้ประมาณ 1,500-2,000 คำ

- ใช้คำกริยา คำวิเศษณ์ คำลงท้าย และคำอุทานได้

- พูดประโยคที่มีความยาว 4 คำขึ้นไป และเป็นประโยคที่เป็นเหตุเป็นผล

- เล่าเรื่องเกี่ยวกับตนเอง และผู้อื่นได้ โดยผู้ใหญ่ต้องพูดแนะนำเล็กน้อย

- ตอบคำถามง่ายๆ ได้ มักถาม เมื่อไร อย่างไร

- ใช้คำสันธาน “แต่” “เพราะว่า”

อายุ 5-6 ปี

- พูดเสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ และตัวสะกดได้ชัดเจนทุกเสียง พูดเสียงพยัญชนะ ส ได้ชัดเจนขึ้น เสียง ร อาจยังไม่ชัด

- พูดคำศัพท์ได้ประมาณ 2,500-2,800 คำ

- ใช้คำสรรพนาม คำกริยา คำบุพบท ได้ถูกต้อง

- พูดประโยคที่มีความยาว 5-6 คำขึ้นไป เป็นประโยค ที่มีความซับซ้อน และมักใช้ประโยคคำสั่ง

- พูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ กับผู้อื่นได้อย่างสัมพันธ์กับเรื่องพูด

พรราวพรรณ เหลืองสุวรรณ (2537, น. 65-66) ได้กล่าวถึง พัฒนาการทางด้านภาษาและการพูดของเด็กปฐมวัยว่า

เด็กอายุ 5 ขวบ เริ่มมีพัฒนาการทางด้านภาษามากขึ้น สามารถเข้าใจคำพูดข้อความยาวๆ ของผู้ใหญ่ได้ดี พยายามพูดยาวๆ โดยเลียนแบบผู้ใหญ่ในการจะสร้างประโยค เช่น “ผมจะดื่มนมทุกวันเพื่อจะได้โตเหมือนคุณพ่อ” “ควรแปรงฟันหลังทานอาหารทุกครั้งฟันจะได้ไม่ผุ” “กินผักและมะเขือเทศจะทำให้แก้มเป็นสีชมพู” เด็กจะรู้สึกภาคภูมิใจและมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ยิ่งขึ้นชอบฟังนิทานประเภทเทพนิยายมากที่สุด เช่น เรื่อง สโนว์ไวท์ ซินเดอเรลล่า และถ้าได้มีโอกาสแสดงบทบาทสมมติตามเรื่องจะชอบใจมาก

เด็กอายุ 6 ขวบ ส่วนใหญ่จะสนใจในการพูด เด็กจะชอบสนทนากับเพื่อนๆ หรือผู้ใหญ่มากกว่าการเล่นสิ่งของ และมีความสุขมากเมื่อได้สนทนากับผู้อื่นการฟังเรื่องราวต่างๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับธรรมชาติ ปรากฏการณ์ต่างๆ และไม่ชอบที่จะถูกพูดวิจารณ์ต่อหน้าคนอื่นหรือชุมชนเริ่มสนใจในการอ่านโดยเฉพาะเทพนิยายที่มีภาพประกอบ

ดวงใจ รุ่งเรือง (2542, น. 38) กล่าวว่า พัฒนาการความสามารถทางการพูดของเด็กอนุบาลนั้นจะเริ่มเปลี่ยนเสียงร้องที่ไม่มีความหมายก่อน จากนั้นจะค่อยๆ พัฒนามาเป็นคำพูดคำเดียวก่อนแล้วจึงพัฒนาต่อเป็นประโยคสั้นๆ แต่ยังไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ไปจนถึงถูกหลัก

ไวยากรณ์ของภาษานั้นๆ และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน จนสามารถใช้ภาษาพูดในการสื่อความหมาย ความคิด ความต้องการ และความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่น ทราบได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ฉะนั้น พัฒนาการทางการพูดนั้นเริ่มตั้งแต่วัยทารก จนถึงช่วงเด็กตอนต้น หรือช่วงปฐมวัย เด็กจะมีพัฒนาการทางการพูดที่เข้าใจภาษาและใช้ภาษาได้อย่างอัตโนมัติเหมือนผู้ใหญ่ ซึ่งพัฒนาการทางภาษาที่น่าสนใจก็คือความยาวของประโยคตามโครงสร้างภาษาไทย ยิ่งเด็กโตขึ้นยิ่งสามารถพูดได้ประโยคยาวขึ้น ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงความสามารถทางการใช้ภาษาของเด็กได้เป็นอย่างดี

สุทธิพร ชาตาคิคุณ (2552, น. 33) กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านภาษามีลักษณะต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิด การแสดงออกทางภาษาของเด็กเริ่มจากหน่วยที่ย่อยที่สุดของเสียง เมื่อสามารถควบคุมอวัยวะต่างๆ ได้ดีขึ้น ประกอบจากการเรียนรู้จากการได้ยินและการฝึกออกเสียงซ้ำๆ เด็กจะสามารถออกเสียงเป็นคำๆ ได้ อีกทั้งการเสริมแรง จะทำให้เด็กพัฒนาถึงการใช้คำอย่างมีความหมาย และสามารถขยายพัฒนาการทางภาษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาภาษาขั้นสูงขึ้นไป

จากการศึกษาข้อความดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยมีลักษณะต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิด มีการพัฒนาไปเป็นลำดับขั้นโดยเริ่มจากหน่วยย่อยที่สุดของเสียงที่ยังไม่มีความหมายประกอบกับการเรียนรู้จากการได้ยิน การฝึกออกเสียงซ้ำๆ เด็กจะสามารถเปล่งเสียงออกมาเป็นคำๆ ได้ และเมื่อมีการเสริมแรง จะทำให้เด็กได้พัฒนาการใช้คำอย่างมีความหมายสามารถขยายคำ สร้างคำให้เป็นประโยค ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการพูดในขั้นสูงขึ้นไป ทั้งนี้ เด็กแต่ละคนจะมีพัฒนาการด้านการพูดที่ช้า-เร็วแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ สุขภาพ สติปัญญาและสภาพแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 ลักษณะสำคัญของความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2527, น. 256-258, อ้างถึงใน พวงรัตน์ รอดมณี, 2549, น. 255-257) กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้ทางภาษาของเด็กปฐมวัย มี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การออกเสียงของเด็กปฐมวัยจะเริ่มจากแรกเกิด เด็กจะร้องซึ่งการร้องนอกจากจะใช้เป็นการสื่อสารแล้ว ยังเป็นการฝึกการออกเสียงของเด็กด้วย เมื่อเด็กมีอายุราว 6-8 อาทิตย์ เสียงร้องของเด็กจะเริ่มน้อยลง แต่จะออกเสียงในลักษณะครางขึ้นมาแทน เมื่อเกิดความพอใจต่อการได้อาหารหรือมีความตื่นเต้น เช่นการได้รับของเล่นใหม่ๆ ลักษณะการออกเสียงของเด็กในระยะ 6 เดือนแรกจะยังไม่เป็นระบบ และยังไม่สามารถควบคุมบังคับเสียงได้ เช่น เสียง “แบะ” ออกเสียง “แกะ” หลังจาก 6 เดือนไปแล้วเสียงที่ออกมาจากลำคอเริ่มจะเป็นระบบขึ้น เด็กเริ่มสามารถที่จะควบคุมบังคับเสียงที่ออกมาจากลำคอได้ ในระยะนี้เด็กการออกเสียงซ้ำๆ กันบ่อยขึ้น จนบางครั้งอาจจะทำให้ผู้ใหญ่คิดว่าลูกของตนสามารถพูดได้แล้ว ซึ่งเสียงที่เปล่งออกมาจากลำคอนั้นอาจเป็นเสียงเดียวกันตลอดทั้งวัน เช่น เสียง “แบะ” การที่เด็กออกเสียงเดียวกันตลอดทั้งวันนั้นจะเป็นจุดสำคัญเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ออกเสียงคำต่างๆ ในระดับที่สูงต่อไป ออสกู๊ด (Osgood) ได้กล่าวถึงกระบวนการออกเสียงซ้ำๆ ซากๆ ของเด็กนี้จะทำให้เด็กสามารถควบคุมการออกเสียงของตนได้ซึ่งเป็นการนำไปสู่การพัฒนาการออกเสียงขั้นสูงต่อไป

2. การเข้าใจความหมายของคำเมื่อเด็กอายุประมาณ 1 ขวบ เด็กจะเริ่มออกเสียงเป็นคำๆ ได้ครั้งแรก โดยจะพูดคำที่เป็นชื่อของสิ่งของ หรือบุคคลที่อยู่รอบตัว การออกเสียงเป็นคำจะคล้ายๆ กัน 2 คำติดกัน เช่นคำว่า ป๊าป๊า พ่อพ่อ หรือ แม่แม่ นอกจากนี้เด็กจะเริ่มแสดงให้เห็นว่าตนเข้าใจภาษาได้มากกว่าที่จะพูดได้ เช่น การที่ผู้ใหญ่บอกเด็กยิ้มหน่อย ยิ้มหน่อย เด็กก็จะยิ้มแสดงให้เห็นว่าเด็กเริ่มเข้าใจภาษาที่ผู้ใหญ่พูดแล้วในช่วงต้นของอายุ 2 ขวบ เด็กจะสามารถพูดคำที่มีความหมายมากขึ้น ในช่วงอายุประมาณ 1 ปี 3 เดือน เด็กจะใช้คำพูดเพียงคำเดียวแทนความหมายของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนกว่าที่จะใช้เพียงคำเดียวอธิบายได้ เช่น เด็กอาจจะพูดคำว่า “กิน” ในที่นี้หมายถึง “พ่อ แม่ กินข้าว” เป็นต้น ลักษณะการใช้คำพูดเพียงคำเดียวเพื่ออธิบายถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนนี้เป็นอยู่ไม่นาน จะหายไปเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 1 ปีครึ่งหรือ 2 ปี

3. การสร้างประโยคการสร้างประโยคของเด็กจะเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อเด็กมีอายุ 1 ปีครึ่ง - 2 ปีเด็กจะเชื่อมคำต่อกันโดยการสร้างประโยคที่มี 2 คำได้ เช่น คำพูดว่า “ไปกิน” “กินข้าว” และก่อนที่เด็กจะผ่านอายุ 2 ขวบไป เด็กจะสามารถเรียนรู้คำใหม่ๆ ได้ประมาณ 200 คำจากนั้นการพัฒนาภาษาของเด็กจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอายุประมาณ 3 ปี เด็กเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของประโยค เริ่มเข้าใจหลักไวยากรณ์อย่างง่ายๆ ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากการสร้างของประโยคที่พูดได้อย่างถูกต้อง เช่น เด็กจะไม่พูดว่าหนูขนมกินแต่จะพูดว่า หนูกินขนม หรือไม่พูดว่าแดงสี แต่จะพูดว่า สีแดง อีกทั้งยังสามารถสร้างประโยคที่ยากขึ้นอีกด้วย เมื่อเด็กอายุ 3 ปี เด็กจะสามารถเรียนรู้คำใหม่ๆ ได้ประมาณ 1.000 คำ ในขณะที่เด็กกำลังพัฒนาทางภาษาช่วงนี้นั้น เด็กอาจจะพูดประโยคที่มีคำบางคำตกหล่นไป ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าเด็กมีความเข้าใจว่าประโยคที่ตนพูดนั้นเป็นประโยคที่สมบูรณ์แล้ว

4. เข้าใจความหมายของประโยคเมื่อเด็กอายุประมาณ 5 ปี เด็กสามารถที่จะเชื่อมคำและสร้างประโยคได้มากขึ้นเนื่องจากเด็กสามารถเข้าใจหลักไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้อง และสามารถสร้างประโยคที่ใช้ได้ในการพูดทุกสถานการณ์

สรุปกระบวนการการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

ภาพที่ 2.2 แผนภูมิแสดงกระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

ที่มา: พวงรัตน์ รอดมณี. (2549, น 257)

เฮอร์ลอต (Hurlock, 1987, pp. 185-186, อ้างถึงใน นิรันดร์ รอดเอี่ยม, 2531, น. 20-23) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยดังนี้

1. ความเข้าใจภาษาที่ผู้อื่นพูด ความสามารถที่จะเข้าใจคำพูดของผู้อื่น
2. การเรียนรู้คำศัพท์ พิจารณาได้ 2 ด้านคือ
  - 2.1 คำศัพท์ทั่วไปได้ลำดับขั้นตอนของคำศัพท์ดังนี้
    - 2.1.1 คำนาม มีคำแรกของเด็ก
    - 2.1.2 กริยา หลังจากที่เด็กได้เรียนรู้คำนามเพียงพอก็จะใช้คำเรียกสิ่งของใกล้ตัวได้
    - 2.1.3 คำคุณศัพท์ เด็กจะเริ่มใช้ตอนขวบครึ่งมักเป็นคำที่สื่อความหมายง่าย ๆ อาทิ ดีเลว ชน ร้อน
    - 2.1.4 กริยาวิเศษ เด็กเริ่มใช้คำถามว่าที่นี่หรือที่ไหนซึ่งเกิดกับเด็กช่วง สองปีแรกเด็กเรียนรู้คำศัพท์ไม่ตึ้นะ แต่พอเด็กเข้าโรงเรียนเด็กก็จะมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น
  - 2.2 คำศัพท์เฉพาะ ได้แยกคำศัพท์ออกเป็น 7 ลักษณะ คือ
    - 2.2.1 ศัพท์เกี่ยวกับสี เด็กรู้จักสีตอน 4 ขวบ
    - 2.2.2 ศัพท์เกี่ยวข้องกับจำนวน เด็กจะรู้ค่า 1-3 ตอนอายุ 5 ขวบ
    - 2.2.3 ศัพท์เกี่ยวกับเวลา เด็กจะเข้าใจตอนอายุ 6-7 ขวบสามารถแยกกลางวัน กลางคืนได้
    - 2.2.4 ศัพท์เกี่ยวกับเงิน เด็กจะรู้ค่าเหรียญบาทตอนอายุ 4-5 ขวบ
    - 2.2.5 ศัพท์แสดง เด็กจะเข้าใจตอนอายุ 4-8 ขวบ
    - 2.2.6 ศัพท์สภล สาบาน เด็กชายจะชอบใช้ช่วงเวลาเข้าเรียนเพื่อแสดงว่าตนโตแล้ว
    - 2.2.7 ศัพท์ลับเฉพาะ เด็กหญิงเกือบทุกคนจะใช้ภาษาเฉพาะหลังจาก อายุ 6 ขวบเพื่อใช้สื่อสารกับเพื่อน
3. การสร้างประโยค เด็กเริ่มพูดเป็นประโยคช่วงอายุสองขวบโดยการนำคำมาผสมกันเป็นประโยคสั้นๆ แต่บางครั้งก็ไม่สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ
4. การออกเสียง เด็กจะเลียนแบบเสียงจากที่ตนได้ยินได้ฟังจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวระยะแรกเด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำที่ต้องการใช้ก่อนถ้าไม่พอก็ใช้ท่าทางช่วย เมื่อโตขึ้นก็หันไปใช้คำแสดงแทน เมื่อเด็กไปโรงเรียนเด็กจะทราบศัพท์ใหม่ๆ และความหมายใหม่เรื่อยๆ พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนวัยเรียน ในระยะ 2-5 ปีนี้เป็นระยะที่เด็กมีความก้าวหน้าทางภาษาได้อย่างรวดเร็ว

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยคือ การเปล่งเสียง การเรียนรู้คำศัพท์ การสร้างประโยค และการเข้าใจความหมายของ

ประโยค ลักษณะการพูดของเด็กเริ่มจากการพูดที่มีความหมายและไม่มี ความหมาย จากนั้นก็เริ่มที่จะเรียนรู้คำศัพท์ซึ่งประกอบด้วยคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษ เด็กจะนำคำต่างๆ ที่ได้เรียนรู้มา สร้างเป็นประโยคสั้นๆ แต่บางครั้งก็ไม่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และเมื่อเด็กอายุมากขึ้น เด็กจะเข้าใจหลักไวยากรณ์ สามารถนำคำมาเชื่อมต่อกันเป็นประโยคที่มีความหมาย ใช้ได้กับทุกสถานการณ์

1.4 แนวทางการส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

การเรียนรู้ภาษาที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญ ของการเรียนรู้เมื่อเติบโตขึ้น เด็กควรได้เรียน การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนอย่างบูรณาการ ซึ่งการเรียนภาษาแบบเน้นประสบการณ์ (Whole language) ช่วยเด็กได้มากเพราะเป็นการเรียนรู้ภาษาที่มีพื้นฐานการเรียน จากสิ่งที่เป็นจริง และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น โดยเรียนไปพร้อมกันทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนโดยผ่าน สถานการณ์ต่างๆ ในทุกที่ ทุกแห่งและทุกวิชาบูรณาการสร้างความคุ้นเคยทางภาษา และเพิ่ม ประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเรียนที่เกิดจากผู้เรียนเองมีครูเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมการเรียนภาษา และร่วมแก้ไขให้ถูกต้องและผู้เรียนสามารถตัดสินใจใช้ภาษาด้วยตนเอง (Goodman,1986, p. 26 อ้างถึงใน กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551, น. 142)

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551, น. 145) ได้ให้แนวทางการส่งเสริมความสามารถ ด้านการพูดของเด็กปฐมวัยว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กและปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมพัฒนาการพูดที่จัดให้กับเด็กเริ่มจากง่ายไปยาก โดยเริ่มจากให้รู้คำศัพท์ รู้จัก ความหมาย ของคำ เช่น แมว เสือ ครู เป็นต้น ต่อไปจึงเป็นการสอนสร้างประโยค เมื่อเด็กเข้าใจมากขึ้นแล้วและมีความพร้อม เช่น 4-5 ขวบ โดยเริ่มจากการเชื่อมโยงคำ ตามความหมายของคำ โดยสร้าง เป็นประโยคง่ายๆ เช่น แม่กินข้าว หนูทำอะไรต้องให้เด็กทำกิจกรรมสนทนา กิจกรรมเล่าเรื่องเพื่อให้ เด็กเรียนรู้เป็นเรื่องราวการสื่อความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยสามารถบอกได้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เป็นอย่างน้อย

กรมวิชาการ (2540, น. 36-37) กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ สามารถส่งเสริมความสามารถในการพูดว่า จัดได้หลากหลายวิธีคือ

1. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูดการฟัง รู้ แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้ เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอน ของกิจกรรมนั้นๆ ในบางครั้งครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครูเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

4. การทดลอง/ปฏิบัติการณ์ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์เปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นและค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ

5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่างๆ รอบโรงเรียนหรือสถานที่นอกโรงเรียนเพื่อการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

6. การเล่นบทบาทสมมติ เป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทานหรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะ รูปคน และสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

นิรมล ช่างวิวัฒนชัย (2541, น. 26) ได้แนะนำตัวอย่างกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดดังนี้

1. กิจกรรมการอธิบายหรือเล่าถึงภาพที่เห็น
2. ทำท่าทางประกอบการพูด
3. เล่านิทาน
4. ลำดับเรื่องตามนิทาน
5. เรียกชื่อและอธิบายลักษณะสิ่งของ
6. จำและอธิบายลักษณะของสิ่งของ
7. อธิบายขนาดและสีของสิ่งของ

ผุสดี กุฎอินทร์ (2536, น. 186-187) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดดังนี้

1. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ไม่เคร่งเครียด ให้เด็กมีความสบายใจ มั่นใจ ครูควรสร้างบรรยากาศให้เด็กมีความไว้วางใจในตัวครูและเพื่อนๆ เพื่อให้เด็กกล้าพูดและกล้าแสดงออก

2. กระตุ้นให้เด็กพูดโดยวิธีสนทนา ตั้งคำถามให้เด็กตอบ โดยไม่บีบบังคับแต่ช่วยให้เด็กรู้สึกเหมือนพูดคุยธรรมดา เมื่อเด็กมีความมั่นใจแล้ว ควรกระตุ้นให้เด็กเล่าเรื่องที่เด็กมีประสบการณ์และเรื่องที่ใกล้ตัว

3. จัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการพูดให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์และเนื้อหาในหลักสูตร โดยเลือกกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กเล่นและรับรู้ไปด้วย

4. ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกในโอกาสต่างๆ เช่น เป็นโฆษก เป็นพิธีกร นำผู้ที่มาเยี่ยม โรงเรียนชมสถานที่ และพบปะบุคลากรในโรงเรียน ร่วมแสดงละคร ร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542, น. 75-76) เสนอแนะวิธีส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดว่า องค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดโปรแกรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดคือ การจัดบรรยากาศและจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ในการจัดกิจกรรม เพื่อฝึกพูดควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การฝึกพูดควรฝึกในกลุ่มเล็กๆ เพื่อให้มีการตอบสนองระหว่างครูและนักเรียนให้มากที่สุด

2. คำพูดของครู ควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก

3. การฝึกพูดควรอยู่ในลักษณะที่เป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในกลุ่มย่อยหรือขณะที่เด็กกำลังเล่น

4. การส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด ควรทำควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เด็กคิดและให้เด็กคิดใช้เหตุผล

5. บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการพูด ควรเป็นบรรยากาศที่เด็กรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย สบายใจ จะแสดงออก สนุกสนาน และมีความเป็นอิสระ

6. วิธีการส่งเสริมการพูด คือ การสนทนากับเด็ก ครูถามคำถามให้เด็กตอบ ครูอ่านนิทานหนังสือ หรือเปิดเทปให้เด็กฟัง, ให้เด็กเล่าประสบการณ์ของตนเอง ให้เด็กท่องจำบทหรือร้องเพลง ฯลฯ และทำท่าทางประกอบ

จิรวรรณ นนทาชัย (255, น. 31) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กมีหลายกิจกรรม เช่น การสนทนา การเล่านิทาน การอธิบาย การร้องเพลง การท่องหรือพูดคำคล้องจอง การเล่าเรื่องราวประกอบภาพหรือแม้แต่การเปิดเทปให้เด็กฟัง การส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดจึงควรฝึกในกลุ่มเล็กๆ โดยฝึกพูดให้เป็นธรรมชาติที่สุด โดยมีครูเป็นผู้นำในการพูด เป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกพูดควรส่งเสริมควบคู่ไปกับการคิด

อัญชลี เอี่ยมยิ้ม (2553, น. 20) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมภาษาพูดให้กับเด็กปฐมวัยนั้นสามารถทำได้หลายวิธี โดยต้องอาศัยแบบอย่างสำคัญ และ สื่อ กิจกรรมที่ใช้ประสบการณ์ หรือสิ่งเร้าที่จะใช้ในการส่งเสริมภาษาให้กับเด็ก กระตุ้นให้เด็กเกิดความแปลกใหม่ในการเล่าเรื่อง โดยเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการแสดงออกเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้สัมพันธ์กับการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า แนวทางในการส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยมีหลากหลายแนวทาง ดังนี้

1. ครูเป็นตัวอย่างที่ดีในการพูดให้กับเด็ก
2. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดให้กับเด็ก เช่น กิจกรรมการอธิบายหรือเล่าถึงภาพที่เห็น การทำท่าทางประกอบการพูด การเล่านิทาน การลำดับเรื่องตามนิทาน การเรียกชื่อและอธิบายลักษณะสิ่งของการจำและอธิบายลักษณะของสิ่งของ การอธิบายขนาดและสีของสิ่งของ
3. จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เด็กคิดและให้เด็กคิดใช้เหตุผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางการพูดให้กับเด็กปฐมวัย

1.5 การประเมินความสามารถทางการพูด

Tompkins (1997, P. 440 อ้างถึงใน นฤมล เนียมหอม, 2552, น. 10-35-10-37) ได้กล่าวถึงแนวทางการประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยดังนี้

1. ใช้เครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมกับธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาของเด็กครูต้องศึกษาพัฒนาการทางด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนของเด็ก แล้วนำหัวข้อเหล่านี้มา

สร้างเป็นตัวบ่งชี้ (indicators) ในเครื่องมือการประเมิน กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ในเครื่องมือการประเมินพัฒนาการทางภาษาต้องสอดคล้องกับพัฒนาการทางภาษา และธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

2. ใช้เครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย การประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ควรเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินที่เหมาะสม คือ การสังเกตหรือการสนทนากับเด็ก แล้วบันทึกอย่างเป็นระบบ วิธีการบันทึกอาจใช้วิธีการสำรวจรายการ การจดบันทึกพฤติกรรม หรือมาตราส่วนประเมินค่า อาจใช้วิธีการบันทึกวีดิทัศน์ บันทึกเสียง เก็บตัวอย่างงาน หรือใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ทั้งนี้ ครูควรเรียนรู้วิธีการใช้เครื่องมือในแต่ละประเภท และเลือกใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถสะท้อนการเรียนรู้ภาษาของเด็กอย่างแท้จริง (Ratcliff 2001, P. 68)

3. บรูณาการการสอนกับการประเมิน การประเมินถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การประเมินอย่างต่อเนื่องทำให้ครูทราบพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เข้าใจเด็ก และรู้ว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไรต่อไป งานที่สำคัญของครูในส่วนนี้คือ ครูต้องทบทวนว่าจะประเมินพัฒนาการทางภาษาในตัวบ่งชี้ใด โดยเลือกใช้เครื่องมือประเมินชนิดใด ในช่วงเวลาใด ในกิจกรรมประจำวันที่จัดขึ้น การวางแผนการประเมินที่เหมาะสมและยืดหยุ่นได้ จะช่วยให้ครูสามารถจัดประสบการณ์โดยทำการประเมินควบคู่กันไปได้อย่างราบรื่น

4. เน้นที่ความก้าวหน้าของเด็ก ในการประเมินพัฒนาการทางภาษา ครูควรบันทึกสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ เพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้าของเด็ก ไม่ควรมุ่งสังเกตสิ่งที่เด็กยังไม่สามารถทำได้ การทราบสิ่งที่เด็กสามารถทำได้จะช่วยให้ครูสามารถแนะนำ สนับสนุนให้เด็กก้าวไปสู่พัฒนาการทางภาษาในขั้นที่สูงขึ้นได้ การเน้นที่ความก้าวหน้าของเด็กนี้ ถือเป็นวินิจฉัยและช่วยแก้ปัญหาให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

5. ให้ความสนใจทั้งกระบวนการและการผลิต ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมทางภาษา ครูควรให้ความสนใจกับกระบวนการในการใช้ภาษาของเด็ก เช่น ขณะที่เด็กกำลังลงชื่อมาโรงเรียน เมื่อครูสังเกตกระบวนการทำงานของเด็ก จะพบว่าเด็กบางคนใช้วิธีคัดลอกชื่อของตนโดยมองจากชื่อที่ปักที่เสื้อ ทำให้ผลงานการเขียนมีลักษณะกลับหัว บางคนอาจเขียนได้อย่างคล่องแคล่วจากความจำของตนเอง โดยที่ผลผลิตมีลักษณะใกล้เคียงกับคนที่เขียนโดยการคัดลอกจากแบบที่ครูเตรียมไว้ หากไม่สังเกตกระบวนการย่อมทำให้ครูไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ครูควรให้ความสนใจและควรตรวจสอบทั้งสองกระบวนการผลิตและด้านการใช้ภาษาควบคู่

6. ประเมินจากบริบทที่หลากหลาย ครูจำเป็นต้องประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กจากบริบทที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ตรงสภาพจริงของเด็ก การด่วนสรุปจากบริบทใดบริบทหนึ่งอาจทำให้ไม่ได้ผลการประเมินที่แท้จริง เนื่องจากเด็กอาจทำกิจกรรมในบริบทหนึ่งได้ดีกว่าอีกบริบทหนึ่งก็ได้

7. ประเมินเด็กเป็นรายบุคคล การประเมินพัฒนาการทางภาษา ครูต้องเฝ้าสังเกตเด็กแต่ละคนเพื่อให้รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล การประเมินเป็นรายบุคคลนอกจากจะทำให้ครูทราบความก้าวหน้าทางภาษาของเด็กแล้ว ยังช่วยให้ครูทราบความสนใจ ทักษะ ทักษะ ความคิด ฯลฯ ของเด็ก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการวางแผนการช่วยเหลือสนับสนุนเด็กได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

8. ให้เด็กมีโอกาสประเมินตนเอง เด็กควรได้รับการกระตุ้นให้คิดไตร่ตรองเพื่อประเมินความก้าวหน้าของตนเอง การที่เด็กมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าของตนเอง จะช่วยให้เด็กภูมิใจ และเกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเองต่อไป โดยครูอาจนำแฟ้มสะสมงานของเด็กมาใช้ในการให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545, น. 96-98, อ้างถึงใน สุรัญชญา ช่างฉัตร, 2554, น. 23) กล่าวว่าครูและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีวิธีการและเครื่องมือ การประเมินดังต่อไปนี้

1. วิธีการวัดและประเมินแบบเป็นทางการ (Formal techniques) ได้แก่ การทดสอบชนิดต่างๆ การสอบปลายภาค และการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาต่างๆ หรือการทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน

2. วิธีการวัดและประเมินแบบไม่เป็นทางการ (Informal techniques) ได้แก่ วิธีการประเมินแบบสื่อสารส่วนบุคคล (Personal Communication) ซึ่งมีรูปแบบเน้นการสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมของเด็กในด้านกิจกรรมแสดงออกอาจเป็นการซักถาม พูดคุยกับเด็ก ครูเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยงที่ใกล้ชิดเด็ก การสร้างความรู้จักนักเรียนการประเมินจากการปฏิบัติจริง วิธีการประเมินสภาพจริง และการประเมินด้วยพอดโฟลิโอ โดยใช้เทคนิคต่างๆ ดังนี้

2.1 การสังเกตเป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดจะเกิดขึ้น และครูจดบันทึกไว้ เช่น การจดบันทึกรายการ การใช้แบบสำรวจรายการ และการจดบันทึกสิ่งที่เด็กเลือกปฏิบัติกิจกรรมหรือเลือกมมุมเล่น

2.2 การใช้การสนทนา ใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลเพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และพัฒนาการทางด้านการใช้ภาษาของเด็กบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกประจำวัน

2.3 การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ จะทำให้ครูสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก และค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้ โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

2.4 การเก็บรวบรวมผลงานที่แสดงออกความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นวิธีการรวบรวมและจัดระบบข้อมูลแบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่างๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน แสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้าน

ชลาริปี สมหาิติโต (2549, น. 212) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดแนวการประเมินความพร้อมทางภาษาครอบคลุมเนื้อหาในการรับรู้คำและข่าวสารอธิบายคำและข่าวสารพูดเสนอข่าวสารได้เล่าเรื่องอย่างมีสาระ พูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะและพูดได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของเด็กว่า ควรใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายเช่นการสนทนา การสังเกตจากการร่วมกิจกรรมการบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แบบทดสอบวัดทักษะทางภาษาการรายงานตนเองและแฟ้มสะสมงาน

วิธีการประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยคือการสังเกต และการสัมภาษณ์พูดคุยขณะทำกิจกรรมผลการวัดและประเมินอย่างละเอียดด้วยวิธีดังกล่าวจะช่วย ให้ครูทราบผลการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนว่ามีพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายมาก น้อยเพียงใด

เครื่องมือวัดและประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1. แบบสังเกตพฤติกรรมเป็นแบบสังเกตที่ช่วยให้ครูมีความเข้าใจความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กและยังทำให้ครูเข้าใจพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์และวัฒนธรรมของเด็กอีกด้วย ตัวอย่างของการสังเกตมีดังนี้

1.1 การออกเสียงคือครูจะสังเกตการออกเสียงของเด็กในสถานการณ์ต่างๆ ว่าสามารถออกเสียงได้ชัดเจนหรือไม่เพียงใดและเสียงใดที่เด็กยังออกเสียงไม่ถูกต้อง

1.2 คำหรือคำศัพท์เป็นการวัดและประเมินคำศัพท์มี 2 ลักษณะคือคำศัพท์ที่วัด ความรู้และความเข้าใจคำศัพท์ โดยให้เด็กชี้ภาพจากคำถามเช่นให้เด็กดูภาพดินสอ ปากกา ไม้บรรทัด และครูถามให้เด็กชี้ว่าภาพใดเป็นภาพปากกาหรือครูให้เด็กดูภาพแล้วตั้งคำถามว่านี่เป็นภาพอะไร

1.3 ประโยคไวยากรณ์หรือลำดับคำเป็นการวัดความเข้าใจประโยคเช่นให้เด็กดู ภาพสองภาพแล้วอธิบายประกอบภาพ ภาพแรกเป็นภาพลิงกินกล้วยอยู่บนต้นไม้ อีกภาพหนึ่งเป็น ภาพลิงโหนตัวอยู่บนต้นไม้ ให้เด็กชี้ภาพลิงกินกล้วยอยู่บนต้นไม้หรือการวัดและประเมินลักษณะที่ แสดงออกเช่นครูสุภาพให้เด็กดูแล้วถามเด็กว่าลิงในภาพกำลังทำอะไร

1.4 สนทนาหรือเล่าเรื่องเป็นการพูดคุยหรือเล่าเรื่องสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่นสังเกตจากการที่เด็กสนทนาโต้ตอบแสดงความคิดเห็นเล่าเรื่องราวขณะทำกิจกรรมในสภาพการณ์ ปกติเล่าเรื่องจากนิทานผลงานศิลปะของตนเอง เป็นต้น

อำไพ สวัสดิราช (2553, น. 33) กล่าวถึงการประเมินพัฒนาการความสามารถ ด้านการพูดเล่าเรื่องว่า การประเมินถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การประเมินที่ดีต้องเป็น การผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกันกับการจัดประสบการณ์ ขณะที่ครูจัดประสบการณ์ ทางภาษา ครูก็ทำ การประเมินพัฒนาการของเด็กไปด้วย การประเมินช่วยให้ครูทราบพัฒนาการของเด็ก เข้าใจเด็กและ รู้ว่าควรทำอะไรจึงจะสามารถส่งเสริมพัฒนาการ

จากการศึกษาการประเมินพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยควรใช้วิธีการประเมินตามสภาพความเป็นจริง สอดคล้องกับพัฒนาการทางภาษา และธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ วิธีการวัดและประเมินแบบเป็นทางการ (Formal techniques) ได้แก่การทดสอบชนิด ต่างๆ ด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน และวิธีการวัดและประเมินแบบไม่เป็นทางการ (Personal Communication) ได้แก่ วิธีการประเมินแบบการสังเกตพฤติกรรมการบันทึกคำพูดซึ่งอาจสังเกตหรือ วัดโดยตรงก่อนการจัดกิจกรรมขณะจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย วัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมที่ศนศึกษา แหล่งเรียนรู้ ทำการวัดความสามารถทางการพูด 3 ด้าน คือ

1. ด้านการพูดคำศัพท์ มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ถ้าเด็กบอกชื่อภาพพร้อมขยายความจากภาพได้ให้ 2 คะแนน บอกชื่อภาพได้ให้ 1 คะแนน ไม่ตอบหรือตอบผิดให้ 0 คะแนน

2. ด้านการพูดแต่งประโยค มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ถ้าเด็กพูดแต่งประโยคจากภาพว่าใคร ทำอะไร และมีคำขยายกิริยาให้ 3 คะแนน เด็กพูดแต่งประโยคจากภาพว่าใคร ทำอะไรให้ 2 คะแนน เด็กพูดว่าใคร ให้ 1 คะแนน เด็กไม่ตอบหรือตอบผิดให้ 0 คะแนน.

3. ด้านการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ มีเกณฑ์การให้คะแนน คือถ้าเด็กเรียงลำดับได้ 5 ภาพ และพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์สอดคล้องกับรูปภาพได้ให้ 5 คะแนน เด็กเรียงลำดับได้ 4 ภาพ และพูดเล่าเรื่องตามเหตุการณ์ได้ให้ 4 คะแนน เด็กเรียงลำดับได้ 3 ภาพและพูดเล่าเรื่องได้ตามจินตนาการได้ให้ 3 คะแนน เด็กเรียงลำดับได้ 2 ภาพ และพูดเล่าเรื่องได้ตามจินตนาการได้ให้ 2 คะแนน เด็กเรียงลำดับไม่ถูกต้องแต่บอกชื่อภาพได้ให้ 1 คะแนน เด็กเรียงลำดับไม่ถูกต้องและบอกชื่อภาพไม่ได้ให้ 0 คะแนน

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

1.6.1 งานวิจัยในประเทศ

สุทธิพร ซาตาธิคุณ (2552, น. 52) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการจัดการจัดประสบการณ์แบบวางแผนปฏิบัติ ทบทวน ที่มีต่อความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 25 คน ที่ศึกษาระดับอนุบาล 2 ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์แบบวางแผนปฏิบัติ ทบทวน มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพูดหลังจากการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบของความสามารถในการพูดพบว่าเด็กสามารถพูดคำศัพท์จากภาพ พูดตอบคำถามจากภาพ และพูดเล่าเรื่องจากภาพ หลังจากทดลอง สูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อำไพ สวัสดิราช (2553, น. 51) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการสร้างเรื่องด้วยภาพที่มีต่อความสามารถด้านการพูดเรื่องราวของเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลบ้านกุดโง้ง จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 19 คน ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการพูดเล่าเรื่องของเด็กปฐมวัย หลังจากการทดลองการจัดกิจกรรม เล่านิทานประกอบการสร้างเรื่องด้วยภาพสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาภรณ์ สยามพันธ์ (2553, น. 52) ได้ศึกษาการใช้หนังสือนิทานประกอบเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลพัทลุง เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยชายหญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์การใช้หนังสือนิทานประกอบภาพมีความสามารถทางการพูดหลังจากการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้งทางด้านพูดคำศัพท์ การพูดแต่งประโยค การพูดเล่าเรื่องและโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิรวรรณ นนทะชัย (2555, น. 73) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี โรงเรียนปัญญทรัพย์ ดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน

38 คน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านสูงขึ้นทั้งหมด ส่งผลให้ความสามารถทางด้านการพูดโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัญชลี เอี่ยมยิ้ม (2553, น. ง) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไปที่มีความสามารถด้านการพูดเล่าเรื่องของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านค้อกำแพงจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่าง คือเด็กปฐมวัยศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 22 คน ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการพูดเล่าเรื่องของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไปสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าผู้วิจัยได้ใช้วิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อที่จะส่งเสริมความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ซึ่งแต่ละกิจกรรมช่วยให้ความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

1.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

จอห์นสโตน (Johnston, 1995, p. 100 อ้างถึงใน สุรัญญา ช่างฉัตร, 2554, น. 26) ได้ทำการศึกษาความสามารถทางการพูดและพฤติกรรมการอ่านหนังสือของเด็กปฐมวัยต่อการมีปฏิสัมพันธ์การอ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ผลการวิจัยพบว่าการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทำให้ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเด็กได้ใช้เวลาอย่างน้อย 42 นาทีต่อสัปดาห์แต่การใช้คอมพิวเตอร์กับเด็กไม่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัย

ไพน์และคณะ (pine and others, 1997, P. 807-819 อ้างถึงใน สุทธิพร ชาติาธิคุณ 2552, น. 36-37) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบที่แตกต่างกันในขั้นตอนการใช้คำเดี่ยว ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำพูดของแม่และการผสมคำของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นแม่และเด็ก 26 คู่ เด็กผู้หญิง 14 คน เด็กผู้ชาย 12 คน เริ่มจากการให้แม่พูด 10 คำ 50 คำ และ 100 คำ ตามลำดับ ผลการวิจัยพบความสัมพันธ์ของการใช้คำของเด็กแตกต่างกันไปตามการใช้คำพูดของแม่ กล่าวคือวิธีการพูดของแม่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการการใช้คำพูดของลูกโดยตรง คือแม่ที่พยายามอธิบายความหมายคำศัพท์โดยอิงสภาพแวดล้อมจะสามารถถ่ายทอดคำพูดใหม่ๆ ให้ลูกได้มากกว่าแม่ที่พูดโดยวิธีการออกคำสั่ง แม่ที่พูดเก่งช่วยให้เด็กเรียนรู้คำต่างๆ เช่น คำอุทาน คำสั้นๆ ได้มากกว่าแม่ที่ไม่ค่อยพูด

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศข้างต้นสรุปได้ว่า ความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาไปตามวัย เด็กจะเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มขึ้นตามลำดับอายุ อัตราการเพิ่มของคำศัพท์ต่างๆจะสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะก่อนวัยเรียน หลังจากวัยนี้คำศัพท์จะค่อยๆเพิ่มขึ้นอย่างช้าแต่จะไม่มีหยุดนิ่ง สัดส่วนของคำชนิดต่างๆที่เด็กนำมาใช้มักจะเปลี่ยนไปด้วยกล่าวคือ สัดส่วนของการใช้คำนามจะลดลงในขณะที่สัดส่วนของการใช้คำวิเศษบุพบทและคำสันธานจะเพิ่มขึ้น ในการพัฒนาการพูดของเด็กนั้นสิ่งที่แวดล้อมเด็กมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเป็นอย่างมากโดยเฉพาะแม่ ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก ถ้าแม่พูดคุยกับลูกด้วยน้ำเสียงที่อบอุ่น อ่อนโยน พูดกับลูกบ่อยๆ ทำให้ลูกมีพัฒนาการด้านการพูดได้ดีขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

2.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

2.1.1 ความหมายของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ (2551, น. 35) กล่าวว่า กิจกรรมทัศนศึกษา หมายถึง การเรียนรู้นอกสถานที่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้จริง โดยเด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง จากการสังเกต สำรวจ

กูด (Good, Carter V. 1945, p. 169, อ้างถึงใน มนตรานันท์ คุ่มรักษา, 2551, น. 10) ได้ให้ความหมายในพจนานุกรมการศึกษา (Dictionary of Education) ไว้ดังนี้

1. เป็นการเดินทางเพื่อศึกษานอกสถานที่ตามจุดประสงค์ของการศึกษา โดยไปศึกษาตามสถานที่ต่างๆ ที่มีวัสดุหรือสื่อสำหรับการเรียน โดยใช้วิธีการสังเกตและเรียนรู้โดยตรง เช่น ไปศึกษานอกสถานที่ที่โรงงาน หรือไปชมระบบชลประทาน เป็นต้น

2. ไปเยี่ยมชมโรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานประกอบการอาชีพอื่นๆ ที่นักเรียนสนใจเพื่อเห็นระบบการทำงานของอาชีพนั้นๆ เพื่อเป็นข้อมูล

3. เป็นการทัศนศึกษา สำหรับการศึกษาด้านชีววิทยา หรือทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนการเก็บรวบรวมของตัวอย่างต่างๆ

ทิตานา แคมมณี (2550, น. 343) ได้ให้ความหมายของวิธีการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้ในเรื่องนั้น (ซึ่งอยู่นอกสถานที่ที่เรียนกันอยู่เป็นประจำ) โดยมีการศึกษาสิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนไว้ และมีการอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา

สมสิทธิ์ จิตสถาพร (2535, น. 12) ให้ความหมายของคำว่าทัศนศึกษาไว้ว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่มีเป้าหมายเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเป็นหลัก

มนตรานันท์ คุ่มรักษา (2551, น. 10) ให้ความหมายของกิจกรรมทัศนศึกษา หมายถึง การศึกษานอกสถานที่ นอกห้องเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาจากประสบการณ์ตรง ศึกษาจากของจริงที่มีอยู่ ซึ่งไม่สามารถศึกษาในห้องเรียนได้ ในขณะเดียวกันก็ถือว่าเป็นการพักผ่อนไปในตัว

มนตราธิป อินทร์กำ (2555, น. 30) ให้ความหมายของกิจกรรมทัศนศึกษาว่าหมายถึงการเรียนรู้นอกสถานที่ เพื่อให้เด็กแสวงหาความรู้ เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และของจริงที่ต้องการศึกษาซึ่งอยู่นอกสถานที่ที่เรียนกันอยู่เป็นประจำ โดยมีการศึกษาสิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนไว้ เดินทางไปศึกษาเรียนรู้และอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กิจกรรมทัศนศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่ครูและเด็กร่วมกันวางแผนที่จะไปเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เพื่อเพิ่มพูนความรู้โดยการศึกษาสภาพความจริงของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว แล้วอภิปรายสรุปผลการเรียนรู้นอกสถานที่ที่นักเรียนได้เรียนรู้ออกมา

2.1.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

การพาเด็กไปศึกษานอกห้องเรียนเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองต่อธรรมชาติ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความสำคัญของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ดังนี้

ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและครอบครัว กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวหรือทัศนศึกษาว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสุขทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี มีคุณธรรม-จริยธรรมมีความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ปลุกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชาวไทยให้คงอยู่คู่ไทยตลอดไป กิจกรรมทัศนศึกษาเป็นกิจกรรมที่จัดให้กับผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ครบทุกด้าน ทั้งด้านสังคม สติปัญญา ร่างกาย และอารมณ์ ตลอดจนบุคลิกภาพ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกในการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน วิถีชีวิตในโรงเรียนที่จะสะท้อนถึงแนวทางปฏิบัติต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในทิศทางที่เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้จากบทเรียนและจากประสบการณ์ตรง

วชิราภรณ์ ศรีมา (2554, น. 24) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของกิจกรรมทัศนศึกษาว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์-จิตใจ สังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า กิจกรรมทัศนศึกษามีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 จากการสอบถาม การสังเกต การสำรวจ การทดลองและการปฏิบัติจริง สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน มีความสุขและสนุกสนานจากการร่วมกิจกรรม ช่วยเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบทุกด้าน

2.2 ประเภทของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

กิจกรรมทัศนศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี ในการทัศนศึกษานั้นได้มีนักวิชาการจัดประเภทของกิจกรรมทัศนศึกษา ไว้ดังนี้

สมสิทธิ์ จิตรสถาพร (2536, น. 13-16) ได้แบ่งประเภทของการจัดทัศนศึกษาเป็น 6 ประเภทดังนี้

1. แบ่งตามวัตถุประสงค์

1.1 การศึกษาภายในบริเวณโรงเรียนหรือใกล้สถานศึกษา (Local School Trips) เช่นการศึกษาเพื่อวัดระยะทาง ศึกษาต้นไม้ ดอกไม้ ซึ่งอยู่ภายในโรงเรียนหรือหลังโรงเรียน เป็นต้น

1.2 ศึกษาภายในชุมชนใกล้เคียง (Community Trips) เป็นการศึกษาออกสถานที่บริเวณไม่ไกลจากโรงเรียนมากนัก เช่น สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

1.3 ทศนาจรหรือท่องเที่ยว (Tour Journey) การศึกษาลักษณะนี้ต้องใช้เวลามากขึ้น ต้องใช้การวางแผนในการเดินทางมากขึ้น เป็นการศึกษาที่เน้นความเพลิดเพลินในช่วงว่างหลังจากเรียน เช่นช่วงปิดภาคเรียน

1.4 การศึกษานอกสถานที่ในจินตนาการ (Imaginary Tours) การศึกษาลักษณะนี้มุ่งเน้นเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ ต้องวางแผนอย่างละเอียดในการเดินทาง มีการศึกษาหาความรู้ อย่างจริงจังในเรื่องหรือข้อบ่งชี้ที่กำหนด

1.5 การเยี่ยมเยียนระหว่างโรงเรียน (Inter School Visits or Study Visits) อาจเป็นการเยี่ยมเยียนระหว่างกลุ่มเฉพาะ เช่น ชมรมต่างๆ หรือระหว่างกลุ่มที่ไม่ได้เฉพาะเจาะจง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเพื่อสัมพันธไมตรี

1.6 การศึกษานอกสถานที่เป็นรายบุคคล (Individual Trips) เป็นการศึกษา รายบุคคลเพื่อเก็บข้อมูลตามที่ได้รับมอบหมายจากครู-อาจารย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน

1.7 การศึกษานอกสถานที่ต่างประเทศ (Abroad Trips) การศึกษานอกสถานที่ประเภทนี้กำลังได้รับความสนใจมากขึ้นตามลำดับ แต่การไปศึกษานอกสถานที่ต่างประเทศค่อนข้าง ยุ่งยากและมีค่าใช้จ่ายสูง แต่ก็เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่มีค่ามากอย่าง หนึ่ง

2. แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์

2.1 การศึกษานอกสถานที่นอกเมือง

2.2 การศึกษานอกสถานที่ในเมือง

2.3 การศึกษานอกสถานที่ต่างประเทศ

3. แบ่งตามระเบียบว่าด้วยการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ

การแบ่งประเภทของการศึกษานอกสถานที่ของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ยึดระยะเวลาและระยะทางเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง เพราะการศึกษานอกสถานที่มีตั้งแต่ช่วงเวลาสั้นๆ เช่น 5 นาที ไปจนถึงสัปดาห์ ซึ่งการแบ่งตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการนี้แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

3.1 การพาไปนอกสถานที่และไม่ค้างคืน

3.2 การพาไปนอกสถานที่และค้างคืน

3.3 การพาไปนอกราชอาณาจักร

4. แบ่งตามระเบียบมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการศึกษานอกสถานที่ พ.ศ. 2518

4.1 การศึกษานอกสถานที่โดยไม่ค้างคืน

4.2 การศึกษานอกสถานที่โดยค้างคืน

4.3 การศึกษานอกราชอาณาจักร

5. แบ่งตามระยะทางจากโรงเรียนที่จัดการศึกษานอกสถานที่

5.1 ศึกษาภายในบริเวณโรงเรียน

5.2 ศึกษาภายในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

5.3 ทศนาจรเพื่อการศึกษา

6. แบ่งตามระยะทางของการเดินทาง

6.1 การศึกษานอกสถานที่ระยะใกล้

6.2 การศึกษานอกสถานที่ระยะไกล

ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและครอบครัว กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 36-38) แบ่งกิจกรรมทัศนศึกษาออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. กิจกรรมทางวิชาการ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้กับเด็กและเยาวชนให้ได้รับประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้จริง สามารถทำได้ 3 ระยะคือ ระยะก่อนการเดินทาง ระหว่างการเดินทาง และหลังจากสิ้นสุดการเดินทาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของการจัดทัศนศึกษาและเนื้อหาสาระของแหล่งที่จะไปทัศนศึกษาว่ามีความสำคัญมากน้อยเพียงใด เพื่อให้การจัดทัศนศึกษาได้ประโยชน์สูงสุด ผู้จัดจะต้องวางแผนจัดกิจกรรมทางวิชาการไว้ล่วงหน้าควรเน้นให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลินกับการแสวงหาความรู้ ไม่ควรจัดกิจกรรมในลักษณะที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าเป็นภาระงานที่หนักและยุ่งยากในการปฏิบัติ ซึ่งการจัดกิจกรรมสามารถจัดได้หลายวิธี เช่น

1.1 มอบหมายให้เด็กและเยาวชนศึกษาเรื่องราวของแหล่งทัศนศึกษาก่อนเดินทางไปทัศนศึกษาสถานที่นั้น

1.2 จัดประชุมบรรยายสรุปหลังจากจบกิจกรรมในแต่ละวัน

1.3 การมอบหมายให้เด็กและเยาวชนบันทึกสิ่งที่ได้พบเห็นหรือประสบการณ์ที่ได้รับในแต่ละวัน

1.4 การจัดหายปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่ได้พบเห็นจากการทัศนศึกษา

1.5 การจัดนิทรรศการและบรรยายเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากการทัศนศึกษา

2 กิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กและเยาวชนที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวทัศนศึกษามีความหมาย มีคุณค่าน่าประทับใจยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเสริมคุณลักษณะความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรัก ความสามัคคี ความมีวินัย ให้กับเด็กและเยาวชนด้วยการจัดกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจ ซึ่งจัดได้ระหว่างการเดินทางมีหลายลักษณะดังนี้

2.1 กิจกรรมกลุ่มและมนุษยสัมพันธ์

2.2 กิจกรรมเกมต่างๆ

2.3 การร้องเพลง สักวา การอ่าน โคลง กลอน หรือร้อยแก้ว

2.4 การชมวีดิทัศน์

2.5 การแนะนำเกร็ดความรู้ สถานที่ สองข้างทาง

2.6 การจัดแคมป์ไฟช่วงพักแรม

การจัดกิจกรรมนันทนาการที่มีประสิทธิภาพ ผู้จัดต้องวางแผนการจัดกิจกรรมและเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อม ในการจัดกิจกรรมควรให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ตามเพศ วัย เวลา สถานที่ และความสนใจของสมาชิกเป็นสำคัญ

ไพเราะ พุ่มมัน (2544, น. 41) ได้จัดประเภทของการศึกษานอกสถานที่หรือ การ ทัศนศึกษา ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทใกล้ห้องเรียน (Mini Trip) เป็นการนำเด็กไปศึกษาสิ่งต่างๆ ภายใน บริเวณโรงเรียน เช่น แปลงผัก สวนหย่อม ห้องสมุด ห้องครัว ฯลฯ
2. ประเภทใกล้โรงเรียน (Midi Trip) เป็นการนำเด็กไปศึกษาสิ่งต่างๆ ในชุมชน รอบๆ บริเวณโรงเรียนซึ่งสามารถเดินเท้าไปได้ เช่น วัด สถานีอนามัย ฟุ่่งนา ฯลฯ
3. ประเภทไกลโรงเรียน (Maxi Trip) เป็นการนำเด็กไปศึกษานอกโรงเรียนโดยต้อง ใช้พาหนะ ในการเดินทาง เช่น สถานีประมง พิพิธภัณฑ์ สถานที่สำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า ประเภทของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา สามารถแบ่ง ประเภทตามระยะทางของสถานที่ที่ต้องการไปศึกษา คือใกล้ห้องเรียน ใกล้โรงเรียน ไกลโรงเรียน นอกจากนี้กิจกรรมสามารถจัดเพื่องานวิชาการหรือนันทนาการได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เพื่อให้ เด็กได้ประโยชน์สูงสุด ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชนรอบๆ โรงเรียนวัดราชคฤห์ ที่สามารถเดินเท้าไปได้และมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถ ทางการพูดของเด็กปฐมวัย

2.3 คุณค่าของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและครอบครัว กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 2) กล่าวว่า เด็ก และเยาวชนจะได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากการท่องเที่ยวทัศนศึกษาโดยตรงและโดยอ้อม ดังนี้

1. ด้านสังคม จะได้รู้จักการเข้าสังคม เพราะได้พบเพื่อนเพิ่มขึ้น ได้เรียนรู้ถึงวิธีการ ต่างๆ ในการอยู่ร่วมกัน ช่วยให้รู้จักการปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นส่วนตัวหรือหมู่คณะ
2. ด้านสติปัญญา จะได้รับความเจริญงอกงามทางสติปัญญาเพราะได้ศึกษาจาก แหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีกิจกรรมให้เลือกทำมากมาย ทำให้เด็กและเยาวชน ได้เรียนรู้ตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจ ทำให้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ ต่างๆที่มีคุณค่า
3. ด้านสุขภาพและอนามัย เด็กและเยาวชนได้รับผลทางสุขภาพและพลานามัยจาก กิจกรรมต่างๆ เช่น การออกกำลังกาย เกม การเดินทาง เป็นต้น

ดังนั้น ทัศนศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ตามศักยภาพ พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ครบทุกด้าน ทั้งด้านสังคม สติปัญญา ร่างกาย และ อารมณ์ ตลอดจนบุคลิกภาพ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน วิถีชีวิตใน โรงเรียนที่จะสะท้อนถึงแนวทางปฏิบัติต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในทิศทางที่เด็กและเยาวชนได้ เรียนรู้จากบทเรียนและจากประสบการณ์ตรง

ทิตินา แชมมณี (2554, น. 46) ได้กล่าวถึงข้อดีของกิจกรรมทัศนศึกษา ดังนี้

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง

2. เป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. เป็นวิธีสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะต่างๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการวางแผน ทักษะการประสานงาน ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแสวงหาความรู้ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละ เป็นต้น

4. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมทัศนศึกษามีคุณค่าต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างดี สรุปได้ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ตรง มีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

2. ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการวางแผน ทักษะการประสานงาน ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแสวงหาความรู้

3. ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

4. ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละในการทำงานและเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่น

2.4 วิธีสร้างความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย

ธนาทิพ ฉัตรภูมิ (2545, น. 25-26) กล่าวว่า การสร้างความกระตือรือร้นให้กับเด็กในการทัศนศึกษาให้กับเด็กทุกคน โดยใช้สิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเป็นเครื่องมือ ถือเป็น การออกแบบการสอนที่ดีสามารถช่วยส่งเสริมความเข้าใจและดึงดูดความสนใจของเด็กได้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม ความสนใจที่เกิดขึ้นยังไม่ได้หมายถึงความสำเร็จที่เด็กจะได้รับกับการเรียนรู้นอกสถานที่ เพราะหากความสนใจไม่ได้รับการสานต่อในเวลาที่เหมาะสมก็อาจจะหมดความกระตือรือร้นได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในกรณีเด็กเล็ก ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความสนใจในเรื่องราวต่างๆ เป็นระยะเวลาสั้น ลิเลียน จี แคทซ์ (Lilian.G.Katz) เขียนไว้ในบทความเรื่อง *Traveling with a Preschooler* ว่าการจัดการเรียนรู้นอกสถานที่ให้กับเด็กเล็ก มีเรื่องที่จะต้องใส่ใจเป็นพิเศษอยู่บางประการซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสร้างความกระตือรือร้นให้กับเด็กได้ อาทิเช่น

1. ระยะเวลาในการเดินทางไปยังสถานที่เรียนรู้ เด็กไม่ควรต้องเดินทางไกลเพราะการใช้เวลาอยู่บนยานพาหนะเป็นเวลานานจะทำให้เด็กเบื่อหน่ายและหมดความกระตือรือร้นในการที่จะเรียนรู้ นอกจากนี้บนยานพาหนะยังมีพื้นที่คับแคบ ไม่เหมาะกับเด็กในวัยนี้ที่ชอบเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

2. กิจกรรมระหว่างการเดินทางครูหรือพี่เลี้ยงจะต้องจัดกิจกรรมระหว่างที่เด็กกำลังอยู่ระหว่างการเดินทางด้วย เพื่อไม่ให้เด็กเบื่อ และเป็นการปูพื้นฐานพร้อมทั้งการดึงดูดความสนใจของเด็กให้พุ่งไปยังสถานที่ที่กำลังจะไปด้วย เช่น หากกำลังเดินทางไปสวนสัตว์ ครูอาจนำกระดาษที่

วาดเป็นรูปสัตว์ต่างๆ และระบายสีอย่างสวยงามมาให้เด็กดูพร้อมตั้งคำถามว่านี่ตัวอะไรแล้วเรากำลังจะไปไหน เห็นสัตว์ชนิดใดบ้าง เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ติดกับสถานที่ที่กำลังจะไปมากขึ้น

3. การให้คุณค่ากับความชอบของเด็กหากครูหรือพี่เลี้ยงไม่สามารถพาเด็กไปดูในสิ่งที่เด็กสนใจได้ จะต้องหาทางให้ความรู้กับเด็กในเรื่องนั้นๆ เช่น อาจใช้ภาพมาแสดงให้เด็กดู หรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจให้เด็กฟังอย่าพยายามหลีกเลี่ยงหรือตัดความรำคาญ เพราะจะทำให้เด็กรู้สึกว่าการที่ตนสนใจไม่ใช่เรื่องสำคัญ ไม่น่าพูด ไม่น่าถาม

4. หมั่นสังเกตความรู้สึกของเด็กๆ อยู่เสมอ หากเด็กเริ่มมีอาการเบื่อ หรือเหนื่อยกับการเรียนรู้นอกสถานที่ครูต้องหาโอกาสให้เด็กได้พักสักครูหรือหากิจกรรมอื่นมาดึงดูดให้เด็กสนใจแทน

5. พร้อมรับปฏิกิริยาของเด็กเป็นเรื่องปกติหากเด็กจะเริ่มงอแงไม่พอใจ หรือไม่อยู่ในระเบียบในยามที่ออกไปเรียนรู้นอกสถานที่ แต่จะไม่ใช่เรื่องที่ต้องหากครูหรือพี่เลี้ยงจะใช้วิธีไม่พาไปอีก มาเป็นคำตอบในการแก้ปัญหา

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การสร้างความกระตือรือร้นให้กับเด็กในการทัศนศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ อยากเรียนรู้ในสิ่งที่กำลังจะไปศึกษา ซึ่งครูหรือพี่เลี้ยงต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เช่น ควรหากิจกรรมให้เด็กได้ทำในขณะเดินทาง สถานที่ที่จะพาเด็กไปต้องไม่ไกลจนเกินไป ไม่ควรใช้เวลาในการเดินทางนาน เพราะจะทำให้เด็กเบื่อหน่ายและหมดความกระตือรือร้น ครูควรอดทนต่อความงอแงหรือความซุกซนของเด็ก และควรให้ความสำคัญกับคำถามที่เด็กสงสัยไม่ควรดุหรือไม่พาเด็กไปทัศนศึกษาอีก

2.5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

ทิตินา แชมมณี (2554, น. 44-45) กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญของการสอน ดังนี้

1. การวางแผน ผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องมีการวางแผนร่วมกันก่อนจะเดินทางไปทัศนศึกษา สิ่งที่ผู้สอนควรทำความเข้าใจกับผู้เรียนให้ชัดเจนคือ วัตถุประสงค์ของการไปศึกษา ซึ่งหากวัตถุประสงค์ชัดเจนแล้ว ผู้เรียนอาจมีส่วนในการเลือกสถานที่ที่จะไปด้วย (ในกรณีที่ผู้สอนไม่เจาะจงสถานที่) เมื่อมีการกำหนดสถานที่ที่แน่ชัดแล้ว จะเป็นการดีมาก หากผู้สอนและ/หรือผู้เรียนบางคนมีโอกาสไปสำรวจสถานที่นั้นก่อนจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ดีในการวางแผนขั้นต่อไป และช่วยลดปัญหาเมื่อมีการเดินทางจริงหลังจากไปสำรวจสถานที่และเมื่อได้ข้อมูลกลับมาแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนจึงวางแผนในรายละเอียดต่อไปเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องตกลงกันให้ชัดเจนมีหลายประการ ได้แก่

1.1 การเดินทาง จะใช้พาหนะอะไร ไปอย่างไร

1.2 เรื่องที่จะศึกษามีอะไรบ้าง

1.3 วิธีการที่จะศึกษา จะใช้วิธีอะไร เช่น ใช้การสังเกต จดบันทึก อัดเทป ถ่ายภาพ ถ่ายวีดิทัศน์ สัมภาษณ์ เข้าร่วมกิจกรรม ลงมือปฏิบัติหรือทดลอง ฯลฯ ซึ่งถ้าวิธีการที่จะใช้ดังกล่าวจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์อะไร ก็ต้องมีการจัดเตรียมให้เรียบร้อย เช่น จัดทำแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ เตรียมเครื่องเล่นเทป หรือกล้อง เป็นต้น

1.4 กำหนดการ ได้แก่ โปรแกรมการเดินทางที่มีกำหนดเวลาที่แน่นอน

1.5 ค่าใช้จ่าย จำนวนค่าใช้จ่ายในแต่ละเรื่องรวมแล้วเป็นเท่าใด ถ้าผู้เรียนจำเป็นต้องช่วยออกค่าใช้จ่าย จะเฉลี่ยกันออกมากน้อยเพียงใด

1.6 หน้าที่ความรับผิดชอบ ใครจะต้องช่วยส่วนไหนอย่างไร ควรกำหนดให้ชัดเจน และในเรื่องต่างๆ ที่ตกลงกันนี้ ควรจัดทำเป็นเอกสารแจกให้สมาชิกทุกคนได้รับรู้ตรงกัน ในเรื่องการวางแผนนี้ ถ้าผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ช่วยกันคิดในแต่ละเรื่องให้ได้ข้อตกลงร่วมกัน จะเป็นการดี เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน สำหรับผู้สอนไม่ควรลืมนักเรียนในกรณีที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่)

2. การเดินทางไปทัศนศึกษา ผู้สอนควรดูแล เอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัย สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและให้คำปรึกษาแนะนำตามความเหมาะสม

3. การศึกษาในสถานที่เป้าหมาย เมื่อไปถึงยังสถานที่เป้าหมายแล้ว ผู้สอนควรประชุมนักเรียนทั้งหมดก่อนปล่อยผู้เรียนให้ไปศึกษาตามความสนใจ โดยเน้นย้ำถึงหัวข้อต่างๆ ได้แก่

3.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.2 การเคารพต่อสถานที่ ไม่ทำสิ่งใดอันเป็นการทำลายหรือทำความเสียหายต่อสถานที่

3.3 ความปลอดภัย

3.4 การศึกษาด้วยวิธีการที่เตรียมมา

3.5 การนัดหมายและการตรงต่อเวลา

เมื่อทำความเข้าใจแล้วจึงปล่อยให้ผู้เรียนไปศึกษาด้วยตนเอง โดยผู้สอนสังเกตการณ์ทั่วไป

4. การเดินทางและสรุปบทเรียน โดยทั่วไป หลังจากที่พักและศึกษาสถานที่แล้ว ผู้สอนและผู้เรียนมักไม่มีเวลาที่จะสรุปการเรียนรู้ในทันที เพราะต้องรีบเดินทางกลับ แต่หากไม่รีบเดินทางกลับและสามารถจัดสรรเวลาได้ การสรุปประเมินผลการเรียนรู้ในทันที จะให้ผลดีมาก เนื่องจากผู้เรียนยังจำความคิด ประสบการณ์ และความรู้สึกต่างๆ ได้ดี แต่ถ้ายังสรุปไม่ได้ทันที จำเป็นต้องรอไปอีกระยะหนึ่ง ความรู้สึก ความคิด และประสบการณ์บางส่วนอาจลืมนั่นเอง การสรุปผลการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี เช่นการให้ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอประสบการณ์และข้อมูลที่ตนได้จากการศึกษาและอภิปรายร่วมกัน สรุปเป็นประเด็นการเรียนรู้ที่ได้รับและอาจจะประเมินดูว่า การเรียนรู้ที่ได้รับเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด หรือผู้สอนอาจให้ผู้เรียนเขียนเป็นรายงาน จัดเป็นนิทรรศการ หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับแก่ผู้อื่น (เช่น ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ หรือในการประชุมต่างๆ) อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะผู้สอนจะใช้วิธีใด ในการสรุปผลการเรียนรู้ ผู้สอนควรดูแลให้มีการสรุปให้ครอบคลุมประเด็นการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ

4.1 การเรียนรู้ในด้านความรู้ (สิ่งที่ศึกษา)

4.2 การเรียนรู้ในด้านเจตคติ

4.3 การเรียนรู้ในด้านกระบวนการต่าง

ไพเราะ พุ่มมั่น (2544, น. 42) กล่าวว่า ขั้นตอนกิจกรรมทัศนศึกษาหรือการศึกษา นอกสถานที่ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียม

1.1 ครูและเด็กร่วมกันวางแผน กำหนดจุดประสงค์ของการศึกษานอกสถานที่ว่าจะไปที่ไหน อย่างไร ใช้เวลานานเท่าไร

1.2 สำรวจและติดต่อสถานที่ที่จะไปศึกษา

1.3 ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครอง

1.4 เตรียมอุปกรณ์ อาหาร เวชภัณฑ์ พาหนะ ผู้ควบคุมดูแลซึ่งอาจเชิญผู้ปกครองมาร่วมด้วย

1.5 แบ่งกลุ่มเด็ก สร้างข้อตกลง มอบหมายงาน

1.6 ครูควรจัดเตรียมกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการสังเกต และเตรียมคำถามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

1.7 ทบทวนแนวปฏิบัติในการทัศนศึกษานอกสถานที่ทุกขั้นตอน

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ก่อนเดินทางควรซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง

2.1.1 ชื่อสถานที่ที่จะไปศึกษา

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการไปทัศนศึกษานอกสถานที่

2.1.3 บัญชีรายชื่อเพื่อนในกลุ่ม และครูผู้รับผิดชอบแต่ละกลุ่ม

2.1.4 ข้อตกลงต่างๆ เช่น ความปลอดภัย ระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา

การซักถาม

2.2 ขณะศึกษานอกสถานที่ ครูควรสังเกตพฤติกรรมเด็ก เป็นรายบุคคลและใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมต่างๆให้มากที่สุด

3. ขั้นสรุป

3.1 สนทนา อภิปราย ซักถาม สรุปการศึกษาดูงานตามวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการประเมินผลการศึกษาดูงาน

3.2 สนทนา อภิปราย ถึงข้อตกลงต่างๆ เช่น การปฏิบัติตนตามระเบียบวินัย ความปลอดภัย และผลที่ได้จากการไปศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก

การประเมินผลใช้การสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ดังนี้

1. ความสนใจ ความร่วมมือของเด็กตั้งแต่เริ่มออกเดินทางจนกลับถึงที่พัก

2. การตอบคำถามต่างๆ ครูอาจจะให้เด็กรายงานด้วยปากเปล่าหรืออภิปราย

นภเนตร ธรรมบวร (2544, น. 40-41) กล่าวว่าในการพาเด็กไปทัศนศึกษาครูจำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ และประสบการณ์เดิมของเด็กแต่ละคน เพื่อจะได้จัดกิจกรรมต่างๆ ในการสนับสนุนกระตุ้นให้เด็กได้คิด ได้สังเกต ได้ศึกษา ได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การออกไปทัศนศึกษาแต่ละครั้ง ครูจำเป็นต้องมีการวางแผนเตรียมการต่างๆ ร่วมกับเด็ก ทั้งก่อนการไปทัศนศึกษา ระหว่างการไปทัศนศึกษา และหลังจากการไปทัศนศึกษาสิ้นสุดลง อาทิ

1. มีการเขียนจดหมาย และส่งแบบฟอร์มตอบรับขออนุญาตผู้ปกครองพาเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่ล่วงหน้า

2. ครูควรหาโอกาสไปเยี่ยมชมสถานที่ที่จะพาเด็กไปทัศนศึกษาก่อน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเตรียมตัวเด็ก ขณะเดียวกัน ก็เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานที่ที่ไปทัศนศึกษานั้นเหมาะสมกับวัยของเด็ก และมีกิจกรรมที่เด็กสนใจ เพราะสถานที่บางแห่งไม่อนุญาตเด็กจับต้องสิ่งของหรือวัตถุต่างๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดความซับซ้อนใจได้ นอกจากนี้ ผู้นำชมสถานที่ควรเป็นบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ รักเด็ก หรือเคยทำงานกับเด็กมาก่อน ถ้าไม่มีบุคคลที่สามารถนำชมสถานที่ได้ ควรรวบรวมข้อมูลและทำหน้าที่ต่างๆ ดังกล่าวด้วยตนเอง

3. ครูควรอธิบาย พูดคุยกับเด็กก่อนการไปทัศนศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กไปเยี่ยมชมหรือครูอาจให้เด็กวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการทราบจากการไปเยี่ยมชมสถานที่ดังกล่าวก็ได้ เช่น ในการไปทัศนศึกษาที่สวนสัตว์ เด็กวัย 5 ขวบ กลุ่มหนึ่งต้องการศึกษาเกี่ยวกับฮิปโปกลุ่มหนึ่ง ต้องการศึกษาเกี่ยวกับยีราฟ กลุ่มหนึ่งต้องการศึกษาเกี่ยวกับงูเหลือม ในกรณีดังกล่าวครูควรเปิดโอกาสให้เด็กเตรียมคำถามเกี่ยวกับหัวข้อที่เด็กต้องการทราบ รวมถึงแหล่งและวิธีการหาข้อมูลด้วย ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถพิจารณาได้ว่า ควรเตรียมวัสดุ อุปกรณ์อะไรบ้างสำหรับเด็กในการออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เช่น สมุดจดบันทึกและวาดรูป อาหารสำหรับนำไปเลี้ยงสัตว์ และกล้องถ่ายรูป เป็นต้น ครูควรติดป้ายชื่อโรงเรียนและเบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ที่เสื้อเด็กในกรณีที่เด็กพลัดหลง และถ้าเป็นไปได้

4. ครูควรแบ่งเด็กเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 5-6 คน ตามประเด็นข้อที่เด็กสนใจโดยอาจขอร้องให้ผู้ปกครองหรืออาสาสมัครมาช่วยดูแลเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสซักถาม

5. ครูและเด็กควรร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ หรือข้อตกลงก่อนการไปทัศนศึกษาทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของเด็ก เช่น ไม่ส่งเสียงดัง เดินแถวให้เป็นระเบียบ เดินบนทางเท้า ไม่เด็ดดอกไม้ ไข่ไม้ และไม่เหยยสัตว์ เป็นต้น

ในระหว่างการไปทัศนศึกษาบทบาทของครูหรือผู้นำชมถือว่ามีความสำคัญมาก ครูต้องช่างสังเกต และหมั่นซักถาม เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด และสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น ต้นไม้บริเวณนี้เหมือนกับต้นไม้บริเวณนั้นหรือไม่อย่างไร ทำไมเขาถึงนำต้นไม้มาตั้งบริเวณนี้ ทำไมเขาแยกสัตว์บริเวณนี้ออกจากบริเวณนั้น เป็นต้น

อมรรรัตน์ ชาลีเครือ (2555, น. 30-31) ได้จัดกิจกรรมทัศนศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัย 3 ชั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชั้นวางแผนก่อนทัศนศึกษา

1.1 ครูสนทนากับเด็กเพื่อกำหนดสถานที่ที่จะไปทัศนศึกษาประกอบการดูสถานที่

1.2 ครูแจ้งให้เด็กทราบถึงวัตถุประสงค์ของการไปทัศนศึกษา และสร้างข้อตกลงกับเด็กเกี่ยวกับระเบียบที่ต้องปฏิบัติระหว่างไปทัศนศึกษา โดยมอบหมายให้เด็กทุกคนจัดแบ่งหน้าที่ผู้นำ คอยดูแลและช่วยเหลือกันขณะทัศนศึกษา

ขั้นที่ 2 ชั้นทัศนศึกษา

2.1 เด็กๆเดินทางไปทัศนศึกษาไปยังสถานที่ที่กำหนด ครูคอยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรม

2.2 ขณะที่เด็กๆ ทักษะศึกษา เด็กร่วมกันสนทนาสิ่งต่างๆ ร่วมกันครูคอยให้คำปรึกษากับเด็กๆ

2.3 ครูสังเกตพฤติกรรมสัมพันธ์ภาพของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมสัมพันธ์ภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมที่ศึกษา

ขั้นที่ 3 กิจกรรมหลังการที่ศึกษา

3.1 เด็กๆรวมกลุ่มสนทนากิจกรรมการที่ศึกษา ครูสนับสนุนคอยให้คำปรึกษา

3.2 เด็กๆร่วมกันแสดงความชื่นชมผลงานในกลุ่ม ครูให้คำชมเชยแก่เด็กทุกคน เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมสัมพันธ์ภาพของเด็กปฐมวัย

3.3 เด็กๆร่วมกันสรุปและเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสำคัญถึงการมีพฤติกรรมสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อน ที่เกิดจากการไปที่ศึกษา

3.4 ครูสังเกตพฤติกรรมสัมพันธ์ภาพของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมสัมพันธ์ภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมที่ศึกษา

จากการศึกษาขั้นตอนของการจัดกิจกรรมที่ศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าขั้นตอนของการพาเด็กไปที่ศึกษาประกอบด้วย 3 ขั้น คือขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการที่ศึกษา ขั้นที่ 2 ขั้นที่ศึกษา และขั้นที่ 3 ขั้นหลังการที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนของการจัดกิจกรรมที่ศึกษาของนักวิชาการและนักศึกษามาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนจัดกิจกรรมที่ศึกษาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ก่อนการที่ศึกษาแหล่งเรียนรู้

ครูและเด็กๆสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชน

1. เด็กบอกสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่อยู่บริเวณรอบๆ โรงเรียน จากประสบการณ์เดิมของตนเอง

2. ครูนำรายชื่อพร้อมภาพถ่ายแหล่งเรียนรู้ที่อยู่บริเวณรอบๆ โรงเรียนมาร่วมอภิปรายกับเด็กๆ

3. เด็กแต่ละคนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ของตนพร้อมทั้งวาดภาพแผนที่การเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

4. เด็กๆ เลือกสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่จะไปที่ศึกษา

5. เด็กๆ ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่จะไปที่ศึกษา

6. ครูและเด็กๆ วางแผนการไปที่ศึกษาแหล่งเรียนรู้

6.1 ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครอง

6.2 จัดเตรียม ผู้ควบคุมดูแล

6.3 แบ่งกลุ่มเด็ก สร้างข้อตกลง มอบหมายงาน

6.4 จัดเตรียมกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการพูด และเตรียมคำถาม

เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

7. เด็กๆ สร้างแบบจำลองแหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษา

8. เด็กๆ นำเสนอแบบจำลองแหล่งเรียนรู้ บอกวิธีการ เส้นทางและขั้นตอนการเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

1. เด็กและครูร่วมสนทนาเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในหัวข้อต่อไปนี้

- 1.1 ชื่อแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่จะไปทัศนศึกษา
- 1.2 วัตถุประสงค์ในการไปทัศนศึกษา
- 1.3 สมาชิกในกลุ่มและครูผู้ดูแล
- 1.4 กิจกรรมที่ต้องทำขณะทัศนศึกษา
- 1.5 ข้อตกลงต่างๆ เช่น เวลาในการทัศนศึกษา ความปลอดภัยและ

ระเบียบวินัย

2. เด็กเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ สังเกต ชักถามสิ่งที่สงสัย อ่านป้ายต่างๆ จดบันทึกโดยการวาดภาพ

ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

1. เด็กๆ และครูร่วมกันสนทนาอภิปราย สรุปผลการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

2. เด็กๆ แต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

3. เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่แตกต่างกัน

4. จัดสถานที่เพื่อจัดนิทรรศการแสดงผลงานการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

5. เชิญผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง เด็กนักเรียน และผู้ที่สนใจเข้าชมนิทรรศการแสดงผลงานที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

6. เด็กๆ และครูร่วมกันสรุปผลการจัดนิทรรศการแสดงผลงานการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

7. จัดทำรูปเล่มเพื่อรวบรวม

7.1 ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทัศนศึกษาในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน

7.2 บันทึกผลการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งลายลักษณ์อักษรและภาพถ่าย

7.3 เก็บคำถามที่เป็นปัญหาหรือแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อค้นหาคำตอบ วางแผน

ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

มนตกราน คัมภีร์รักษา (2551, น. 78) ศึกษาการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาประกอบการบันทึกข้อมูลที่มีต่อการสื่อความหมายด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิง อายุ 4-5 ปี โรงเรียนบ้านขุนประเทศ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้องเรียน

นักเรียนจำนวน 90 คน ผลการศึกษาพบว่า ที่ได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาประกอบการบันทึกข้อมูลมีการสื่อความหมายด้านการเขียนทั้ง 6 ชั้น ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่มีการเปลี่ยนแปลงการสื่อความหมายด้านการเขียน ก่อนการทดลองกับระหว่างการจัดกิจกรรมในช่วงสัปดาห์ที่ 6 จนถึงหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11-12) มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้นระหว่างการจัดกิจกรรมช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วชิราภรณ์ ศรีผา (2554, น. 83) ศึกษาการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย หญิง อายุ 5-6 ปี โรงเรียนอนุบาลราศีไศล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวนนักเรียนจำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นมีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ (2551, น. 93) ได้ศึกษา การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาโดยใช้แบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย หญิง อายุ 5-6 ปี โรงเรียนอนุบาลนครปฐมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานนครปฐม เขต 1 จำนวน นักเรียนจำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถทางพหุปัญญาด้านความสามารถด้านภาษา ความสามารถด้านมิติ ความสามารถด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถความเข้าใจระหว่างบุคคล ความสามารถด้านความเข้าใจตนเอง และความสามารถด้านธรรมชาติสูงขึ้น จากความสามารถระดับต่ำ เป็นความสามารถระดับปานกลางและความสามารถระดับสูง และพบความสัมพันธ์ของความสามารถทางพหุปัญญาในแต่ละช่วงเวลาระหว่างการทดลอง ยกเว้นความสามารถด้านตรรกะ และคณิตศาสตร์ ที่ไม่พบการเปลี่ยนแปลง

มนทราธิป อินทร์กำ (2554, น. 66) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่จัดชั้นเรียนแบบคละอายุ โรงเรียนบ้านโนนถาวร จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ที่จัดชั้นเรียนแบบคละอายุ จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา โดยก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะเท่ากับ 14.13 และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.27 มีค่าผลต่างเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.46 ทั้งนี้ พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้งสามองค์ประกอบมีผลต่าง ค่าเฉลี่ยของคะแนนเพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 24.00 ถึงร้อยละ 26.17

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมทัศนศึกษาเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ช่วยเสริมสร้างพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ของเด็กได้เป็นอย่างดีผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของกิจกรรมทัศนศึกษาและนำกิจกรรมทัศนศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในครั้งนี้

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้

3.1 ความหมายและความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

3.1.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ (Learning Resources) มีผู้ใช้คำอื่นที่ให้ความหมายทำนองเดียวกับแหล่งเรียนรู้ เช่น แหล่งวิทยาการแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ แหล่งความรู้ แหล่งวิชา ชุมชน แหล่งการศึกษา นอกโรงเรียน เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “แหล่งเรียนรู้” มีนัยการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า “แหล่งเรียนรู้” ไว้แตกต่างกัน ตามทัศนะของแต่ละท่านสรุปได้ดังนี้

Ely (1972, p. 38 อ้างถึงใน แก้วพา สุวันนะสี, 2549, น. 6-7) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ได้แก่ข้อมูล บุคลากร และสื่อต่างๆ ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ด้วย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้มีทั้งที่ออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยเฉพาะ (Instructional Materials) หรือ (Instructional Instructional) และแหล่งเรียนรู้ที่ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อการเรียนรู้โดยเฉพาะแต่เป็นสิ่งที่มียอยู่แล้วซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนรู้ได้ (Non-Instructional Instructional)

กระทรวงศึกษาธิการ (2542, น. 20) กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น

ภรภัทร นิยมชัย (2553, น. 38) ได้ให้ความหมายของ แหล่งการเรียนรู้ว่า หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ตรง

จรีพร กาญจนการุณ (2546, น. 19) ได้ให้ความหมายของ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนโดยรวมว่า แหล่งสถานที่ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ บริเวณศูนย์รวม เป็นบ่อเกิดของความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งบุคคลอาจศึกษาได้ตามความสนใจและความต้องการ โดยเป็นแหล่งที่อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้นก็ได้

ทิวา เครือภู (2549, น. 13) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ว่า หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคล แหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยประสบการณ์ตรง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ บุคคลที่มีภูมิรู้ สถานที่ต่างๆ แหล่งวิทยาการ ทรัพยากรธรรมชาติสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองวัฒนธรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แหล่งเรียนรู้รอบๆ วัดราชคฤห์และชุมชนตลาดพลู 3 แหล่งเรียนรู้คือ แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และที่เป็นบุคคล ประกอบการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาเพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

3.1.2 ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้

ประเวศ วะสี (2543, น. 60-61 อ้างถึงใน ภรภัทร นิยมชัย, 2553, น. 39-40) กล่าวถึง แหล่งการเรียนรู้แหล่งรวมวิทยาการที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับแหล่งเรียนรู้ ศึกษาคุณค่าของประชาชนถือว่าเป็นเครื่องหมายของความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ และมีความเห็นว่าโรงเรียนควรมีความสัมพันธ์กับชุมชนในเรื่องแหล่งเรียนรู้ของชุมชนดังนี้

1. เรียนรู้จากคนในชุมชน ซึ่งในชุมชนมีผู้คนด้านต่างๆ มากมาย มากกว่าที่ครูสอนท่องหนังสือมากนัก เช่น ผู้รู้ทางเกษตรกรรม การช่าง มีศิลป์ ผู้รู้ทางศาสนา หมอพื้นบ้าน นักธุรกิจรายย่อย ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ฯลฯ ผู้นำชุมชนที่เป็นนักคิดนักศีลธรรม มีปัญญาและความดีมากกว่าใครต่อใครตั้งเยอะแยะในระดับสูงๆ ถ้าเปิดโรงเรียนสู่ชุมชน ให้ทั้งครูและนักเรียนได้เรียนรู้เข้าไปเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จะสนุกไม่น่าเบื่อ ที่สำคัญจะเป็นการปรับระดับคุณค่า เดิมการศึกษาของเราสอนให้ดูถูกคนที่มีความค่าเหล่านี้ เมื่อผู้รู้ในชุมชนกลายมาเป็นครูก็จะเป็นการยกระดับคุณค่า ศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจของชุมชนอย่างแรง เป็นการถักทอทางสังคม

2. เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ควรสำรวจและสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพิ่มขึ้น ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นทุ่งนา ป่าเขา แหล่งน้ำ วัด แหล่งอนุรักษ์ป่า แหล่งอนุรักษ์สัตว์ กลุ่มอาชีพต่างๆ พิพิธภัณฑ์ตำบล ทุกตำบลควรสร้างพิพิธภัณฑ์ของตนเอง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม

3. เรียนรู้จากเรื่องของชุมชน การเรียนควรจะเรียนเรื่องของชุมชนให้มากที่สุด เช่นประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม การแพทย์พื้นบ้าน ศาสนา

4. การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานในชุมชน ครูและนักเรียนควรจะเรียนรู้จากการลงมือ ปฏิบัติงานจริงในชุมชน เช่น ทำเกษตร หัตถกรรม แปรรูปอาหาร งานช่าง ธุรกิจชุมชน การท่องเที่ยว การแพทย์แผนไทย การทำมาหากิน เพื่อที่จะได้ทำงานเป็น จัดการเป็น อยู่ร่วมกันเป็น มีอาชีพแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และเป็นการพัฒนาศีลธรรมไปด้วยในตัวเป็นศีลธรรมที่เกิดจากการดำเนินชีวิตร่วมกันแต่ไม่เกิดการท่องวิชาศีลธรรม

ดี สุธงษา (2546, น. 16) ได้ให้ความหมายของสำคัญของแหล่งเรียนรู้ คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะการได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาตินั้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน เป็นโอกาสที่ดีที่ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มเติม ควบคู่กับการฝึกความสามารถในการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การสังเกต การตั้งคำถาม การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ฯลฯ ซึ่งความรู้ความเข้าใจรวมถึงความสามารถของผู้เรียนได้รับจากกระบวนการเรียนรู้โดยการใช้แหล่งเรียนรู้นั้น ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความรู้ความสามารถที่ตนได้เรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรัก และความเพลิดเพลินในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ คือเป็นแหล่งรวมความรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จำเป็นต่อการศึกษา ค้นคว้า ด้วยวิธีการ ที่แตกต่างของแต่ละบุคคล ตามจุดหมายที่ต้องการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนา ศักยภาพ มีความสนุกสนานในการศึกษาค้นคว้า มีเจตคติที่ดีต่อแหล่งเรียนรู้ ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับ ผู้เรียน

3.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้

นฤมล ตันธสุเรศราช (2533, น. 14) ได้จำแนกแหล่งเรียนรู้ในชุมชนออกเป็น 2 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. ประเภทบุคคล ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

1.1 แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

1.2 แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลที่เป็นตามสถานะและบทบาทในสังคม เช่น ครู ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส เป็นต้น

1.3 แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลที่เป็นโดยอาชีพ เช่น ครู แพทย์ พยาบาล ตำรวจ ช่างฝีมือต่างๆ เกษตรกร เป็นต้น

1.4 แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลที่เป็นโดยความสามารถเฉพาะตัว เช่น ศิลปิน ช่างฝีมือผู้รู้ ผู้ปฏิบัติที่เรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ด้านต่างๆ

1.5 แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลที่ถือภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น ผู้รู้ หรือผู้อาวุโสซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้าน พระสงฆ์ หมอชาวบ้านพ่อเพลง นายหนัง ศิลปินพื้นบ้านต่างๆ ทั้งทาง หัตถกรรม จิตรกรรม ดนตรีและการละเล่น

2. ประเภททรัพยากรธรรมชาติ คือสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ต่อ มนุษย์ในด้านการศึกษาค้นคว้า ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น น้ำ ดิน ป่าไม้ แร่ธาตุ ฯลฯ

3. ประเภทสื่อ หมายถึง ตัวกลางที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์หรือสิ่งที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ที่ ผู้แสวงหาความรู้ความสามารถไปศึกษาค้นคว้า หรือรับถ่ายทอดความรู้ได้ จำแนกเป็น สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

4. ประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ หมายถึง วัตถุและอาคารสถานที่ซึ่งช่วยให้ ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ ทำให้เกิดประสบการณ์ตรงและศึกษาสิ่งที่ต้องการได้ง่ายขึ้น เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานประกอบการ ห้างสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน พิพิธภัณฑ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 43) แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชาการ ห้องสมุด เคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเตอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยุบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรม การเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมะ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น. 3-4, อ้างถึงใน มาตรการ นิยมชัย 2553, น. 44-45) ได้จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ 2 แบบคือ

แบบที่ 1 จัดตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้

1. แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนจะศึกษาหาความรู้ได้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร กรวด หิน ดิน ทราย ชายทะเล ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างเพื่อสืบทอด ศิลปวัฒนธรรมตลอดจนเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดประชาชน สถาบันทางการศึกษา สวนสาธารณะ ตลาด บ้านเรือนที่อยู่อาศัย สถานประกอบการ ฯลฯ

3. บุคคลเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านการประกอบอาชีพและการสืบสานวัฒนธรรม ตลอดจนนักคิด นักประดิษฐ์ และผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ

แบบที่ 2 จัดตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ครู อาจารย์ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสโตนศึกษา ห้องจริยธรรม ห้องศิลปะ ฯลฯ ตลอดจนการใช้อาคารสถานที่บริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น ห้องอาหาร สนาม ห้องน้ำ สวนดอกไม้ สวนสมุนไพร แหล่งน้ำในโรงเรียน ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ครอบคลุมทั้งด้านสถานที่บุคคล ซึ่งอาจอยู่ในชุมชนใกล้เคียงโรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียนพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ชายทะเล วัด ตลาด ห้องสมุดประชาชน สถานีตำรวจ สถานีอนามัย สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ฟาร์ม สวนผัก สวนผลไม้ แหล่งทอผ้า ร้านอาหาร ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นเมือง เทคโนโลยีพื้นบ้านในชีวิตประจำวัน แหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ฯลฯ

มณีรัตน์ ปานจันทร์ (2553, น. 9) ได้กล่าวว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. วัสดุอุปกรณ์ในชุมชน เป็นวัสดุที่มีอยู่ในชุมชนทั่วไป เช่น ดิน หิน แร่ ใบไม้
2. บุคคลในชุมชนที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
3. สถานที่ในชุมชนเป็นสถานที่ที่มีอยู่ในชุมชนสามารถให้ความรู้แก่นักเรียนได้ เช่น วัด ไร่ นา โบราณสถานต่างๆ
4. กิจกรรมในชุมชนได้แก่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถ่ายทอดกันมา จากอดีต

แก้วพา สุวันนะสี (2549, น. 9) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ที่นำมาใช้สำหรับการเรียน การสอน แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลหมายถึง บุคลากรผู้ที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนหรือ บุคลากรที่ประกอบอาชีพต่างๆ ซึ่งมีความรู้ความสามารถเฉพาะ สามารถถ่ายทอดความรู้หรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ ครู อาจารย์ ผู้บริหาร แพทย์ พยาบาล เกษตรกร เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ หมายถึง อาคาร สถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ ซึ่งครูสามารถนำผู้เรียนไปใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ วัด ตลาด น้ำตก อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสิ่งมีชีวิต หมายถึง สิ่งมีชีวิตทั้งที่มีชีวิตอยู่ และที่เก็บรักษาไว้ ซึ่งครูสามารถ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีววิทยา เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ เช่น พืชชั้นต่ำ แมล็ดพืช สัตว์แห่ง เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ประเภท วัสดุ อุปกรณ์ หมายถึง วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นมา ซึ่งครูสามารถนำมาใช้สำหรับการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ เช่น แผ่นภาพ แผนจำลอง วัสดุทัศน เป็นต้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ สามารถจัดได้ เป็น 3 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ทะเล สวนพฤกษชาติ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ฝนตก แดดออก น้ำท่วม เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้นหรือสร้างขึ้น เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ร้านค้า เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในอาชีพต่างๆ เจ้าของสถานประกอบการ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ ออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ คือ คลองบางหลวง

2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ตลาดวัดกลาง สถานีรถไฟตลาดพลู สถานีดับเพลิง วัดราชคฤห์

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธนาคาร ทันตแพทย์ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน แม่ค้าขนมไทย

3.3 ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ (2544, น. 29-32 อ้างถึงใน ภรภัทร นิยมชัย 2553, น. 46) กล่าวถึงประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในส่วนของผู้บริหารและครูในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารสามารถกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดหา จัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2. ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดและการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

3. ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน/นวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้

4. กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้ของครู มีผลต่อครูโดยตรงดังนี้

- 4.1 เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น
- 4.2 จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจและเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้
- 4.3 เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตานักเรียนอย่างทั่วถึง
- 4.4 จัดกิจกรรมและสถานการณ์ในแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- 4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้
- 4.6 ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตจริง
- 4.7 ฝึกให้ผู้เรียนประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงตนเองด้านการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้
- 4.8 จัดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอผลงานที่เป็นผลงานจากการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้

ตี สูงสว่าง (2546, น. 16) ได้กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและชาตินั้นมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะการได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและชาตินั้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเป็นโอกาสที่ดีที่ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มเติม ควบคู่กับการฝึกความสามารถในการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การสังเกต การตั้งคำถาม การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ฯลฯ ซึ่งความรู้ความเข้าใจ รวมถึงความสามารถที่ผู้เรียนได้รับจากกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้นั้น ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความรู้และความสามารถที่ตนได้เรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรักและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

แก้วพา สุวันนะสี (2549, น. 10) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งที่เป็นสื่อการสอน วัสดุสิ่งพิมพ์ อุปกรณ์ บุคคลหรือสถานที่ มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว แหล่งเรียนรู้ยังช่วยส่งเสริมทักษะการคิดและการคิดแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และเกิดความเชื่อมั่นในตนเองอีกด้วย นอกจากนี้การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้สำหรับการเรียนการสอนยังช่วยให้ครูประหยัดเวลา และช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นแหล่งเพิ่มพูนความรู้ ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านการคิดและการคิดแก้ปัญหา เกิดความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึกทางสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3.4 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้

กรมวิชาการ (2543, น. 9) เสนอวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและปราชญ์ท้องถิ่น
2. เน้นการศึกษา วิเคราะห์ และวิธีคิด

3. นำกระบวนการหรือความคิดแนวปฏิบัติของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดเป็นกระบวนการการจัดการเรียนการสอน

4. เสริมสร้างกระบวนการคิดที่เป็นระบบ เป็นวิทยาศาสตร์

5. ฝึกให้นักเรียนคิดหลายด้านหลายมุม คิดอย่างอิสระ แล้วสรุปเป็นความรู้และประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

6. ผสมผสานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่น

7. เน้นกระบวนการมากกว่าผลผลิต

8. ครูผู้สอนหรือปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีแนวทางการกิจกรรม 4 แนวทางคือ

8.1 ครูผู้สอนเป็นผู้ควบคุมการใช้หลักสูตร โดยพิจารณานำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับกลุ่มการจัดประสบการณ์ตามในหลักสูตรแม่บท โดยใช้ระยะเวลาจำนวนคาบที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มประสบการณ์นั้นๆ

8.2 เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

8.3 นำบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้กับผู้เรียน

8.4 สอดแทรกคุณธรรม ค่านิยมต่างๆ ที่ปรากฏตามเนื้อหาของหลักสูตร

สุนทร สุนันท์ชัย (2533, น. 126-127) กล่าวถึงแนวทางที่ผู้สอนจะนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาว่ามีแหล่งเรียนรู้ใดอยู่ในชุมชน จัดทำบัญชีรวบรวมแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้แยกเป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ เพื่อให้ทราบว่าแหล่งวิทยาการประเภทใดบ้างอยู่ในชุมชน

2. ศึกษาหลักสูตรหรือจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าเนื้อหาใดควรใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทใด

3. ประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นวัสดุ มาใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดหลักการหรือความคิดรวบยอดตามหลักสูตรแกนกลาง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ อันเป็นทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบด้วยความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อถึงหัวข้อเรื่องที่กำหนด

5. บันทึกผลการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือรูปภาพ ถ้าเป็นไปได้อาจจะเก็บรวบรวมผลงานได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนในปีต่อไป

6. ปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานให้มีผลงานที่ดีขึ้น นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนแล้วยังใช้ประโยชน์ในแง่ของการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้จัดและผู้เรียนต้องมีการวางแผนร่วมกัน สำรวจและค้นหารวบรวมแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางในการใช้แหล่งเรียนรู้สามารถจัดได้ 2 ประเภทคือ

1. การพาผู้เรียนออกไปหาแหล่งเรียนรู้ เช่น พานักเรียนไปสวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า ร้านขายหนังสือ วัด โรงพยาบาล พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

2. การนำแหล่งเรียนรู้เข้ามาสอนในห้องเรียน เช่น สัตว์เลี้ยง วิทยากรที่ให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พานักเรียนออกไปหาแหล่งเรียนรู้

3.5 แหล่งเรียนรู้ในวัดราชคฤห์และชุมชนตลาดพลู

3.5.1 แหล่งเรียนรู้ในวัดราชคฤห์

พระราชวรเวที เจ้าอาวาสวัดราชคฤห์ (2555) ได้กล่าวถึง ประวัติวัดราชคฤห์ไว้ดังนี้

สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น โดยสมเด็จพระเจ้าเอกาทศรถ (พระเจ้าองค์ขาว) กษัตริย์องค์ที่ 20 แห่งกรุงศรีอยุธยา ทรงเป็นพระอนุชาพระสุพรรณภักยาและสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พระองค์ดำ) ในปีพุทธศักราช 2214-2215 หลังจากพระนเรศวรมหาราชเสด็จสวรรคตแล้ว สถานที่แห่งนี้ชื่อว่าวัดวังน้ำวน เพราะตั้งติดคลองน้ำสี่สาย คือ 1. คลองบางกอกใหญ่ (แม่น้ำเจ้าพระยาในสมัยนั้น) ซึ่งเป็นคลองน้ำยาวอยู่ทางด้านเหนือวัดราชคฤห์เป็นคลองที่มีน้ำไหลมาจากเขตภาษีเจริญเป็นต้นไปทะลุถึงแม่น้ำเจ้าพระยา 2. คลองบางน้ำชันซึ่งอยู่ด้านตะวันตกของวัดเป็นคลองน้ำที่มาจากแม่น้ำเจ้าพระยาชนกับคลองบางกอกใหญ่ด้านทิศตะวันตกของวัดราชคฤห์ 3. คลองบางเพชรเกษม ซึ่งอยู่ด้านทิศเหนือปากตรงข้ามกับวัดราชคฤห์ ซึ่งเป็นคลองน้ำไหลมาจากคลองเพชรเกษมมาชนกับคลองบางกอกใหญ่ 4. คลองน้ำที่ไหลมาจากท่าพระ มาชนกับคลองบางกอกใหญ่ เมื่อเวลาน้ำทะเลหนุนขึ้นมา น้ำเค็มไหลเข้าสู่แม่น้ำเจ้าพระยาและไหลทะลักไปตามคลองบางกอกใหญ่บ้าง คลองบางน้ำชันบ้าง จึงเป็นเหตุให้น้ำเค็มกับน้ำจืดซึ่งไหลมาจากคลองเพชรเกษมบ้าง ไหลมาจากเขตภาษีเจริญบ้าง ไหลมาจากคลองท่าพระบ้าง มาชนกันระหว่างสายน้ำทั้งสี่สาย จึงเป็นเหตุให้น้ำหมุนเป็นวนเวียนกัน เป็นวังวนอยู่จึงทำให้เรือที่วิ่งผ่านไปมาล่มจมลง ดังนั้นเวลาน้ำทะเลหนุนขึ้นมาเรือที่ประกอบการค้าขายจึงมาจอดอยู่ตรงเหนือวัดราชคฤห์ ด้านตะวันออกบ้าง แต่ที่มาทางคลองภาษีเจริญและท่าพระที่จอดอยู่อีกฝั่งหนึ่งบ้างเป็นส่วนมาก ด้วยเหตุนี้ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “วังน้ำวน” และเนื่องจากสถานที่นี้เป็นป่าชายเลนที่น้ำขึ้น-ลงจึงนำเรือจอดได้แล้วพอน้ำลดก็ไปค้าขายที่ปากคลองตลาดและพายเรือที่มาทางภาษีเจริญและท่าพระก็จอดอยู่อีกฝั่งหนึ่ง เป็นพื้นที่แห่งหนึ่งที่ประกอบการค้าขายระหว่าง ไทย-จีน มอญ จึงทำให้ ไทย มอญและจีนปลูกบ้านอาศัยอยู่ และมีทหารมอญคอยดูแลความปลอดภัยให้แก่ชาวบ้าน ต่อมาเมื่อน้ำลดลงมากที่ป่าชายเลนเป็นพื้นที่น้ำแห้งมีหญ้าขึ้นทำให้ขยายพื้นที่กว้างออกไปและความเจริญของหมู่บ้านเกิดขึ้น ทำให้ ไทย-จีน-มอญยึดสถานที่นี้สร้างบ้านเรือนขึ้นและนายกองทหารมอญได้ชักชวนชาวบ้านช่วยกันสร้างวัดขึ้นมา โดยมีนายกองชาตிரามัญ (มอญ) เป็นประธาน เพื่อเป็นที่บำเพ็ญบุญกุศลและให้ลูกหลานเข้าเรียนหนังสือในวัด จึงตั้งชื่อวัดตามหมู่บ้านว่า “วัดวังน้ำวน” แต่ชาวบ้านเรียกว่าวัดมอญ เป็นวัดโบราณสร้างในสมัยต้นกรุงศรีอยุธยา

ในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา พระเจ้าบรมโกศขึ้นครองราชย์ และเสียดกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าไป พระยาตากได้ใช้สถานที่วัดนี้และพื้นที่แถบนี้เป็นชัยภูมิของทหารสยาม (ไทย) เป็นด่านหน้า (มีหลักฐานปรากฏคือถ้าเขามอ) ได้ข่มยิงเรือพม่าศึกพม่า ต่อมาจึงเรียกสถานที่นี้ว่า “ตำบลบึงยิงเรือ” ชื่อวัดก่อนวัดตั้งตามหมู่บ้านเรียกชื่อวัดว่า “วัดบึงยิงเรือ” พอสงบศึกแล้วจึงได้ช่วยกันสร้างบูรณะวัดขึ้น ต่อมาเนื่องจากมีวัดอยู่ใกล้กัน 3 วัด จึงเรียกชื่อตามตำบล วัดนี้ตั้งอยู่ทางเหนือน้ำไหลจึง

เรียกว่า วัดบึงยี่เรือเหนือ (วัดราชคฤห์) วัดบึงยี่เรือกลาง (วัดจันทาราม) วัดบึงยี่เรือใต้ (วัดอินทาราม) แต่ชาวบ้านเรียกกันจนติดปากว่า “วัดมอญ” สันนิษฐานว่าคนมอญช่วยกันสร้างและพระมอญอยู่จำพรรษาประจำอยู่วัดนี้มาก จึงเรียกชื่อว่าวัดมอญ

สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้กู้ชาติไทยได้เสร็จแล้ว จึงได้สร้างเมืองขึ้นใหม่ ให้เป็นราชธานี สถาปนา ชื่อว่า "กรุงธนบุรี" และได้ขึ้นครองราชย์ จากนั้น พระองค์พร้อมด้วยทหารคู่ใจ คือพระยาสีหราชเดโช (พระยาพิชัยดาบหัก) ได้ทำการบูรณปฏิสังขรณ์วัดบางยี่เรือเหนือ มีสร้างพระอุโบสถสร้างพระปรารค์เหลี่ยมย่อไม้ยี่สิบ อยู่ทั้ง 4 ด้านของพระอุโบสถ สร้างพระเจดีย์บรรจุพระบรมธาตุที่นำมาจากกรุงราชคฤห์แห่งประเทศอินเดีย สร้างพระพุทธรูปปางถวายพระเพลิง และสร้างกุเขากำลอง (กุเขามอ) พร้อมทั้งสถาปนาเอาพระบรมธาตุมาบรรจุไว้ เพื่อให้เป็นที่สักการบูชาแก่พุทธศาสนิกชนสืบมา ต่อมา พระเจ้าตากสินมหาราชได้สวรรคต ส่วนพระยาสีหราชเดโช ได้สิ้นชีวิตลงตามพระเจ้าตากสิน ได้นำเอาศพบรรจุไว้ที่วัดบางยี่เรือ

สมัยรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงมีพระกระแสรับสั่งให้เจ้าพระยาพระคลังหนไปบูรณะปฏิสังขรณ์วัดอีกครั้งหนึ่ง แล้วทรงสถาปนาขึ้นเป็นวัดพระอารามหลวงชื่อว่า วัดราชคฤห์ ชนิดวรวิหาร (พระอารามหลวงชั้นโท) (สันนิษฐานว่า เป็นวัดที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่นำมาจากกรุงราชคฤห์ ตามคำบอกเล่าของชาวบ้าน หรือว่า เป็นวัดที่พระราชอา (พระเจ้าตากสินมหาราชและพระยาพิชัยดาบหัก) จึงได้ขนานนามเช่นนั้น และสร้างสถาปัตยกรรมยอดเขามอ เมื่อ พ.ศ. 2334

สมัยรัชกาลที่ 3 พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระกรุณาโปรดให้พระบรมวงษานุวงศ์ ช่วยกันบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามหลวง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้บูรณปฏิสังขรณ์วัดขึ้นใหม่ เช่น สร้างพระอุโบสถหลังใหม่ขึ้น ส่วนพระอุโบสถหลังเก่าใช้เป็นวิหารใหญ่ ได้บูรณปฏิสังขรณ์กุเขามอซึ่งบรรจุพระบรมธาตุ กับสร้างมณฑปขึ้นบนยอดเขามอซึ่งเป็นลานสำหรับพุทธศาสนิกชนได้มากราบนมัสการพระบรมธาตุที่บรรจุไว้ฐานะและที่ตั้งวัด

วัดราชคฤห์เป็นวัดพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ฝ่ายมหานิกาย เรียกชื่อเต็มตามพระราชทินนามว่า “วัดราชคฤห์วรวิหาร” ตั้งอยู่เลขที่ 434 แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ระหว่างริมคลองบางกอกใหญ่ฝั่งขวา ถนนเทิดไท

เขตวัด

ดูตามแผนผังของวัด มีลักษณะพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ

17 ไร่ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ คลองบางกอกใหญ่ (ปัจจุบันเรียกว่า คลองบางหลวง ฝั่งขวา)

ทิศใต้ ติดต่อกับ ถนนเทอดไท

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ วัดจันทารามวรวิหาร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ คลองบางน้ำชัน

ลำดับเจ้าอาวาสที่พอสืบได้มีดังนี้

1. พระอรียธัช (ฝ่ายรามัญ)
2. พระครูสาธุธรรมคุณาธาร (แฉ่ง)

3. พระครูสุนทรศีลขันธ์ (เมือง)

จากนั้นก็ว่างเจ้าอาวาสลง จนถึง ปี พ.ศ.2493 มีรักษาการโดยคณะสงฆ์
พระวิเชียรมนี (พันธ์ ป. 8) เจ้าอาวาสวัดอินทาราม เจ้าคณะตำบลบางยี่เรือ เป็นประธานรักษาการ
พระอารามหลวง

4. พระพิพัฒนธรรมคณี (พระมหาชำนาญ ป.ธ. 5) พ.ศ. 2494-2543

5. พระราชวรเวที (เฉลา เตชวโนโต ป.ธ. 9) พ.ศ. 2545-ปัจจุบัน

ปูชนียวัตถุภายในวัดราชคฤห์วรวิหาร

1. พระเจดีย์พระบรมสารีริกธาตุที่ได้รับมาจากกรุงราชคฤห์ ประเทศอินเดีย
และพระบรมสารีริกธาตุ 28 พระองค์

2. พระพุทธรูปจำลองบนเขมอม

3. พระพุทธรูปองค์ใหญ่(หลวงพ่อดโต)ที่เก่าแก่ สมัยกรุงสุโขทัย

4. พระนอนหงาย(สุขสบาย)ที่ศักดิ์สิทธิ์ สมัยกรุงธนบุรี

5. เจ้าแม่กวนอิม

6. เจ้าพ่อเขตกที่ศักดิ์สิทธิ์

7. ท่านพ่อพระยาพิชัยดาหัก

8. หลวงปู่ใหญ่ผู้ให้โชคลาภ

9. หลวงพ่อพิพัฒนธรรมคณี

ประวัติวิหารใหญ่

วิหารใหญ่นี้ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์ใหญ่ อายุประมาณ
300-400 ปี แต่เดิมมา เป็นอุโบสถหลังเล็ก หลังคามุงด้วยสังกะสี แต่เมื่อพระเจ้าตากสินมหาราช
ได้กู้ชาติแล้ว จึงชวนพระยาพิชัยดาบหักมาบำเพ็ญบุญที่วัดบางยี่เรือเหนือและใต้ และได้ช่วยกัน
บูรณปฏิสังขรณ์ทั้ง 2 วัด โดยพระองค์ควบคุมดูแลวัดบางยี่เรือใต้ สร้างพระอุโบสถขึ้นใหม่ สถาปนา
เป็นวัดหลวงชั้นเอกพิเศษ ส่วนพระยาพิชัยดาบหักดูแลวัดบางยี่เรือเหนือ จึงได้บูรณปฏิสังขรณ์
อุโบสถขึ้น เป็นวัดพระอารามหลวงชั้นโท โดยรื้อของเก่าออกแล้วสร้างใหม่ทั้งหลังลักษณะรูปแบบ
เหมือนอุโบสถสมัยกรุงศรีอยุธยา แล้วได้นำเอาพระพุทธรูปองค์ใหญ่มาประดิษฐานไว้ภายในพระ
อุโบสถ ชาวมอญนับถือกันว่าเป็นพระที่ให้ความสำเร็จ เพราะได้ไปขอพรจากหลวงพ่อดโตแล้ว เกิดได้รับ
ความสำเร็จตามความปรารถนา จึงทำให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสมากในครั้งนั้น ต่อมา สมัยรัชกาลที่ 1
มีรับสั่งให้บูรณปฏิสังขรณ์วัด มีอุโบสถเป็นต้น และได้ยกฐานะวัดเป็นวัดพระอารามหลวงชั้นตรี
ที่พระราชทานทินนามวัดว่า วัดราชคฤห์ ชนิดวรวิหาร เรียกชื่อเต็มว่า วัดราชคฤห์วรวิหาร ต่อมา
ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิ
ศร พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและเจ้าจอมมารดามิ่ง ผู้ซึ่งเป็นธิดาของ
เจ้าพระยาพระคลัง (หน) ได้ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ต่อจากท่านผู้เป็นตา โดยทรงสร้างพระอุโบสถขึ้นใหม่
พระอุโบสถหลังเก่าก็ทำเป็นวิหารใหญ่ ก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวบ้านมีศรัทธาไปไหว้
กันไม่ขาด หลังจากวัดได้ว่างจากเจ้าอาวาส ไม่มีใครดูแลพระอุโบสถ ปรากฏว่ามีสิ่งของภายในวัด
หายไป ดังนั้น ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสโดยคณะสงฆ์ จึงสั่งให้ปิดพระวิหารไว้ สร้างพระปรางค์
เหลี่ยมย่อไม้สี่ 4 ปรางค์อยู่ด้านหน้าและด้านหลังวิหารใหญ่

วิหารเล็กพระนอนหงาย สร้างวิหารเล็กได้สร้างเพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปปางถวายพระเพลิง (พระบรมมหาราชวัง) พระยาพิชัยดาบหักได้สร้างพระปางนอนนี้ขึ้น เพื่อเป็นการบำเพ็ญบุญอุทิศกุศลให้ผู้ที่ตนไปฆ่าทหารชาวบ้านล้มตายไปเป็นจำนวนมาก (เป็นเหมือนชดใช้กรรมที่ฆ่าคนตายไป)

พระวิหารใหญ่

วิหารเล็กพระนอนหงาย

พระพุทธรูปปางนอนหงายนี้ เป็นพระปางถวายพระเพลิง หลังจากพระพุทธเจ้าดับขันธปรินิพพานแล้ว ได้นำผ้าไหมชุบด้วยสาลีแล้วพระพุทธสิริศพห่อด้วยผ้าห้าร้อยคู่ แล้วเชิญพระพุทธสิริศพลง ประดิษฐาน ณ รางเหล็กอันเต็มด้วยน้ำมันแล้วปิดครอบด้วยฝารางเหล็กเสร็จ แล้วนำไปตั้งพระพุทธ สิริศพโดยลักษณะนอนงายไว้บนจิตกาธารที่ทำด้วยไม้หอมล้วนๆ ที่มกุฏพันธเจดีย์ เมืองกุสินารา เพื่อทำฌาปนกิจถวายพระเพลิง แล้วจึงได้ทำการประชุมพระเพลิง แต่ปรากฏว่าไฟไม่ติด รอจนพระมหากัสสปเถระเดินทางมาถึง แล้วได้กราบพระพุทธสิริศพพอกราบลงครบ 3 ครั้ง ปรากฏว่าไฟติดขึ้นมาอย่างหน้าอัศจรรย์ ดังนั้นจึงเรียกพระปางนี้ว่า ปางถวายพระเพลิง มีแห่งเดียวในประเทศไทย ชาวบ้านเคารพกันมากจึงมากราบไหว้ขอพรกันทุกวันไม่ขาด

พระเจดีย์องค์ใหญ่ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้หน้าพระวิหาร พระบรมสารีริกธาตุ ตามชาวบ้านที่เล่าสืบกันมาว่า มีพระเถระได้มาจากกรุงราชคฤห์ แห่งประเทศอินเดีย เมื่อสมัยพระยาพิชัยได้บูรณปฏิสังขรณ์วัดราชคฤห์วรวิหาร ได้สร้างพระเจดีย์องค์ใหญ่เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้

พระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

พระปรางพระยาพิชัยดาบหัก

พระมณฑปบนเขามอ เขามอมีมาก่อนแล้วด้านใต้เขามีถ้ำสันนิษฐานว่าเป็นหลุมหลบภัยและเป็นอุโมงค์ที่จะลอบโจมตีทะเลหลังเข้าศึกเพราะว่าในถ้ำนั้นมีทางจรเข้าไปมี 3 สาย สายที่ 1 จรทะเลเขตภาษีเจริญ สายที่ 2 จรไปทะเลแม่น้ำเจ้าพระยา สายที่ 3 จรไปทะเลจังหวัดปทุมธานี บางคนกล่าวว่าไปทะเลสระบุรี ต่อมาสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาวัดบางยี่เรือ (มอญ) ขึ้นเป็นวัดราชคฤห์ เจ้าพระยาพระคลัง (หน) เสนาบดีกรมท่า ได้บูรณปฏิสังขรณ์ภูเขาด้วยหินทะเล จึงเรียกชื่อว่า เขามอ แล้วสร้างมณฑปประดิษฐานพระพุทธรูปจำลอง สร้างสถูปบรรจุพระบรมธาตุพระอรหันต์ และพระศรีอารย์ผู้บำเพ็ญบารมี ไว้บนยอดเขา เพื่อเป็นที่สักการบูชาของประชาชนทั่วไป

พระปรางพระยาพิชัยดาบหัก (ประวัติพยาพิชัยดาบหัก คนตีกรุงธนบุรี) พระยาพิชัยดาบหัก (จ้อยหรือทองดี) เกิดเมื่อ พ.ศ. 2284 ที่บ้านห้วยคา อำเภopiชัย จังหวัดอุดรธานี ศึกษากับพระครูที่วัดมหาธาตุ (วัดใหญ่) มีความรู้ความสามารถในเชิงมวยและเชิงดาบ รับราชขการในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หรือพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้รับพระราชทานเป็นหลวงพิชัยอาสาเมื่ออายุ 21 ปี ในปี พ.ศ. 2310 เป็นแม่ทัพหน้าของขบวนไทยกู้ชาติ รบกับพม่ากัอิสรภาพไทยคืนมา ต่อมาได้เป็นเจ้าหน้หน้าไวยวรนาถ ตำแหน่งทหารเอกราชองครักษ์ และได้เลื่อนเป็นพระยาสิราชเดช ตามลำดับ จนถึง พ.ศ. 2313 ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าเป็นพระยาพิชัย ตำแหน่งผู้สำเร็จราชการครองเมืองพิชัยต่างพระเนตรพระกรรณ ระหว่าง พ.ศ. 2315 ถึง 2316 ได้คุมกองทัพออกสู้พม่า ซึ่งยกมาตีเมืองพิชัย 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 ป้องกันเมืองพิชัยไว้ได้เป็นสามารถยกพลตีค่ายพม่าแตกกระจายไปครั้งที่ 2 ได้เข้าไปประจัญบาน พระยาพิชัยมือถือดาบข้างละเล่ม เข้าไปตะลุมบอนไล่พันแทงพวกทหารพม่าจนดาบหัก จึงได้สมญาว่า พระยาพิชัยดาบหัก สืบมาจนถึงปัจจุบันนี้

พ.ศ. 2325 ครั้นสิ้นแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระยาพิชัยดาบหักไม่ขออยู่รับราชการอีกต่อไป โดยขอตายตามสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จึงได้สิ้นชีวิตในปีนั้น นับสิริอายุได้ 41 ปี

ศาลเจ้าพ่อเขาดก ตำนานกล่าวว่าเทวดาตนหนึ่งซึ่งมีหน้าที่รักษาเขตเมืองสระบุรีและเป็นเทพเจ้ารักษารอยพระพุทธรูป ดั้งนั้นเมื่อสร้างรอยพระพุทธรูปจำลอง จึงต้องสร้างรูปเหมือนเจ้าพ่อเขาดก แล้วได้อัญเชิญเจ้าพ่อเขาดกมาประดิษฐานไว้ในรูปเหมือนนั้น และต่อมาจึงสร้างศาลเจ้าไว้เป็นที่ประทับเจ้าพ่อเขาดก ซึ่งเป็นพระพุทธรูปเจ้าที่เฝ้ารักษาพระพุทธรูปที่คนมอญ คนจีนนับถือว่าเป็นเจ้าพ่อที่ให้ความศักดิ์สิทธิ์ คือผู้ใดมีศรัทธาแล้วมาไหว้ขอพร ให้ความคุ้มครองและให้โชคลาภทำมาค้าขึ้นจนถึงปัจจุบัน จะมีคนมาขอพรจากเจ้าพ่อไม่ขาด

พระอุโบสถหลังใหม่วัดราชคฤห์วิหาร สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาติศร พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและเจ้าจอมมารดานิม ผู้ซึ่งเป็นธิดาของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ได้ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ต่อจากท่านผู้เป็นตา โดยทรงสร้างพระอุโบสถขึ้นใหม่ พระอุโบสถหลังเก่าก็ทำเป็นวิหารใหญ่ ก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวบ้านมีศรัทธาไปไหว้กันไม่ขาด หลังจากวัดได้ว่างจากเจ้าอาวาส ไม่มีใครดูแลพระอุโบสถ ปรากฏว่ามีสิ่งของภายในวัดหายไป ดังนั้น ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสโดยคณะสงฆ์ จึงสั่งให้ปิดพระวิหารไว้

พระประธานในพระอุโบสถ มีพระนามว่า พระพุทธเดชาติศร เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชีด้านหน้าพระประธานบนฐานชุกชีเดียวกันนั้นมีพระพุทธรูปปางมารวิชัย 8 องค์ ประดิษฐานด้านหลังพระประธานมีพระพุทธรูปทรงเครื่องปางมารวิชัย (พระศรีอริยเมตตรัยและมีพระอัครสาวก) นั่งพับเพียบพนมมือ 2 องค์ประดิษฐานอยู่

เจ้าแม่กวนอิม ตามประวัติในฝ่ายนิคายมหายาน กล่าวว่า เป็นพระโพธิสัตว์มาบำเพ็ญบารมี จึงเป็นที่นับถือของคนจีนเป็นอันมาก ส่วนเจ้าแม่กวนอิมนี้สาธุชนนิยมมากราบไหว้ขอพรอันเป็นมงคลกันตลอดเพราะถือว่าได้สร้างบารมีร่วมกับพระโพธิสัตว์

หลวงปู่ใหญ่ เป็นพระมหาบุรุษปางบำเพ็ญทุกรกิริยา (ทรมานกาย) เดิมทีนั้น เป็นพระที่หลวงพ่อพิพัฒนธรรมคณี นำส่งเข้าประกวดที่ห้องสนามหลวง ปรากฏว่าเข้าประกวดได้รางวัลที่ 2 จากนั้นหลวงพ่อพิพัฒนธรรมคณี ได้นำมาประดิษฐานไว้ ณ วัดราชคฤห์วรวิหารเพื่อเป็นที่สักการบูชา ต่อมาปรากฏว่า ชาวบ้านมาสักการบูชากันได้ได้ประสบโชคลาภและเจริญในหน้าที่การงานทุกประการ เนื่องจากเป็นพระพุทธรูปปางบำเพ็ญทุกรกิริยา เมื่อมีคนมากราบไหว้ขอพรกันเป็นจำนวนมาก ได้รับความสำเร็จแล้วจึงพากันมากราบไหว้ขอพร และเรียกว่า “หลวงปู่ใหญ่” ผู้ให้โคลาภ

พระพิพัฒนธรรมคณี (อดีตเจ้าอาวาส) หลวงพ่อพิพัฒนธรรมคณี เป็นพระที่มีปฏิปทาสูงมีศีลาจารวัตรสูงมากมีปฏิปทาในการปฏิบัติธรรม และเป็นที่เคารพศรัทธาเลื่อมใส ของเหล่าบรรดาศิษยานุศิษย์และพระสงฆ์ในเขตธนบุรี

3.5.2 แหล่งเรียนรู้ในชุมชนตลาดพลู

1) วังมัจฉา อยู่ในบริเวณวัดราชคฤห์ หน้าศาลาท่าน้ำติดคลองบางหลวง ทุกๆวันจะมีนักท่องเที่ยวแวะมา เยี่ยมชมพร้อมกับซื้ออาหารเลี้ยงปลา ส่วนใหญ่จะเป็นปลาสร้อย

2) สถานีดับเพลิง ตั้งอยู่เลขที่ 24 ซอยเทอดไท 16 ถนนเทอดไท

3) สถานีรถไฟตลาดพลู เป็นสถานีรถไฟระดับ 4 ของทางรถไฟสายแม่กลอง อยู่ห่างจากสถานีรถไฟ วงเวียนใหญ่ 1.78 กิโลเมตร ตั้งอยู่ที่ถนนริมทางรถไฟและถนนเทอดไท แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร สถานีรถไฟตลาดพลูเป็นสถานีรถไฟที่ไม่มีทางหลัก

4) ตลาดวัดกลาง เป็นตลาดสดขนาดใหญ่ เริ่มตั้งแต่วัดอินทารามจนเกือบถึงตลาดพลู มีอาหารสด อาหารคาวหวาน ผลไม้ อาหารปรุงสำเร็จมากมาย รวมถึงเป็นแหล่งขายส่งขนมและของเล่น

5) คลองบางหลวง คลองบางกอกใหญ่ หรือ คลองบางหลวง เดิมเคยเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำเจ้าพระยามาก่อน กล่าวคือบริเวณตั้งแต่ปากคลองบางกอกน้อย ตรงข้ามมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไปจนถึงปากคลองบางกอกใหญ่ในปัจจุบันนั้น ยังเป็นแผ่นดินอยู่ แม่น้ำเจ้าพระยาเดิมจะอ้อมเลี้ยวจากหน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นคูกว้างมาทะลุออกข้างวัดท้ายตลาด ต่อมาในรัชสมัยสมเด็จพระไชยราชาธิราช (พ.ศ. 2077-2089) โปรดเกล้าให้ขุดคลองลัดระหว่างคูกว้างทั้งสอง[1] เพื่อย่นระยะทางและอำนวยความสะดวกให้กับบรรดาพ่อค้าทูตานุทูตชาวตะวันตกที่เริ่มเข้ามาติดต่อค้าขายและเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับอาณาจักรเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในสมัยนั้น ต่อมาคลองลัดเริ่มกว้างใหญ่ขึ้นกลายเป็นแม่น้ำ ส่วนแม่น้ำเจ้าพระยาเดิมก็เล็กลงกลายเป็นคลองบางกอกน้อยและคลองบางกอกใหญ่ ถึงสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสิน ราชสำนักย้ายมาอยู่ที่กรุงธนบุรี

คลองบางกอกใหญ่กลายเป็นชุมชนของข้าหลวง และโปรดเกล้าให้บรรดาคนจีนซึ่งได้เคยช่วยเหลือพระองค์มาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมคลองบางกอกใหญ่ ชาวบ้านจึงเรียกกันติดปากว่า คลองบางข้าหลวง หรือ คลองบางหลวง สืบมาถึงในปัจจุบัน รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร กำหนดให้คลองบางกอกใหญ่เป็นคลองสำคัญซึ่งจะต้องอนุรักษ์ไว้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2510 ปากคลองบางกอกใหญ่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาทางฝั่งขวาของป้อมวิไชยประสิทธิ์ ไปสิ้นสุดที่คลองมอญ ตรงข้ามปากคลองชักพระ มีความยาวประมาณ 6 กิโลเมตร คลองบางกอกใหญ่ในปัจจุบันนั้นถือเป็นเส้นทางสัญจรและระบายน้ำ และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างมาก มีศาสนสถานตั้งอยู่อย่างหนาแน่นทั้งสองฝั่ง วัดและมัสยิดริมคลองบางกอกใหญ่ ได้แก่ วัดโมลีโลกยาราม วัดหงส์รัตนาราม วัดโบสถ์อินทราสารเพชร์ วัดสังข์กระจาย วัดประดิษฐาราม วัดเวฬุราชิน วัดอินทารามวรวิหาร วัดจันทาราม วัดราชคฤห์ วัดประดู่ฉิมพลี วัดนवलนรดิศ วัดปากน้ำ วัดคูหาสวรรค์ วัดกัลยาณมิตร วัดวิจิตรการนิมิต มัสยิดบางหลวง (กุฎีขาว) มัสยิดต้นสน กุฎีเจริญพาศน์

6) ธนาคารในชุมชนตลาดพลูมีธนาคารพาณิชย์อยู่หลายธนาคาร เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา

7) ร้านขายขนมไทย ร้านขนมหวานตลาดพลู ซอยเทอดไท 25

8) ร้านขายขนมกุยช่าย ตั้งอยู่บริเวณปากซอยเทอดไท 25 (หน้าโรงรับจำนำ)

9) คลินิกทันตกรรม กนกเรขา ที่ตั้ง เลขที่ 423-425 เทอดไท แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

10) ตลาดพลู เป็นตลาดเล็กๆ ที่ตั้งอยู่บนถนนเทอดไท เขตธนบุรี ตลาดแห่งนี้ เป็นตลาดที่ตั้งอยู่ติดกับสถานีรถไฟตลาดพลู ในอดีตที่แห่งนี้เคยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชาวจีน ที่โยกย้ายถิ่นฐานมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี ต่อมาชาวจีนที่อยู่ในแถบนี้ได้ย้ายไปฝั่งพระนคร แต่ยังคงมีชาวจีนบางส่วนที่ยังคงอาศัยอยู่บริเวณนี้ร่วมกับชาวมุสลิม จึงทำให้ตลาดพลูแห่งนี้ยังคงคึกคักและเต็มไปด้วยผู้คนมากมาย

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ในวัดราชคฤห์และชุมชนตลาดพลู สามารถจัดแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 3 แหล่งเรียนรู้ คือ

1) แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ คือ คลองบางหลวงหรือคลองบางกอกใหญ่

2) แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ ตลาดวัดกลาง ร้านขายขนมไทย ร้านขายขนมกุยช่าย แหล่งเรียนรู้ต่างๆในวัดราชคฤห์ สถานีรถไฟตลาดพลู

3) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล คือ พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ดับเพลิง เจ้าหน้าที่ธนาคาร ทันตแพทย์ แม่ค้าขนมไทย พ่อค้า-แม่ค้าในตลาดวัดกลาง

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งเรียนรู้

3.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ภรภัทร นิยมชัย (2553, น. 87) ศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผลการวิจัยพบว่า การจัดประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในทุกช่วงของการจัดประสบการณ์ทำให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้าน คือ ด้านภาษา ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านมิติ ด้านร่างกาย และการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านความเข้าใจระหว่างบุคคล ด้านความเข้าใจตนเอง และด้านธรรมชาติ สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสามารถทางพหุปัญญาสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

นราวัลภ์ สายเนตร (2550) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันในการใช้แหล่งการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เลือกใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนตามวุฒิภาวะของเด็กปฐมวัย และเลือกใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นด้านการนิมนต์พระมาอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนเป็นส่วนมาก ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่พบคือการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ และปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น คือ มีเวลาในการดำเนินการน้อย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 มีความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ ที่มีคุณภาพ เพื่อนำมาใช้จัดแหล่งการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นในด้านร่วมกันดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นไม่ให้ชำรุดเสียหาย

จรีพร กาญจนการุณ (2546, น. ง) ศึกษาการนำเสนอแนวทางการพัฒนาและการใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนเขตบางขุนเทียน ผลการวิจัยพบว่า แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนเขตบางขุนเทียนที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักและยอมรับร้อยละ 10 ขึ้นไป มี 22 แห่ง จำแนกได้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ 1 แห่งและแหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น 21 แห่ง นอกจากนี้มีแหล่งการเรียนรู้ซึ่งได้รับการเสนอและเพิ่มเติม โดยเป็นแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้นอีก 2 แห่ง กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณค่าของแหล่งการเรียนรู้แต่ละแหล่งที่มีต่อตัวเองและต่อชุมชนแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ป่าชายเลนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ชาวชุมชนเห็นประโยชน์มากที่สุดว่ามีความสำคัญมีคุณค่าต่อตนเองและต่อชุมชนในระดับสูง เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ชาวชุมชนเห็นประโยชน์มากที่สุด และเห็นว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ควรนำมาพัฒนาให้มีการใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ แนวทางการใช้ประโยชน์ป่าชายเลนบางขุนเทียนในอนาคตเป็นแนวทางที่ควรต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวอนุรักษ์ แหล่งศึกษาเชิงนิเวศวิทยา และสภาพความเป็นอยู่วิถีชีวิตชุมชน ฯลฯ ส่วนแนวทางการพัฒนาป่าชายเลนบางขุนเทียนต้องเน้นผสมผสานการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชายเลน ความต้องการและความเจริญความทันสมัยของชุมชนเข้าด้วยกัน โดยต้องใช้การมีส่วนร่วมและอาศัยความร่วมมือจากชุมชนทุกชั้นตอน

จากการศึกษาผลงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่มีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชนของตนเอง ในการเลือกใช้แหล่งการเรียนรู้ของผู้สอนส่วนใหญ่จะเลือกใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนตามวุฒิภาวะของเด็กปฐมวัย โดยการเลือกใช้แหล่งการเรียนรู้ด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ ที่มีคุณภาพ และเลือกที่จะเชิญวิทยากรมาให้ความรู้กับเด็กมากกว่าที่จะพาเด็กไปหาวิทยากร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากร
3. เครื่องมือการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

แบบแผนการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกลุ่มเดียววัดก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ เด็กปฐมวัยทั้งชายและหญิงอายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยทั้งชายและหญิงอายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 20 คน

2.3 ระยะเวลา การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการศึกษาใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน โดยบูรณาการในกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมเสรี ใช้เวลาในการทดลองวันละ 30 นาที - 1 ชั่วโมง 30 นาที (ยืดหยุ่นเวลาตามกิจกรรม)

3. เครื่องมือการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

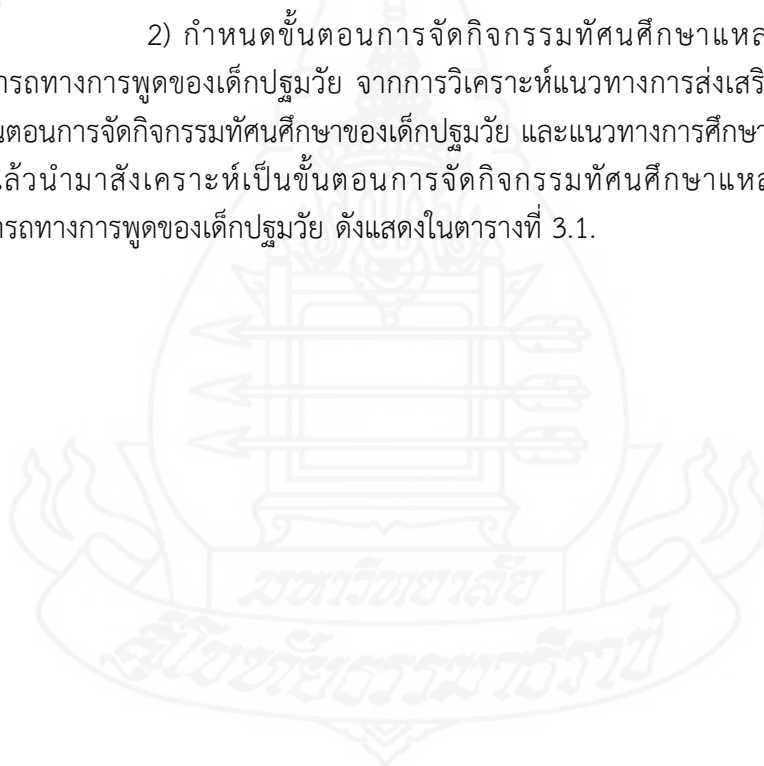
2. คู่มือแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

3.1 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1.1 คู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ และความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

2) กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย จากการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถทางการพูด ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาของเด็กปฐมวัย และแนวทางการศึกษาแหล่งเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ดังแสดงในตารางที่ 3.1.

ตารางที่ 3.1 แสดงแนวทางการส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาของเด็กปฐมวัย
แนวทางการศึกษาแหล่งเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
ที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

แนวทางการส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาของเด็กปฐมวัย	แนวทางการศึกษาแหล่งเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
<p>1. ครูเป็นตัวอย่างที่ดีในการพูดให้กับเด็ก</p> <p>2. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูดให้กับเด็ก เช่น กิจกรรมการอธิบายหรือเล่าถึงภาพที่เห็น การทำท่าทางประกอบ การพูด การเล่านิทาน การลำดับเรื่องตามนิทาน การเรียกชื่อและอธิบายลักษณะสิ่งของ การจำและอธิบายลักษณะของสิ่งของ การอธิบายขนาดและสีของสิ่งของ</p> <p>3. จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เด็กคิดและให้เด็กคิดใช้เหตุผลลักษณะสิ่งของ การจำและอธิบายลักษณะของสิ่งของ การอธิบายขนาดและสีของสิ่งของ</p> <p>4. จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เด็กคิดและให้เด็กคิดใช้เหตุผล</p>	<p>ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ</p> <p><u>ขั้นที่ 1 ก่อนทัศนศึกษา</u></p> <p>1. ครูและเด็กร่วมกันวางแผน กำหนดจุดประสงค์ของการศึกษานอกสถานที่ว่าจะไปที่ไหน อย่างไร ใช้เวลานานเท่าไร</p> <p>2. สำรวจและติดต่อสถานที่ที่จะไปศึกษา</p> <p>3. ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครอง</p> <p>4. เตรียมอุปกรณ์ อาหาร เวชภัณฑ์ พาหนะ ผู้ควบคุมดูแลซึ่งอาจเชิญผู้ปกครองมาร่วมด้วย</p> <p>5. แบ่งกลุ่มเด็ก สร้างข้อตกลง มอบหมายงาน</p> <p>6. ครูควรจัดเตรียมกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการสังเกต และเตรียมคำถามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้</p> <p>7. ทบทวนแนวปฏิบัติในการทัศนศึกษานอกสถานที่ทุกขั้นตอน</p>	<p>1. ศึกษาว่ามีแหล่งเรียนรู้ใดอยู่ในชุมชนจัดทำบัญชีรวบรวมแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้แยกเป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ เพื่อให้ทราบว่าแหล่งวิทยาการประเภทใดบ้างอยู่ในชุมชน</p> <p>2. ศึกษาหลักสูตรหรือจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าเนื้อหาใดควรใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทใด</p> <p>3. ประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นวัสดุมาใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดหลักการหรือความคิดรวบยอดตามหลักสูตรแกนกลาง</p> <p>4. การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ อันเป็นทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบด้วยความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อถึงหัวข้อเรื่องที่กำหนด</p>	<p><u>ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้</u></p> <p>ครูและเด็กๆ สนทนาร่วมกันเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในวัดราชคฤห์และชุมชนตลาดพลู</p> <p>1. เด็กบอกสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในวัดราชคฤห์ และ ชุมชน ตลาดพลู จากประสบการณ์เดิมของตนเอง</p> <p>2. ครูนำรายชื่อบรรยากาศภาพถ่ายแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในวัดราชคฤห์และชุมชน ตลาดพลู มาร่วมอภิปรายกับเด็กๆ</p> <p>3. เด็กแต่ละคนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ของตนเองพร้อมทั้งวาดภาพแผนที่การเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ</p> <p>4. เด็กๆเลือกสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่จะไปทัศนศึกษา</p> <p>5. เด็กๆศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษา โดยการสอบถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้คนในชุมชน</p>

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แนวทางการส่งเสริมความสามารถ ทางการพูดของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ของเด็กปฐมวัย	แนวทางการศึกษาแหล่งเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถ ทางการพูดของเด็กปฐมวัย
	<p><u>ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษา</u></p> <p>1. ก่อนเดินทางควรซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง</p> <p>1.1 ชื่อสถานที่ที่ไปศึกษา</p> <p>1.2 วัตถุประสงค์ของการไปทัศนศึกษา</p> <p>นอกสถานที่</p> <p>1.3 บัญชีรายชื่อเพื่อนในกลุ่ม และครูผู้รับผิดชอบแต่ละกลุ่ม</p> <p>1.4 ข้อตกลงต่างๆ เช่นความปลอดภัย ระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา การซักถาม</p> <p>2. ขณะศึกษานอกสถานที่ ครูควรสังเกตพฤติกรรมเด็ก เป็นรายบุคคลและใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมต่างๆให้มากที่สุด</p>	<p>5. บันทึกผลการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือรูปภาพ ถ้าเป็นไปได้อาจจะเก็บรวบรวมผลงานได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนในปีต่อไป</p> <p>6. ปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานให้มีผลงานที่ดีขึ้น นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนแล้วยังใช้ประโยชน์ในแง่ของการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่</p>	<p>6. เด็กๆ และครูวางแผนการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้</p> <p>6.1 ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครอง</p> <p>6.2 จัดเตรียม ผู้ควบคุมดูแล</p> <p>6.3 แบ่งกลุ่มเด็ก สร้างข้อตกลง มอบหมายงาน</p> <p>6.4 จัดเตรียมกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการพูด และเตรียมคำถามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้</p> <p>7. เด็กๆ ร่วมกันสร้างแบบจำลองแหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษาตามความคิดของสมาชิกแต่ละกลุ่ม โดยการจัดหาไม้บล็อกสื่ออุปกรณ์ต่างๆ มาร่วมกันสร้าง</p> <p>8. เด็กๆ นำเสนอแบบจำลองแหล่งเรียนรู้บอกวิธีการ เส้นทางและขั้นตอนการเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้</p>

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แนวทางการส่งเสริมความสามารถ ทางการพูดของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ของเด็กปฐมวัย	แนวทางการศึกษาแหล่งเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถ ทางการพูดของเด็กปฐมวัย
	<p><u>ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษา</u></p> <ol style="list-style-type: none"> สนทนา อภิปราย ซักถาม สรุปการทัศนศึกษาตามวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการประเมินผลการทัศนศึกษา สนทนา อภิปราย ถึงข้อตกลงต่างๆ เช่น การปฏิบัติตนตามระเบียบวินัย ความปลอดภัย และผลที่ได้จากการไปศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก 		<p><u>ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้</u></p> <ol style="list-style-type: none"> เด็กและครูร่วมสนทนาเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในการ ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ตามหัวข้อต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> ชื่อแหล่งเรียนรู้ที่จะไป ทัศนศึกษา วัตถุประสงค์ในการไปทัศนศึกษา สมาชิกในกลุ่มและครูผู้ดูแล กิจกรรมที่ต้องทำขณะทัศนศึกษา ข้อตกลงต่างๆ เช่น เวลาในการทัศนศึกษา ความปลอดภัย และ ระเบียบวินัย เด็กเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้สังเกต ซักถามสิ่งที่สงสัย อ่านป้ายต่างๆ จัดบันทึกโดยการวาดภาพ <p><u>ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้</u></p> <ol style="list-style-type: none"> เด็กๆและครูร่วมกันสนทนา อภิปรายสรุปผลการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เด็กๆแต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แนวทางการส่งเสริมความสามารถ ทางการพูดของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ของเด็กปฐมวัย	แนวทางการศึกษาแหล่งเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถ ทางการพูดของเด็กปฐมวัย
			<p>3. เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่แตกต่างกัน</p> <p>4. จัดสถานที่เพื่อจัดนิทรรศการแสดงผลงานการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้</p> <p>5. เชิญผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง เด็กนักเรียน และผู้ที่สนใจเข้าชมนิทรรศการแสดงผลงานที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้</p> <p>6. เด็กๆ และครูร่วมกันสรุปผลการจัดนิทรรศการแสดงผลงานการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้</p> <p>7. จัดทำรูปเล่มเพื่อรวบรวม</p> <p>7.1 ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน</p> <p>7.2 บันทึกผลการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ทั้งลายลักษณ์อักษรและภาพถ่าย</p> <p>7.3 เก็บคำถามที่เป็นปัญหาหรือแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อค้นหาคำตอบวางแผนทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่อไป</p>

จากตารางที่ 3.1 จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ (ใช้เวลาในกาจัดกิจกรรม 3 วัน วันละ 30 นาที – 45 นาที) ครูและเด็กๆ สนทนาร่วมกันเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในวัดราชคฤห์และชุมชนตลาดพลู

1. เด็กบอกสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในวัดราชคฤห์และชุมชนตลาดพลูจากประสบการณ์เดิมของตนเอง
2. ครูนำรายชื่อพร้อมภาพถ่ายแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในวัดราชคฤห์และชุมชนตลาดพลูมาร่วมอภิปรายกับเด็กๆ
3. เด็กแต่ละคนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ของตนพร้อมทั้งวาดภาพแผนที่การเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
4. เด็กๆ เลือกสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่จะไปทัศนศึกษา
5. เด็กๆ ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษา
6. เด็กๆ และครูวางแผนการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
  - 6.1 ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครอง
  - 6.2 จัดเตรียม ผู้ควบคุมดูแล
  - 6.3 แบ่งกลุ่มเด็ก สร้างข้อตกลง มอบหมายงาน
  - 6.4 จัดเตรียมกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการพูด และเตรียม

คำถามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

7. เด็กๆ สร้างแบบจำลองแหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษา
8. เด็กๆ นำเสนอแบบจำลองแหล่งเรียนรู้ บอกวิธีการ เส้นทาง และขั้นตอนการเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ (ใช้เวลาในกาจัดกิจกรรม 2 วัน วันละ 30 นาที – 1 ชั่วโมง 30 นาที)

1. เด็กและครูร่วมสนทนาเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ตามหัวข้อต่อไปนี้
  - 1.1 ชื่อแหล่งเรียนรู้ที่จะไป ทัศนศึกษา
  - 1.2 วัตถุประสงค์ในการไปทัศนศึกษา
  - 1.3 สมาชิกในกลุ่มและครูผู้ดูแล
  - 1.4 กิจกรรมที่ต้องทำขณะทัศนศึกษา
  - 1.5 ข้อตกลงต่างๆ เช่น เวลาในการทัศนศึกษา ความปลอดภัย

และ ระเบียบวินัย

2. เด็กเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ สังเกต ซักถามสิ่งที่สงสัย อ่านป้ายต่างๆ จดบันทึกโดยการวาดภาพ

ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ (ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 5 วัน วันละ 30 นาที - 1 ชั่วโมง)

1. เด็กๆ และครูร่วมกันสนทนาอภิปราย สรุปผลการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการประเมินผลการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
2. เด็กๆ แต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
3. เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่แตกต่างกัน
4. จัดสถานที่เพื่อจัดนิทรรศการแสดงผลงานการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
5. เชิญผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง เด็กนักเรียน และผู้ที่สนใจเข้าชมนิทรรศการแสดงผลงานที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
6. เด็กๆ และครูร่วมกันสรุปผลการจัดนิทรรศการแสดงผลงานการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
7. จัดทำรูปเล่มเพื่อรวบรวม
  - 7.1 ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน
  - 7.2 บันทึกผลการทัศนศึกษาในท้องถิ่นทั้งลายลักษณ์อักษรและภาพถ่าย
  - 7.3 เก็บคำถามที่เป็นปัญหาหรือแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อค้นหาคำตอบวางแผนทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3) *หาคุณภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้* ดังนี้

- (1) นำคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
- (2) นำคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักการทฤษฎี แนวคิดของคู่มือการจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านเห็นว่าคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้มีคุณภาพในระดับเหมาะสมมาก โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

- ก. กิจกรรมที่จัดควรสื่อว่ามีการพูด
- ข. แผนการจัดกิจกรรมควรกำหนดกิจกรรมให้เป็นรูปธรรม เช่น สนทนา อภิปราย สานิต
- ค. ชั้นประเมินควรมีการสังเกตการนำเสนอผลงาน

(3) ปรับปรุงคู่มือการจัดกิจกรรมการศึกษาแหล่งเรียนรู้ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ก. ในขั้นการออกแบบ ในขั้นที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ จากข้อความที่ว่าเด็กแต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ แก่ไขเป็นเด็กพูดคุย สนทนาร่วมกันออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ข. ในวันที่ 7 หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ จากเด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาในรูปแบบที่แตกต่างกัน แก่ไขเป็น เด็กแต่ละกลุ่มเตรียมนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไป ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น เล่าเรื่องประกอบภาพวาด , เล่าเรื่องประกอบแบบจำลอง

ค. ในขั้นการประเมินผล จากที่มีการสังเกตพฤติกรรมจำนวน 4 ข้อ ให้เพิ่มข้อที่ 5 คือ การนำเสนอผลงาน

ก) การตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัย

ข) ความสนใจในการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลที่อยู่ใน

ชุมชน

ค) การคิดและการวางแผนในการทำกิจกรรมร่วมกัน

ง) การพูดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้

จ) การนำเสนอผลงาน

4) นำคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูด ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องอีกครั้ง จากนั้นนำไปจัดกิจกรรมให้กับเด็กที่เป็นกลุ่มทดลอง

3.1.2 แบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

(1) ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542) ชลาธิป สมานิติ (2549) ดวงเดือน ศาสตรภัทร (2529) ทิศนา ขัมภณี และคณะ (2550) นกเนตร ธรรมบวร (2544) นฤมล เนียมหอม (2552) นิรมล ช่างวัฒนชัย (2541) นิตยา ประพฤติกิจ (2536) เบญจมาศ พระธานี (2538) ผุสดี กุฎอินทร์ (2536) พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ (2537) วนาท รักสกุลไทย (2552) และสุภาวดี ศรีวรรณ (2542)

(2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ได้แก่ จีรวรรณ นนทะชัย (2555) ดวงใจ รุ่งเรือง (2551) นงค์ลักษณ์ งามขำ (2551) นิรันดร์ รอดเอี่ยม (2531) สุรัญชญา ช่างฉัตร (2554) สุทธิพร ชาติาธิคุณ (2552) อัญชลี เอี่ยมยิ้ม (2553) อำไพ สวัสดิราช (2553) ลภัสสรดา คำสงค์ (2558)

(3) แบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ได้แก่ จีรวรรณ นนทะชัย (2555) ดวงใจ รุ่งเรือง (2551) นงค์ลักษณ์ งามขำ (2551) นิรันดร์ รอดเอี่ยม (2531)

สุรัญชนา ช้างฉัตร (2554) สุทธิพร ชาทาธิคุณ (2552) อัญชลี เอี่ยมยิ้ม (2553) อำไพ สวัสดิราช (2553)

2) สร้างแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า วัดความสามารถทางการพูด 3 ด้าน จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ ของเด็กปฐมวัย จำนวน 10 ข้อ 20 คะแนน

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ข้อ 15 คะแนน

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 2 เหตุการณ์ 10 คะแนน

3) นำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยและคู่มือการใช้แบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจความถูกต้องเหมาะสม แล้วปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) นำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยและคู่มือการใช้แบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ผลการประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และได้รับข้อเสนอแนะ ดังนี้

แบบวัดชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย
แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย คำว่าพระบรมมหาราชวัง เป็นการวัดความจำมากกว่าการพูด คำที่วัดควรเป็นคำที่เด็กใช้ในชีวิตประจำวัน

5) นำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย และคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. แบบวัดชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ: แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย คำว่าพระบรมมหาราชวัง เป็นการวัดความจำมากกว่าการพูด คำที่วัดควรเป็นคำที่เด็กใช้ในชีวิตประจำวัน

แก้ไข พระบรมมหาราชวัง เป็น พระนอนหงาย

6) นำแบบวัดที่ได้ไปใช้วัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยกับกลุ่มทดลองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

4.1 จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ทำการทดลองให้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

4.2 แจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ให้ผู้ปกครองของเด็กทราบถึงกระบวนการในการดำเนินการจัดกิจกรรม ตลอดจนบทบาทของผู้ปกครองต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

4.3 นำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย มาวัดกับเด็กกลุ่มตัวอย่าง ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย บันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกผลการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

4.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ตามแผนเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน โดยบูรณาการในกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเสรี ใช้เวลาในการทดลองวันละ 30 นาที - 1 ชั่วโมง 30 นาที (ยืดหยุ่นตามลักษณะกิจกรรม) ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 3 แหล่งเรียนรู้

สัปดาห์ที่	สถานที่	วันที่	กิจกรรม	เวลาที่ใช้
1-2	ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น	1	ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เลือกแหล่งเรียนรู้ศึกษาหาข้อมูลแหล่งเรียนรู้	วันละ 30 นาที – 45 นาที
		2	เด็กเล่าประสบการณ์เดิม	
		3	สร้างแบบจำลองแห่งเรียนรู้	
		4	ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ทำข้อตกลงและกำหนดกิจกรรมที่ทำขณะทัศนศึกษา	วันละ 30 นาที – 1 ชั่วโมง 30 นาที
		5	เดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น	
		6	ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เด็กๆ และครูร่วมกันสนทนาอภิปรายสรุปผลการ	
		7	เด็กๆ แต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้	วันละ 30 นาที – 1 ชั่วโมง
		8	ทำการ์ดเชิญชมนิทรรศการ	
		9	จัดนิทรรศการแสดงผลงาน	
		10	จัดทำรูปเล่มเพื่อสรุปรวบรวมผลงาน	

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

สัปดาห์ ที่	สถานที่	วันที่	กิจกรรม	เวลาที่ใช้	
3-4	ทัศนศึกษาแหล่ง เรียนรู้ที่เป็น บุคคล	ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้			วันละ 30 นาที – 45 นาที
		1	เลือกแหล่งเรียนรู้ศึกษาหาข้อมูลแหล่ง เรียนรู้		
		2	เด็กเล่าประสบการณ์เดิม		
		3	เด็กแสดงบทบาทสมมติ	ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้	วันละ 30 นาที – 1 ชั่วโมง 30 นาที
		4	ทำข้อตกลงและกำหนดกิจกรรมที่ทำขณะ ทัศนศึกษา		
		5	เดินทางไปที่ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เป็น บุคคล		
		ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้			
		6	เด็กๆ และครูร่วมกันสนทนาอภิปราย สรุปผลการ	วันละ 30 นาที – 1 ชั่วโมง	
		7	เด็กๆ แต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอสิ่ง ที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้		
		8	ทำการ์ดเชิญชมนิทรรศการ		
9	จัดนิทรรศการแสดงผลงาน				
10	จัดทำรูปเล่มเพื่อสรุปรวบรวมผลงาน				
5-6	ทัศนศึกษาแหล่ง เรียนรู้ที่เกิดขึ้น เองตาม ธรรมชาติ	ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้			วันละ 30 นาที – 45 นาที
		1	เลือกแหล่งเรียนรู้ศึกษาหาข้อมูลแหล่ง เรียนรู้		
		2	เด็กเล่าประสบการณ์เดิม		
		3	สร้างแบบจำลองแหล่งเรียนรู้	ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้	วันละ 30 นาที – 1 ชั่วโมง 30 นาที
		4	ทำข้อตกลงและกำหนดกิจกรรมที่ทำขณะ ทัศนศึกษา		
		5	เดินทางไปที่ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ		
		ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้			
6	เด็กๆ และครูร่วมกันสนทนาอภิปราย สรุปผลการ	วันละ 30 นาที – 1 ชั่วโมง			
7	เด็กๆ แต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอสิ่ง ที่ได้จากการไป ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้				

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

สัปดาห์ ที่	สถานที่	วันที่	กิจกรรม	เวลาที่ใช้
5-6	ทัศนศึกษาแหล่ง เรียนรู้ที่เกิดขึ้น เองตาม ธรรมชาติ	8	ชั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ (ต่อ)	วันละ 30 นาที – 1 ชั่วโมง
			ทำการ์ดเชิญชมนิทรรศการ	
		9	จัดนิทรรศการแสดงผลงาน	
		10	จัดทำรูปเล่มเพื่อสรุปรวบรวมผลงาน	

4.5 นำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยฉบับเดิม มาวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยกับเด็กกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย บันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกผลการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

4.6 นำผลคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองไปเปรียบเทียบผลคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมทางสถิติสำหรับคอมพิวเตอร์ เพื่อหาสถิติการวิจัย ดังนี้

5.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 เปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองโดยการทดสอบค่าที (t-test Dependent Samples)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์และตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยขอนำเสนอไว้ 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน

ตอนที่ 1 คะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน

จากการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เป็นรายบุคคลจำนวน 20 คน ผลคะแนนโดยภาพรวมและรายด้านพบว่า

คะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม ก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้มีคะแนนรวมต่ำสุด 16 คะแนน สูงสุด 31 คะแนน หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ มีคะแนนรวมต่ำสุด 32 คะแนน สูงสุด 44 คะแนน

คะแนนความสามารถทางการพูดด้านการพูดคำศัพท์ ก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้มีคะแนนรวมต่ำสุด 6 คะแนน สูงสุด 12 คะแนน หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ มีคะแนนรวมต่ำสุด 14 คะแนน สูงสุด 20 คะแนน

คะแนนความสามารถทางการพูดด้านการพูดแต่งประโยคก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ มีคะแนนรวมต่ำสุด 5 คะแนน สูงสุด 12 คะแนน หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้มีคะแนนรวมต่ำสุด 10 คะแนน สูงสุด 16 คะแนน

คะแนนความสามารถทางการพูดด้านการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลังก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ มีคะแนนรวมต่ำสุด 3 คะแนน สูงสุด 7 คะแนน หลังการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ มีคะแนนรวมต่ำสุด 7 คะแนน สูงสุด 10 คะแนน ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน

คนที่	คะแนนภาพรวม			ด้านการพูดคำศัพท์			ด้านการพูดแต่งประโยค			ด้านการพูดเล่าเรื่องตามลำดับสถานการณ์		
	คะแนนเต็ม			คะแนนเต็ม			คะแนนเต็ม			คะแนนเต็ม		
	45 คะแนน			20 คะแนน			15 คะแนน			10 คะแนน		
	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง
1	23	40	17	10	17	7	8	13	5	5	10	5
2	18	35	17	8	16	8	6	11	5	4	8	4
3	23	39	16	8	17	9	9	14	5	6	8	2
4	25	41	16	9	18	9	9	13	4	7	10	3
5	23	43	20	7	18	11	10	15	5	6	10	4
6	22	41	19	10	20	10	6	13	7	6	8	2
7	23	40	17	10	19	9	7	11	4	6	10	4
8	20	40	20	8	16	8	7	16	9	5	8	3
9	22	40	18	10	18	8	7	14	7	5	8	3
10	26	44	18	10	19	9	9	15	6	7	10	3
11	16	35	19	7	15	8	5	13	8	4	7	3
12	20	35	15	8	16	8	7	12	5	5	7	2
13	19	38	19	7	17	10	7	13	6	5	8	3
14	21	41	20	6	16	10	10	15	5	5	10	5
15	27	42	15	11	19	8	10	15	5	6	8	2
16	21	39	18	8	16	8	8	13	5	5	10	5
17	17	32	15	6	14	8	7	10	3	4	8	4
18	22	40	18	12	20	8	6	12	6	4	8	4
19	18	35	17	9	16	7	6	11	5	3	8	5
20	31	43	12	12	18	6	12	15	3	7	10	3

**ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน**

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้มุ่งตรวจสอบสมมติฐานว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้มีความสามารถทางการพูดสูงขึ้นหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ พบว่า

คะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 21.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.60 หลังการจัดกิจกรรม

ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 39.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.22 เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

คะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในด้านการพูดคำศัพท์ ก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 8.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.79 หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 17.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.67 เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

คะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในด้านการพูดแต่งประโยค ก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 7.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.79 หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 13.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.67 เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

คะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในด้านการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง ก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 5.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12 หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 8.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12 เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมและรายด้าน

คะแนนความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ผลรวม						
ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย	20	21.85	3.60	39.15	3.22	37.657**
รายด้าน						
1. ด้านการพูดคำศัพท์	20	8.80	1.79	17.25	1.65	31.730**
2. ด้านการพูดแต่งประโยค	20	7.80	1.79	13.20	1.67	16.090**
3. ด้านการพูดเล่าเรื่องตามลำดับสถานการณ์	20	5.25	1.12	8.70	1.12	14.693**

**P < 0.01

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ เด็กปฐมวัยทั้งชายและหญิงอายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยทั้งชายและหญิงอายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 20 คน

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท ได้แก่

1) คู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

2) คู่มือแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย (อายุ 5-6 ปี) จำนวน 3 ชุด เป็นแบบวัดที่ใช้วัดเป็นรายบุคคลก่อนและหลังการทดลอง

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1) นำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย มาวัดกับเด็กกลุ่มตัวอย่างก่อนได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ บันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกผลการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

2) ดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ตามแผนเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ใช้เวลาในการทดลองวันละ 30 นาที - 1 ชั่วโมง 30 นาที (ยึดหยุ่นตามลักษณะกิจกรรม)

3) นำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยฉบับเดิม มาวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างหลังได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ บันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกผลการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

4) นำผลคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติสำหรับคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เด็กปฐมวัยมีค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการพูดในภาพรวมก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 21.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.60 หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 39.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.22 เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า

1.3.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในด้านการพูดคำศัพท์ ก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 8.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.79 หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 17.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.67 เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

1.3.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในด้านการพูดแต่งประโยค ก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 7.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.79 หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 13.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.67 เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

1.3.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในด้านการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง ก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 5.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12 หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เท่ากับ 8.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12 เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ทั้ง 3 แห่ง คือ แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นและแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล มีความสามารถทางการพูดสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2.1 เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการพูดโดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เพราะกิจกรรมที่จัดในการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ได้จัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาความสามารถทางการพูดแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรม ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นได้จากขั้นตอนการจัดกิจกรรม 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ชั้นก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เด็กและครูสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในวัดราชคฤห์และชุมชนตลาดพลู จากนั้นครูให้เด็กเสนอชื่อแหล่งเรียนรู้ที่ต้องการไปทัศนศึกษาพร้อมทั้งบอกเหตุผล แล้วให้เด็กเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เสนอมาโดยดูจากเสียงข้างมาก เมื่อได้แหล่งเรียนรู้แล้วครูจัดเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ สร้างแบบจำลองสถานที่ที่จะไปทัศนศึกษาพร้อมทั้งนำเสนอให้เพื่อนๆ ฟัง จากนั้นร่วมกันตั้งวัตถุประสงค์ที่จะไปทัศนศึกษา กิจกรรมที่ต้องทำขณะทัศนศึกษา กำหนดข้อตกลงในการเดินทาง ขออนุญาตผู้บริหารและผู้ปกครอง ในขั้นนี้เด็กๆ ได้มีโอกาสเลือกแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองต้องการศึกษา ได้พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่เลือก ได้กำหนดกิจกรรมต่างๆที่จะทำร่วมกัน ได้สร้างแบบจำลองแหล่งเรียนรู้ ได้แสดงบทบาทสมมติ ได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ได้พูดนำเสนอผลงานที่ตนเองสร้างขึ้นให้เพื่อนๆ ฟังอย่างอิสระ ทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ นางเยาว์คลิกคล้าย (2543, น. 21) กล่าวว่าเด็กปฐมวัยมีความอยากรู้อยากเห็นและความต้องการที่จะสื่อสารกับผู้อื่นเป็นสิ่งเร้าให้เกิดการแสดงออกทางความคิดในด้านการพูด แต่เด็กมีถ้อยคำในการสื่อสารที่ค่อนข้างจำกัด จึงพยายามแสวงหาการใช้คำพูดด้วยตนเองสิ่งเร้าที่มีประโยชน์ต่อการพูดของเด็ก คือ การเปิดโอกาสให้เด็กพูดถึงสิ่งที่ชอบด้วยคำพูดของเขาเอง และสุทธิพร ชาตาศิคุณ (2552, น. 35) กล่าวว่า กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย ในการวางแผนและซักถามพูดโต้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในขณะปฏิบัติกิจกรรมและพูดอธิบายถึงสิ่งที่ตนเองทำเป็นแนวทางหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการพูด เกิดการเรียนรู้ มีการพัฒนาทักษะและความสามารถทางการพูด

ชั้นที่ 2 ชั้นการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ในขั้นนี้เด็กได้ร่วมกันกำหนดจุดประสงค์กิจกรรมและกฎกติกาในการไปทัศนศึกษา และได้เดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ร่วมกันเลือก ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรง มีโอกาสได้สนทนาพูดคุยกับผู้คนที่อยู่ในแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองเข้าไปทัศนศึกษา ได้แสดงความคิดเห็น ได้ตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองสงสัย สนุกสนานกับการเรียนรู้ ได้พูดในสิ่งที่เกิดจากความคิดของตนเอง ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ที่กล่าวว่า เด็กวัยอายุ 2-7 ปี จัดอยู่ในขั้นพัฒนาทางขั้นคิดก่อนปฏิบัติการ เด็กเรียนรู้จากการกระทำโดยอาศัยสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพราะเด็กในวัยนี้เรียนรู้จากนามธรรมไปหารูปธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องเป็นไปในลักษณะของการบูรณาการ เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ผู้จัดกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ประพฤติปฏิบัติ ลงมือกระทำ (สิริมา ภิญญนันตพงษ์, 2555, น. 110) และ นกเนตร ธรรมบวร (2544, น. 113) กล่าวว่า การเสริมสร้างทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักพัฒนาการและการเรียนรู้ ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่สามารถกระทำร่วมกันได้ทั้งในรูปแบบระหว่างเด็กกับเด็กและเด็กกับครู

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ จากที่เด็กได้ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้มาแล้วเด็กและครุร่วมกันสนทนา พูดคุย สรุปสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ร่วมกันตั้งไว้ จากนั้นเด็กๆ แต่ละกลุ่มร่วมกันพูดแสดงความคิดเห็น ออกแบบการนำเสนอผลงานการไปทัศนศึกษาในรูปแบบต่างๆ ตามความคิดของแต่ละกลุ่ม จัดทำการ์ดเพื่อเชิญผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้สนใจเข้าชมนิทรรศการแสดงผลงานการไปทัศนศึกษา เด็กๆ พูดนำเสนอผลงานการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับเหตุการณ์ก่อน-หลังให้ผู้เข้าชมได้ฟังและร่วมกันพูดสรุปผลการจัดนิทรรศการแสดงผลงานการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ในขั้นนี้เด็กมีอิสระในการพูด ได้พูดในสิ่งที่ตนเองคิดและจดจำมาจากการไปทัศนศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กได้รับจากประสบการณ์ตรง ได้ตอบคำถามในสิ่งที่ผู้เข้าชมนิทรรศการสงสัย ทำให้เด็กมีทักษะในการพูดเพิ่มขึ้น และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎี นิลวิเชียร (2535, น. 214-216) กล่าวว่า สิ่งสำคัญในการวางแผนจัดเตรียมประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก คือ การให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความหมาย โดยคำนึงถึงความสนใจตามธรรมชาติของเด็ก การวางแผนโปรแกรมทางภาษา เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารของเด็กสามารถจัดได้คือ 1. การเล่าเรื่อง เด็กควรมีความสามารถในการเล่าเรื่องราว หรือฟังเรื่องราวทั้งที่เป็นจริงและเป็นจินตนาการตามลำดับก่อนหลัง 2.การอธิบาย การบอก เด็กๆควรมีโอกาสได้แสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึกหรือความรู้ที่ตนมีให้ผู้อื่นได้รับรู้ 3. การแสดงออก เด็กควรมีความสามารถในการแสดงออกถึงความรู้สึก และความคิดเห็นส่วนตัวให้ผู้อื่นเข้าใจ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่ประกอบไปด้วยขั้นตอน 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ขั้นการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ และขั้นหลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ พบว่าทั้ง 3 ขั้นทำให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการพูดสูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ได้ฟัง ได้พูดคุย ซักถามเรื่องราวต่างๆที่สงสัย ได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ ได้นำเสนอผลงานในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ทำให้เด็กมีความสามารถทางการพูดเพิ่มขึ้น เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

2.2 ผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย พบว่าหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เด็กมีความสามารถทางการพูดโดยภาพรวมสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยเป็นรายด้านดังนี้

2.2.1 ความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เด็กปฐมวัยมีความรู้ทางการพูดคำศัพท์น้อย ซึ่งคำศัพท์บางคำเป็นคำศัพท์ที่พบเห็นและใช้ในชีวิตประจำวันแต่เด็กไม่สามารถบอกได้ว่าคืออะไร ในช่วงการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการพูดคำศัพท์สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้สามารถส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัยได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ได้พูดคุยกับบุคคลในแหล่งเรียนรู้ ทำให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทร นิชมชัย (2553, น. 91) ที่ศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา กล่าวว่าการจัดประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทำให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางพหุปัญญาด้านภาษาสูงขึ้นเพราะการจัดประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้ฟัง ได้พูดคุยและซักถามเรื่องราวต่างๆ ที่ได้เรียนรู้

2.2.2 ความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัย พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เด็กปฐมวัยพูดแต่งประโยคอยู่ในระดับน้อยกว่าหลังการจัดกิจกรรมไม่เป็นไปตามหลักการของการพูดแต่งประโยคที่ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำอย่างไร ในช่วงการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการพูดแต่งประโยคสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้สามารถส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัยได้ เพราะกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ทั้ง 3 ชั้น เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาพูดอย่างเป็นธรรมชาติ ได้ฟัง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงบทบาทสมมติ และนำเสนอผลงานจากทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ทำให้เด็กปฐมวัยได้ฝึกการพูดแต่งประโยคอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการพูดแต่งประโยคสูงขึ้น สอดคล้องกับเพียเจท์ (Piget. 1969, p. 103, อ้างถึงใน วลัยรัตน์ จันทรเสมา, 2545, น. 71) กล่าวว่าการจัดประสบการณ์ตรงให้กับเด็กแสดงออกในการคิดและการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกันจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีตามศักยภาพ สามารถพัฒนาการสื่อสารได้ดี เนื่องจากเด็กเรียนรู้จากการลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองจากการทำงานร่วมกับเพื่อน เป็นการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาภาษาซึ่งกันและกัน ซึ่งระหว่างการเรียนรู้เมื่อเด็กเกิดข้อสงสัยมีการซักถามโต้ตอบ ทำให้เด็กได้ฝึกคิดฝึกถามฝึกพูดบ่อยๆ เด็กจะนำประสบการณ์ทางภาษาที่สะสมมาในรูปของสัญลักษณ์พัฒนาเป็นคำศัพท์ที่เกิดจากการเรียนรู้นำไปสู่การสร้างเป็นประโยคเพื่อโต้ตอบสื่อความหมายกับผู้อื่นได้มากขึ้นและกลุยา ต้นติผลาชีวะ (2547, น. 145) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่พัฒนาการพูดต้องเริ่มจากง่ายไปยาก เริ่มจากการรู้คำศัพท์และสอนสร้างประโยคเมื่อเด็กเข้าใจมากขึ้น จึงเริ่มเชื่อมโยงคำตามความหมายสร้างเป็นประโยคง่ายๆ ให้เด็กได้ทำกิจกรรมการสนทนา เล่าเรื่อง เพื่อเด็กจะได้เรียนรู้การพูดเป็นเรื่องราว สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ทำให้เด็กเข้าใจภาษา โต้ตอบได้เรียนรู้ประโยค สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจนำไปสู่ความคล่องภาษา

2.2.3 ความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลังของเด็กปฐมวัย พบว่าก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เด็กปฐมวัยพูดเล่าเรื่องเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง อยู่ในระดับต่ำ เด็กไม่เข้าใจและไม่สามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลังได้ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยไม่สามารถพูดเรียงตามลำดับเหตุการณ์ก่อน-หลังได้ ในช่วงการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เด็กปฐมวัยได้เลือก วางแผน และดำเนินกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นที่ 1 คือขั้นก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ และขั้นที่ 3 ขั้นหลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงที่เด็กได้รับ ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ และจดจำลำดับขั้นตอนในการทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 แหล่งได้เป็นอย่างดี สามารถเล่าเรื่องตามลำดับขั้นตอนในการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ให้ผู้ที่เข้าชมนิทรรศการแสดงผลงานการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลังได้สูงขึ้น สอดคล้องกับกลุยา ต้นติผลาชีวะ (2551, น. 12)

กล่าวว่า เด็กมีการจัดระบบความสัมพันธ์ของข้อมูลภาพและสิ่งที่พบเห็นเข้าด้วยกัน เพื่อแปลตามข้อมูลหรือเชื่อมโยงกับข้ออ้างอิงที่พบบ้างไปสรุปข้อความรู้หรือมโนทัศน์ซึ่งเป็นพื้นฐานความรู้ของการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ วชิราภรณ์ ศรีผา (2554, น. 89) ที่กล่าวว่า กิจกรรมทัศนศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติจริงโดยผ่านการสังเกต การตั้งคำถามและผ่านการใช้ประสาทสัมผัส การได้เจอสถานการณ์ต่างๆ ทำให้เด็กเข้าใจและรวบรวมประสบการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกันซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นกับการเรียนรู้

สรุปผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย พบว่าหลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการพูด คำศัพท์ พูดแต่งประโยคและพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลังสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เพราะกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้เรียนรู้ภาษาพูดอย่างเป็นธรรมชาติ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยเกิดความสนุกสนาน กระตือรือร้น กล้าพูดกล้าแสดงออกและเปลี่ยนพฤติกรรมจากที่ไม่สนใจในการเรียนกลับมาสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และแหล่งเรียนรู้ จึงจะทำให้ประสบผลสำเร็จในการทัศนศึกษา

3.1.2 ทุกขั้นตอนของการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เด็กต้องมีส่วนร่วม ขณะทัศนศึกษาต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดอย่างอิสระภายใต้จุดประสงค์ที่กำหนด ครูคอยชี้แนะและดูแลเรื่องความปลอดภัย

3.1.3 ในการไปทัศนศึกษาควรใช้เวลาในช่วงเช้าเพราะอากาศไม่ร้อนจนเกินไป

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาถึงผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการฟัง พูด อ่าน และเขียน ไปพร้อมๆ กัน

3.2.2 ควรมีการศึกษาถึงผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อพัฒนาการความสามารถทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

3.2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: *คุรุสภาลาดพร้าว*.
- _____. (2543). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: *คุรุสภาลาดพร้าว*.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: *กรมวิชาการ*.
- _____. (2545). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวทัศนศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อุปกรณ์สำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: *ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและครอบครัว กระทรวงศึกษาธิการ*.
- _____. (2545). *สถานที่สำคัญทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: *กรมวิชาการ*.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). *การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน 3-5 ขวบ*. กรุงเทพฯ: *โชติสุขการพิมพ์*.
- _____. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: *เอติสัน เพรส โปรดักส์*.
- _____. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: *เบรน-เบส บุ๊คส์*.
- แก้วพา สุวันนะสี. (2549). *การศึกษาลักษณะและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ*.
- จีรวรรณ นนทะชัย. (2555). *ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นนันทนาการ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). *มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ*.
- จรีพร กาญจนการุณ. (2546). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาและการใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนเขตบางขุนเทียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ*.
- ชลธิป สมานิต. (2549). *การพัฒนาภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: *สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- ดวงใจ รุ่งเรือง. (2551). *ผลการจัดประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้เทคนิคการเล่นนันทนาการที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กอนุบาล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ*.
- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. (2529). *การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก*. กรุงเทพฯ: *ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ดี สุงสว่าง. (2546). *การส่งเสริมความสามารถและเจตคติในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ*.

- ทิตินา แคมณี และคณะ. (2535). *การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน
- ทิตินา แคมณี. (2550). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาทิพ ฉัตรภูมิ. (2545). *เรียนรู้นอกสถานที่. วารสารสถานปฏิรูปลือเพื่อการปฏิรูปการศึกษา*, 2(5), 25-26.
- ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2532). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับเด็กอนุบาล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นงศ์ลักษณ์ งามขำ. (2551). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้ปริศนาคำทาย*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นงเยาว์ คลิกคล้าย. (2543). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการใช้เพลงประกอบ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544). *การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นราวัลภ์ สายเนตร. (2550). *สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- นฤมล ตันธสุเรศชัย. (2533). *ความหมาย ความสำคัญ หลักการและการจำแนกแหล่งวิทยาการในชุมชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นฤมล เนียมหอม. (2552). *การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านภาษา*. ใน *เอกสารประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. (หน่วยที่ 10). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- . (2555). *การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. สืบค้นจาก www.nareumon.com/ห้องเรียนครูแมว.
- นิรมล ช่างวัฒนชัย. (2541). *เทคนิคการสอนศิลปะ ภาษาและวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2536). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- นิรันดร์ รอดเยี่ยม. (2531). *การศึกษาพัฒนาการพูดของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาด้วยแบบทดสอบรูปภาพ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- เบญจมาศ พระธานี. (2538). ความผิดปกติทางการพูดและภาษา. ขอนแก่น: ภาควิชาโสต ศอ นาสิกวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นจาก ent.md.kku.ac.th/site_data/mykku_ent/81/Postgrad/377_521_010414.pdf
- ผุสดี ภูอินทร์. (2536). การพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางภาษา. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ทักษะและประสบการณ์พื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย*. หน่วยที่ 3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- พระราชวรเวที. (2555). *ประวัติวัดราชคฤห์วรวิหาร*. ลพบุรี: กรุงเทพฯการพิมพ์.
- พรราวพรรณ เหลืองสุวรรณ. (2537). *ปฐมวัยศึกษา: กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะพัฒนาการ และการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ รอดมณี. (2549). *ศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย*. อุดรดิตร์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตร์.
- ไพเราะ พุ่มมัน. (2544). *การพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาสู่ผลงานทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: แว่นแก้ว.
- ภรภัทร นิยมชัย. (2553). *การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด ประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- มณีนรัตน์ ปานจันทร์. (2553). *ผลของนโยบายการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่มีต่อการรับรู้และ พฤติกรรมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน: การวิจัยแบบผสม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มนตกราน คัมรักษา. (2551). *ผลของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาประกอบการบันทึกข้อมูลที่มีต่อ การสื่อความหมายด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- มนทราธิป อินทร์กำ. (2555). *ผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของ เด็กปฐมวัยที่จัดชั้นเรียนแบบคละอายุ โรงเรียนบ้านโนนถาวร จังหวัดชัยภูมิ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ลภัสสรดา คำสงค์. (2558). *ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความสามารถด้านการพูดของ เด็กปฐมวัย*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี และศิรินันท์ ดำรงผล. (2532). *จิตวิทยาพัฒนาการและการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วชิราภรณ์ ศรีผา. (2554). ผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของเด็กปฐมวัย. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วลัยรัตน์ จันทร์เสมา. (2554). ความสามารถในการสื่อสารแบบวัจนภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สมสิทธิ์ จิตรสถาพร. (2536). เทคนิคการจัดการศึกษานอกสถานที่. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพกรมอนามัย. (2550). เด็กไทยมีพัฒนาการล่าช้า. สืบค้นจาก http://www.anamai.moph.go.th/ewt_news.php?nid=641
- สิรินทร์ ลัดดาภิบาล. (2551). การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2553). การวัดและประเมินแนวใหม่: เด็กปฐมวัย (ปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- _____. (2555). การวัดและประเมินแนวใหม่: เด็กปฐมวัย กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนิสา สมสมัย. (2550). การศึกษาสภาพแวดล้อมและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุทธิพร ขาตาธิคุณ. (2552). ผลการจัดประสบการณ์แบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน ที่มีต่อความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2533). การวางแผน การใช้ประโยชน์ และพัฒนาแหล่งวิทยาการในชุมชน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน. หน่วยที่ 3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- สุภาวดี ศรีวรรณนะ. (2542). พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม. นครสวรรค์: ภาควิชาอนุบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- สุรัญชนา ช่างฉัตร. (2554). ผลการใช้กิจกรรมการสร้างนิทานโดยเด็กที่มีต่อความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านตากฟ้าพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตน.

- อมรรัตน์ ชาลีเครือ. (2555). การพัฒนาพฤติกรรมสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา โรงเรียนบ้านยางเครือ จังหวัดชัยภูมิ. (การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- อัญชลี เอี่ยมยิ้ม. (2553). ผลการจัดกิจกรรมเล่นิทานแบบวาดไปเล่าไป ที่มีต่อความสามารถในการพูดเล่าเรื่องของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านค้อกำแพง จังหวัดศรีสะเกษ. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อาภรณ์ สยามพันธ์. (2553). การใช้หนังสือนิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลพัทลุง เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อำไพ สวัสดิราช. (2553). ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการสร้างเรื่องด้วยภาพที่มีต่อความสามารถในการพูดเล่าเรื่องของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านกุดโง้ง จังหวัดศรีสะเกษ. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ภาคผนวก

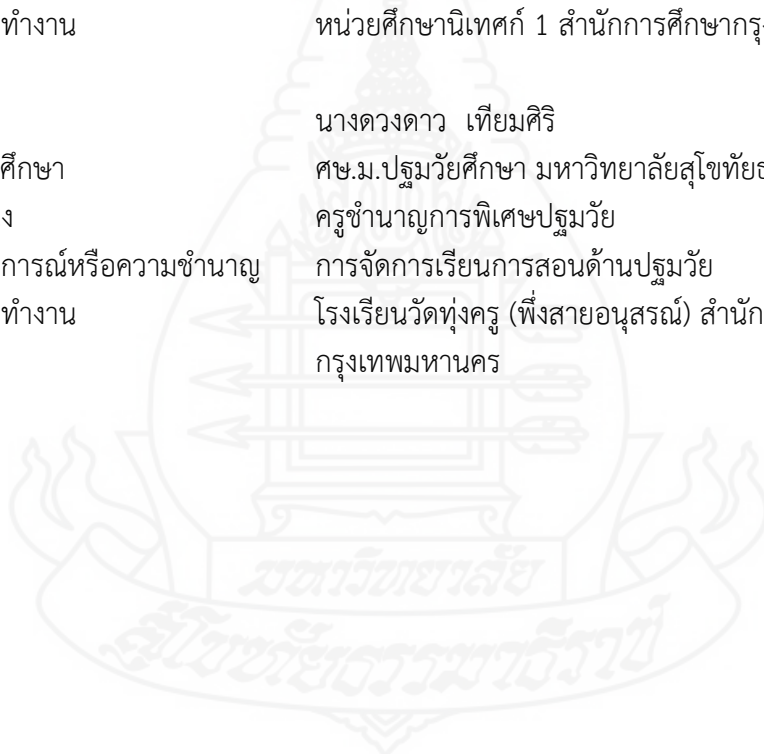

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- หนังสือเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัศมี ตันเจริญ
 วุฒิการศึกษา กศ.ด. การศึกษาปฐมวัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2. ชื่อ นางปิยะธิดา เกษสุวรรณ
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สาขาปฐมวัยศึกษา
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย, การนิเทศ
 สถานที่ทำงาน หน่วยงานศึกษานิเทศก์ 1 สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

3. ชื่อ นางดวงดาว เทียมศิริ
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม.ปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษปฐมวัย
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การจัดการเรียนการสอนด้านปฐมวัย
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดทุ่งครุ (ฟิ่งสายอนุสรณ์) สำนักงานเขตทุ่งครุ
 กรุงเทพมหานคร

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๒๕๕

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัศมี ดันเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวพิกุล สุจา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษา ค้นคว้าอิสระ เรื่อง การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชคฤห์ สำนักงานเขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบ มาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้ เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ได้โปรดพิจารณา ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับ รายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๓-๒๘๗๐

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๘๔๘๐๖๒๕๗

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๒๕๕๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณปิยะธิดา เกษสุวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวพิภูล สุจา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษา ค้นคว้าอิสระ เรื่อง การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชคฤห์ สำนักงานเขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบ มาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้ เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานปฐมวัย ได้โปรดพิจารณา ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับ รายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๓-๒๘๗๐

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๘๕๘๐๖๒๕๗

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๒๔๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณดวงดาว เทียมศิริ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวพิกุล สุจา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษา ค้นคว้าอิสระ เรื่อง การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชคฤห์ สำนักงานเขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบ มาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้ เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ได้โปรดพิจารณา ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับ รายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

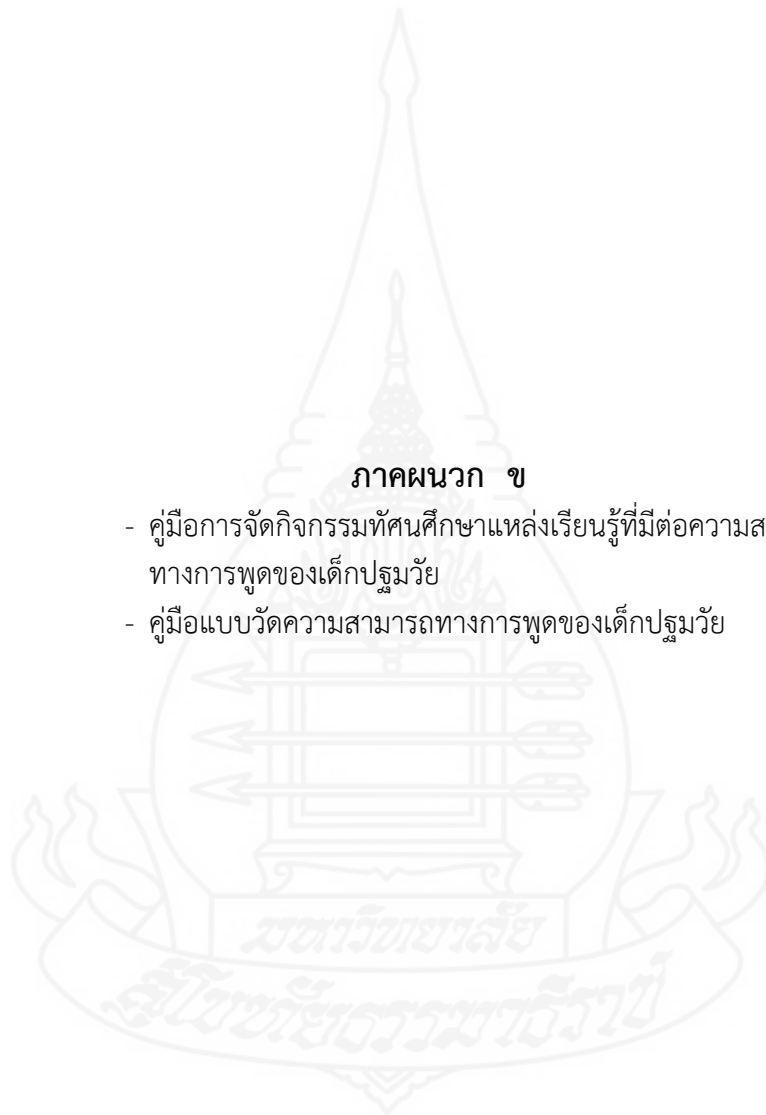
โทร. ๐-๒๕๐๓-๒๘๗๐

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๘๔๘๐๖๒๕๗

ภาคผนวก ข

- คู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
- คู่มือแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

คำนำ

คู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ฉบับนี้ เป็นคู่มือที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและหลักการของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ของนักการศึกษาหลายท่าน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยให้เด็กเป็นผู้เลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ

คู่มือฉบับนี้ประกอบไปด้วยแนวทางในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ บทบาทของครูและเด็ก การประเมินผล และแผนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้สอดแทรกกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางการพูด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับผู้ที่กำลังศึกษาหรือสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านความสามารถทางการพูด

พิกุล สุจา

คู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูด ของเด็กปฐมวัย

หลักการและเหตุผล

การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การวางแผนการจัดประสบการณ์ทางการพูดควรเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจว่าการจัดประสบการณ์ มีความหมายที่กว้างกว่าการสอน หรือการถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นการจัดเตรียมทุกอย่างเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทางการพูด การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กต้องสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กสำรวจ ปฏิบัติจริง เป็นผู้กระทำด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเป็นอิสระได้สังเกตและตั้งสมมุติฐาน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลรอบข้าง

กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดการศึกษานอกห้องเรียนที่กระตุ้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ได้ศึกษาเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้เพียงเนื้อหาในตำรา ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2550, น. 345) กล่าวว่า การสอนโดยการไปทัศนศึกษาเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เอื้อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการวางแผน การประสานงาน การทำงานกลุ่ม การแสวงหาความรู้ ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละ ช่วยให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและความสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เป็นบทเรียนที่สนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเข้าใจใฝ่อยากค้นคว้าศึกษาหาความรู้ สามารถช่วยกระตุ้นให้เด็กได้สนทนา พูดคุย ซักถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองได้พบเห็นทำให้เกิดการสื่อสารความรู้ที่ดีต่อกัน เข้าใจกันด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ว่ามีผลต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยหรือไม่เพียงใด ผู้วิจัยจึงจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ขึ้น เพื่อใช้สำหรับเด็กปฐมวัยที่กำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

แนวการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

1. ศึกษาว่ามีแหล่งเรียนรู้ใดอยู่ในชุมชน จัดทำบัญชีรวบรวมแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้ แยกเป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ เพื่อให้ทราบว่าแหล่งวิทยาการประเภทใดบ้างอยู่ในชุมชน
2. ศึกษาหลักสูตรหรือจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าเนื้อหาใดควรใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทใด
3. ประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นวัสดุ มาใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดหลักการหรือความคิดรวบยอดตามหลักสูตรแกนกลาง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ อันเป็นทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบด้วยความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อถึงหัวข้อเรื่องที่กำหนด
5. บันทึกผลการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือรูปภาพ ถ้าเป็นไปได้ อาจเก็บรวบรวมผลงานได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนในปีต่อไป
6. ปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานให้มีผลงานที่ดีขึ้น นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนแล้วยังใช้ประโยชน์ในแง่ของการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูด

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้	กิจกรรม	ความสามารถทางการพูด ของเด็กปฐมวัย
ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้		
1. สำรวจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณรอบๆ โรงเรียนและจัดทำบัญชีพร้อมทั้งบันทึกภาพถ่าย เพื่อรวบรวมแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยแยกเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เพื่อให้ทราบว่าแหล่งวิทยาการประเภทใดบ้างอยู่ในชุมชน 2. เด็กบอกสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่อยู่บริเวณรอบๆโรงเรียน จากประสบการณ์เดิมของตนเอง และจากการสอบถามจากผู้ปกครอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กพูดชื่อสถานที่แหล่งเรียนรู้ 2. เด็กพูดเล่าเรื่องประสบการณ์เดิมของตนเองเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้	กิจกรรม	ความสามารถทางการพูดของเด็ก ปฐมวัย
ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ (ต่อ)		
3.การออกแบบ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กๆนำเสนอแหล่งเรียนรู้ของตนพร้อมทั้งวาดภาพแผนที่การเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ 2. ครูนำรายชื่อพร้อมภาพถ่ายแหล่งเรียนรู้ที่อยู่บริเวณรอบๆโรงเรียน มาร่วมอภิปรายกับเด็กๆ เพื่อเลือกแหล่งเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กพูดบอกชื่อสถานที่แหล่งเรียนรู้ 2. เด็กพูดเรียงลำดับเหตุการณ์การเดินทางไปสถานที่แหล่งเรียนรู้
4.นำเสนอความคิด	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กเลือกสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษา 2. เด็กศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษา 3. เด็กบอกวิธีการและขั้นตอนการเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 4. เด็กสร้างแบบจำลองแหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษา 5. เด็กนำเสนอแบบจำลองแหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษา 6. เด็กและครูทำข้อตกลงในการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กพูดบอกชื่อสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษา 2. เด็กพูดบอกวิธีการและพูดเล่าลำดับเหตุการณ์ในการเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 3. เด็กพูดบอกข้อตกลงในการไปทัศนศึกษา
ขั้นที่ 2 ขั้นการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้		
1. การสังเกต	เด็กเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ สังเกตและซักถามสิ่งที่พบเห็น	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กพูดบอกชื่อแหล่งเรียนรู้ที่จะเดินทางไปทัศนศึกษา 2. เด็กพูดบอกชื่อสิ่งต่างๆ ที่พบในแหล่งเรียนรู้
2. การถามคำถาม	เด็กตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองสงสัย	เด็กพูดถามคำถามถึงสิ่งที่ตนเองสงสัย
3. การอ่าน	เด็กอ่านป้ายชื่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในแหล่งเรียนรู้	เด็กพูดบอกชื่อสิ่งต่างๆ ที่พบในแหล่งเรียนรู้
4. การจดบันทึก	เด็กบันทึกภาพสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็นโดยการวาดภาพ และการถ่ายภาพ พร้อมทั้งเล่าสิ่งที่บันทึก	1. เด็กพูดชื่อสิ่งที่ตนเองพบในการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้	กิจกรรม	ความสามารถทางการพูดของเด็ก ปฐมวัย
ขั้นที่ 2 ขั้นการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ (ต่อ)		
		2. เด็กพูดลำดับเหตุการณ์ในการไป ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ผ่าน ภาพวาดและภาพถ่าย
ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้		
1. การอภิปรายกลุ่ม	เด็กและครูร่วมกันสนทนาอภิปราย สรุปผลการทัศนศึกษาแหล่ง เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เพื่อเป็น การประเมินผลการทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้	1. เด็กพูดชื่อสิ่งที่ตนเองพบในการ ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 2. เด็กพูดลำดับเหตุการณ์ในการไป ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้.
2. การออกแบบ	เด็กแต่ละกลุ่มออกแบบการ นำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศน ศึกษาแหล่งเรียนรู้และฝึกซ้อม ขั้นตอนการนำเสนอ	1. เด็กพูดชื่อสิ่งที่ตนเองพบในการ ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 2. เด็กพูดลำดับเหตุการณ์ในการไป ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
3. การนำเสนอผลงาน	เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอสิ่งที่ได้จาก การไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ใน รูปแบบที่แตกต่างกัน	1. เด็กพูดชื่อสิ่งที่ตนเองพบในการ ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 2. เด็กพูดเล่าเรื่องสิ่งที่ได้พบในการ ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 3. เด็กพูดลำดับเหตุการณ์ในการไป ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
4. การแสดงความคิดเห็น	เด็กแต่ละคนแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองได้พบเห็น	1. เด็กพูดชื่อสิ่งที่ตนเองพบในการ ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 2. เด็กพูดเล่าเรื่องสิ่งที่ได้พบในการ ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 3. เด็กพูดลำดับเหตุการณ์ในการไป ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
5. การจัดแสดง	เด็กนำผลงานที่ได้มาจัดนิทรรศการ แสดงผลงานที่ได้จากการไปทัศน ศึกษาแหล่งเรียนรู้และตอบ คำถามผู้สนใจ	1. เด็กพูดชื่อสิ่งที่ตนเองพบในการ ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 2. เด็กพูดเล่าเรื่องสิ่งที่ได้พบในการ ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 3. เด็กพูดลำดับเหตุการณ์ในการไป ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

บทบาทครูและบทบาทเด็กในการจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้	บทบาทครู	บทบาทเด็ก
<p>ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่อยู่บริเวณรอบๆ โรงเรียนและจัดทำบัญชี พร้อมทั้งบันทึกภาพถ่าย เพื่อรวบรวมแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยแยกเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นและแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เพื่อให้ทราบว่ามีแหล่งวิทยาการประเภทใดบ้างอยู่ในชุมชน 2. ครูและเด็กร่วมกันวางแผน กำหนดจุดประสงค์ของการศึกษานอกสถานที่ว่าจะไปที่ไหน อย่างไร ใช้เวลานานเท่าไร <ol style="list-style-type: none"> 2.1 กำหนดวันและติดเจ้าหน้าที่หรือวิทยากรแหล่งเรียนรู้ที่จะไปทัศนศึกษา 2.2 ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครอง 2.3 เตรียมอุปกรณ์ อาหาร เวชภัณฑ์ พาหนะ ผู้ควบคุมดูแล 2.4 แบ่งกลุ่มเด็ก สร้างข้อตกลง มอบหมายงาน 2.5 จัดเตรียมกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการสังเกต และเตรียมคำถามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. วางแผนร่วมกับครูในการกำหนดแหล่งเรียนรู้ 2. กำหนดจุดประสงค์ร่วมกับครูในการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้	บทบาทครู	บทบาทเด็ก
<p>ขั้นที่ 2 ขั้นการทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ก่อนเดินทางควรซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ชื่อสถานที่ที่ไปศึกษา 1.2 วัตถุประสงค์ของการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ 1.3 บัญชีรายชื่อเพื่อนในกลุ่ม และครูผู้รับผิดชอบแต่ละกลุ่ม 1.4 ข้อตกลงต่างๆ เช่น ความปลอดภัย ระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา การซักถาม 2. ขณะศึกษานอกสถานที่ ครูควรสังเกตพฤติกรรมเด็ก เป็นรายบุคคลและใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมต่างๆให้มากที่สุด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ก่อนเดินทางทำข้อตกลงในการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ร่วมกับครู 2. ระหว่างทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้สังเกตและซักถามสิ่งที่พบเห็น โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการไปทัศนศึกษา อ่านป้ายชื่อสิ่งต่างๆที่อยู่ในแหล่งเรียนรู้ บันทึกภาพสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็นโดยการวาดภาพ
<p>ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สนทนา อภิปราย ซักถาม สรุป การศึกษาดูงานตามวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการประเมินผล การศึกษาดูงาน 2. สนทนา อภิปราย ถึงผลที่ได้จากการไปศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็ก 3. สนับสนุนคอยให้คำปรึกษาและแสดงความชื่นชมผลการอภิปรายของเด็กแต่ละคนเพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในการพูดอภิปรายของตนเอง 4. การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ อันเป็นทรัพยากรในห้องเรียนอย่างเป็นระบบด้วยความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อถึงหัวข้อเรื่องที่กำหนด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กแต่ละกลุ่มอภิปรายถึงสิ่งที่ได้พบเห็นในการเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 2. เด็กแต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 3. เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ผ่านการพูดในรูปแบบที่แตกต่างกันพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น 4. เด็กนำผลงานที่ได้มาจัดนิทรรศการแสดงผลงานที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้	บทบาทครู	บทบาทเด็ก
ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ (ต่อ)	5. บันทึกผลการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือรูปภาพ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนในปีต่อไป 6. เก็บคำถามที่เป็นปัญหาหรือแนวคิดที่เกิดขึ้น เพื่อค้นหาคำตอบ วางแผนในการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป	

การประเมินผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ดังนี้

1. ความสนใจ ความร่วมมือของเด็กตั้งแต่เริ่มออกเดินทางจนกลับถึงโรงเรียน
2. การซักถาม การร่วมอภิปราย การตอบคำถามต่างๆ ของเด็กๆ
3. การนำเสนอผลงาน

แผนการจัดกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มโนชนทัศน์สร้างขั้นของเด็กปฐมวัย
 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558
 สาระที่ควรเรียนรู้ที่ 2 เรื่องบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก แหล่งเรียนรู้ที่มโนชนทัศน์สร้างขั้น
 (ยืดหยุ่นเวลาตามกิจกรรม)

สาระสำคัญ

แหล่งเรียนรู้ที่มโนชนทัศน์สร้าง เพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรม เทคโนโลยี และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ เช่น สถานีรถไฟตลาดพลู, ตลาดวัดกลาง, พระพุทธรูปบรรทมหงาย, พระบรมสารีริกธาตุ, พระมณฑปบนเขามอ, ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน, พระปรางพระยาพิชัยดาบหัก เป็นต้น

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กได้ฝึกตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัย
2. เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ที่มโนชนทัศน์สร้างขั้นที่อยู่ในชุมชน
3. เพื่อให้เด็กได้รู้จักการคิดและการวางแผนในการทำกิจกรรมร่วมกัน
4. เพื่อให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้

ประสบการณ์สำคัญ

1. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่
  - 1.1 การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่
    - การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
  - 1.2 การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก
    - การเขียนภาพและการเล่นกับสี
    - การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมัน ทราย ไม้ เศษวัสดุ ฯ
    - การต่อของ บรจุ เท และแยกชิ้นส่วน
  - 1.3 การรักษาสุขภาพ
    - การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย
  - 1.4 การรักษาความปลอดภัย
    - การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน
2. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่
  - 2.1 สุขทริยภาพ
    - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
    - การแสดงออกอย่างสนุกสนาน และเรื่องราว/ เหตุการณ์ที่สนุกสนานต่างๆ

3. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่

- การเรียนรู้ทางสังคม
- การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ
- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

4. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่

4.1 การคิด

- การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น
- การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่างๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง
- การรับรู้ และแสดงความรู้สึกละเอียดผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และผลงาน
- การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุ ต่างๆ

4.2 การใช้ภาษา

- การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด
- การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราว เกี่ยวกับตนเอง
- การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ
- การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก
- การอ่านในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก อ่านภาพหรือสัญลักษณ์

4.3 การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ

- การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่างๆ
- การสืบค้นข้อมูล
- การใช้หรืออธิบายสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

4.4 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่ / ระยะ)

- การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างๆ กัน
- การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ

4.5 เวลา

- การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

แหล่งเรียนรู้	ขั้นตอนที่	วันที่	กิจกรรม
แหล่งเรียนรู้ที่ มนุษย์สร้างขึ้น	1. ก่อนการทัศนศึกษา	1	ครูและเด็กๆ สนทนาร่วมกันเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่อยู่ในชุมชน คือ ตลาดวัดกลาง, พระพุทธรูปธรรมหาย, พระบรมสารีริกธาตุ, พระมณฑปบนเขามอ, ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน, พระปรางพระยาพิชัยดาบหัก, สถานีรถไฟตลาดพลู ตามขั้นตอนดังนี้

แหล่งเรียนรู้	ขั้นตอนที่	วันที่	กิจกรรม
	1. ก่อนการทัศนศึกษา (ต่อ)	1	1. เด็กๆ บอกสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นที่อยู่บริเวณรอบๆ โรงเรียน จากประสบการณ์เดิมของตนเอง 2. ครูนำรายชื่อพร้อมภาพถ่ายแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่อยู่บริเวณรอบๆ โรงเรียน มาร่วมอภิปรายกับเด็กๆ 3. เด็กๆ แต่ละคนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นของตน พร้อมทั้งวาดภาพแผนที่การเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น
		2	1. เด็กๆ ร่วมกันเลือกสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่จะไปทัศนศึกษา 2. เด็กๆ ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่จะไปทัศนศึกษา 3. ครูและเด็กๆ วางแผนการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น 3.1 ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครอง 3.2 จัดเตรียมผู้ควบคุมดูแล คือ ครูประจำชั้น และพี่เลี้ยง 2 คน รวมเป็น 3 คน 3.3 แบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน สร้างข้อตกลง คือ 1. ไม่ส่งเสียงดัง 2. เดินแถวให้เป็นระเบียบ 3.เดินบนทางเท้า 4. ไม่เด็ดดอกไม้ ใบไม้ 5.ไม่เหย่สัตว์ มอบหมายงาน คือ จดบันทึกความรู้ที่ได้ โดยการวาดภาพ และถ่ายภาพ 3.4 จัดเตรียมกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการพูด เช่น สนทนา และตั้งคำถาม เช่น - สถานที่นี้มีไว้ทำอะไร มีความสำคัญอย่างไร - ใครเป็นคนสร้างและใครเป็นผู้ดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และฝึกความสามารถทางการพูด

แหล่งเรียนรู้	ขั้นตอนที่	วันที่	กิจกรรม
	1. ก่อนการทัศนศึกษา (ต่อ)	3	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กๆ สร้างแบบจำลองแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นที่จะไปทัศนศึกษา ด้วยดินน้ำมัน ไม้บล็อก กระดาษสีและเศษวัสดุต่างๆ 2. เด็กๆ นำเสนอแบบจำลองแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น บอกวิธีการ เส้นทางและขั้นตอนการเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น
	2. การทัศนศึกษา	4	<p>เด็กๆ และครูร่วมสนทนาเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นในหัวข้อต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ชื่อแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นที่จะไปทัศนศึกษา 2. วัตถุประสงค์ในการไปทัศนศึกษา 3. สมาชิกในกลุ่มและครูผู้ดูแล 4. กิจกรรมที่ต้องทำขณะทัศนศึกษา 5. ข้อตกลงต่างๆ เช่น เวลาในการทัศนศึกษา ความปลอดภัย และ ระเบียบวินัย
		5	<p>เด็กๆ เดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น สังเกตและซักถามสิ่งที่ตนเองสงสัยอ่านป้ายชื่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในแหล่งเรียนรู้บันทึกภาพสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็นโดยการวาดภาพ</p>
		6	<p>เด็กๆ และครูร่วมกันสนทนาอภิปราย สรุปผลการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์</p>
		7	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กๆ แต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วาดภาพ สร้างแบบจำลอง 2. เด็กๆ แต่ละกลุ่มเตรียมนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบที่แตกต่างกันเช่น เล่าเรื่องประกอบภาพวาด, เล่าเรื่องประกอบแบบจำลอง 3. จัดสถานที่เพื่อจัดนิทรรศการแสดงผลงานการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น
		8	<p>เชิญผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง เด็กนักเรียน และผู้สนใจเข้าชมนิทรรศการแสดงผลงานที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น</p>

แหล่งเรียนรู้	ขั้นตอนที่	วันที่	กิจกรรม
	3. หลังการทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้ (ต่อ)	9	เด็กๆ และครูร่วมกันสรุปผลการจัดนิทรรศการ แสดงผลงานการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์ สร้างขึ้น โดยการสนทนาร่วมกัน
		10	จัดทำรูปเล่มเพื่อรวบรวม 1. ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทัศนศึกษาในท้องถิ่น อย่างเป็นระบบเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการ สอน 2. บันทึกผลการทัศนศึกษาในท้องถิ่นทั้งลายลักษณ์ อักษรและภาพถ่าย 3. เก็บคำถามที่เป็นปัญหาหรือแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อ ค้นหาคำตอบวางแผนทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ มนุษย์สร้างขึ้นต่อไป

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. กระดาษ A 4
2. สีเทียน
3. กระดาษสี
4. เศษวัสดุ
5. กาว
6. กรรไกร
7. ไม้บล็อก
8. ดินน้ำมัน
9. เครื่องขยายเสียง
10. กล้องถ่ายรูป
11. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น

ประเมินผล

โดยการสังเกตพฤติกรรม

1. การตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัย
2. ความสนใจในการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นในชุมชน
3. การคิดและการวางแผนในการทำกิจกรรมร่วมกัน
4. การพูดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้

*****

คู่มือดำเนินการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

1. หลักการและเหตุผล

การพูดเป็นหนึ่งในทักษะทางภาษา เด็กจะพัฒนาการพูดเป็นไปตามลำดับขั้นพัฒนาการ ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542, น. 111) กล่าวว่า เด็กจะเริ่มพูดเป็นคำเมื่ออายุ 1 ขวบ แสดงท่าทางประกอบได้ แต่ถ้าอายุเกิน 1 ½ ขวบ เด็กควรพูดได้ 4-8 คำ ซ้ำรูปได้ เรียกลูกบอลได้ เมื่ออายุ 2 ขวบ ใช้สรรพนามได้ พูดเป็นประโยค บางครั้งอาจจะไม่รู้เรื่องแต่จะพูดได้ดีขึ้น อายุ 5 ขวบขึ้นไปถึง 6 ขวบ เด็กจะพูดได้คล่องเป็นเรื่องเป็นราว สอดคล้องกับ อารี สันทรวี (2537, น. 183) กล่าวว่า เด็กช่วงวัย 5 ขวบ เรียนรู้คำศัพท์ได้ประมาณ 2,500 คำ เด็กใช้โครงสร้างประโยคหลายรูปแบบในการพูด

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทุกโรงเรียน จัดตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้มีแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา การแสดง และการเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ อีกทั้งมีจุดมุ่งหมายให้เด็กปฐมวัยได้ใช้ภาษาเพื่อสื่อสารให้เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้ พูนสุข สุขเสริม (2551, น. 41) กล่าวถึงการพูดไว้ว่า การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของการติดต่อสื่อสาร ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต เนื่องจากต้องถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึก ความคิด ความต้องการของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ผู้ที่เกี่ยวข้องคือ ครู พ่อแม่ และผู้ดูแลเด็ก ควรให้ความสนใจและหมั่นฝึกฝน ให้เด็กได้ใช้ภาษาบ่อยๆ และถูกต้องชัดเจน เพื่อเด็กจะได้นำไปใช้ได้ถูกต้องในการสื่อสารในอนาคต

การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งการวางแผนการจัดประสบการณ์ทางการพูดควรเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจว่าการจัดประสบการณ์ มีความหมายที่กว้างกว่าการสอน หรือการถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นการจัดเตรียมทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทางการพูด การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กต้องสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กสำรวจ ปฏิบัติจริง เป็นผู้กระทำด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเป็นอิสระได้สังเกตและตั้งสมมติฐาน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลรอบข้าง

คู่มือแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ช่วงอายุระหว่าง 5-6 ปี ฉบับนี้เป็นคู่มือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โดยได้เลือกวิธีวัดให้มีความเหมาะสมกับวัยของเด็กและตามพัฒนาการของเด็ก ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบวัดความสามารถทางการพูดฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับผู้ที่กำลังศึกษาหรือสนใจเกี่ยวกับวิธีการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

2. จุดประสงค์

1. เพื่อวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อวัดความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัย

3. องค์ประกอบ

แบบวัดนี้เป็นแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี จำนวน 3 ชุดประกอบด้วย

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัย

4. วิธีการดำเนินการวัด

1. การวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยนี้ ผู้วัดจะดำเนินการวัดเด็กทีละ 1 คน โดยการฟังแล้วบันทึกการพูดของเด็กตามเวลาที่กำหนด ผู้วัดให้เด็กดูภาพแล้วปฏิบัติตามคำสั่งของผู้วัด ผู้วัดบันทึกคำพูดของเด็กลงในแบบบันทึกการพูดของเด็กแต่ละคน

2. การวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย หมายถึง การวัดความสามารถในการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

2.1 การพูดคำศัพท์ หมายถึง ความสามารถในการบอกชื่อสิ่งที่มีในรูปภาพได้ จำนวน 10 ข้อ

2.2 การพูดแต่งประโยค หมายถึง ความสามารถในการนำคำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกันให้เป็นประโยคที่ประกอบด้วย ใคร ทำอะไร ที่มีความหมายตรงกับรูปภาพได้ จำนวน 5 ข้อ

2.3 การพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ หมายถึงความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ แล้วพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ สอดคล้องกับรูปภาพได้ จำนวน 2 เหตุการณ์ (เหตุการณ์ละ 5 ภาพ)

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวัด

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย ใช้เวลาในการวัด 5 นาที ข้อละ 30 วินาที

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัยใช้เวลาในการวัด 5 นาที ข้อละ 1 นาที

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ของเด็กปฐมวัย ใช้เวลาในการวัดเหตุการณ์ละ 3 นาที รวม 6 นาที

รวม 3 ชุดใช้เวลาทั้งสิ้น

16 นาที

6. เกณฑ์ในการให้คะแนน

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย แบบวัดมีทั้งหมด 10 ข้อ ใช้เวลาในการวัดข้อละ 30 วินาที

คะแนนเต็ม (มี 10 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน)

รวม 20 คะแนน

การพูดคำศัพท์	บอกชื่อภาพได้	ขยายความ จากภาพได้	เกณฑ์การให้ คะแนน
1.เด็กสามารถ	✓	✓	2
2.เด็กสามารถ	✓	×	1
3.เด็กไม่ตอบ	×	×	0

ความหมายของสัญลักษณ์

เครื่องหมาย ✓ เด็กตอบได้ถูกต้อง

เครื่องหมาย × เด็กไม่ตอบ

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัย แบบวัดมีทั้งหมด 5 ข้อ ใช้เวลาในการวัดข้อละ 1 นาที

คะแนนเต็ม (มี 5 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน)

รวม 15 คะแนน

การพูดแต่งประโยค	ใคร	ทำอะไร	มีคำขยายกิริยา	เกณฑ์การให้ คะแนน
1.เด็กสามารถพูดว่า	✓	✓	✓	3
2.เด็กสามารถพูดว่า	✓	✓	×	2
3.เด็กสามารถพูดว่า	✓	×	×	1
4.เด็กไม่ตอบ	×	×	×	0

ความหมายของสัญลักษณ์

เครื่องหมาย ✓ เด็กตอบได้

เครื่องหมาย × เด็กไม่ตอบ

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ แล้วพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัย แบบวัดมีทั้งหมด 2 เหตุการณ์ (เหตุการณ์ละ 5 ภาพ) ใช้เวลาในการวัดเหตุการณ์ละ 3 นาที

คะแนนเต็ม (มี 2 เหตุการณ์ เหตุการณ์ละ 5 คะแนน)

รวม 10 คะแนน

ความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ แล้วพูดเล่าเรื่อง ตามลำดับเหตุการณ์	เกณฑ์การให้คะแนน					
	5	4	3	2	1	0
1. เด็กสามารถเรียงลำดับได้ 5 ภาพ และพูดเล่าเรื่องตามลำดับ เหตุการณ์สอดคล้องกับรูปภาพได้	✓					
2. เด็กสามารถเรียงลำดับได้ 4 ภาพ และพูดเล่าเรื่องตามเหตุการณ์ ได้		✓				
3. เด็กสามารถเรียงลำดับได้ 3 ภาพและพูดเล่าเรื่องได้ตาม จินตนาการได้			✓			
4. เด็กสามารถเรียงลำดับได้ 2 ภาพ และพูดเล่าเรื่องได้ตาม จินตนาการได้				✓		
5. เด็กเรียงลำดับไม่ถูกต้อง บอกชื่อภาพได้					✓	
6. เด็กเรียงลำดับไม่ถูกต้องและบอกชื่อภาพไม่ได้						✓

ความหมายของสัญลักษณ์

เครื่องหมาย ✓ เด็กปฏิบัติได้

รวมคะแนน 3 ชุด

45 คะแนน

วิธีการดำเนินการวัด

1. ผู้ดำเนินการวัดเตรียมตัวก่อนประเมินดังนี้
  - 1.1 ตรวจสอบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยให้ครบถ้วน
  - 1.2 ศึกษาแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยและคู่มือให้เข้าใจเพื่อให้การวัด
ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างราบรื่น
  - 1.3 จัดสถานที่ที่ใช้ในการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยให้อยู่ในสภาพที่
สะดวกสบายปราศจากเสียงรบกวน
  - 1.4 เตรียมอุปกรณ์ในการวัดดังนี้
    - 1) คู่มือการวัด แบบวัดและแบบบันทึกคำตอบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
อย่างละ 1 ชุด
    - 2) ปากกาและดินสอสำหรับจดบันทึก
- 1.5 ผู้ดำเนินการวัดต้องเขียนชื่อ นามสกุลของผู้เข้ารับการวัดความสามารถทางการพูดของ
เด็กปฐมวัยให้เรียบร้อย
- 1.6 ผู้ดำเนินการวัดต้องแสดงความเป็นกันเองและสร้างความคุ้นเคยกับผู้เข้ารับการวัดเพื่อให้
ผู้รับการวัดไม่กังวล มีความมั่นใจและให้ความร่วมมือในการทำแบบวัดความสามารถทางการพูดของ
เด็กปฐมวัย

2. ดำเนินการวัดตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ดำเนินการวัดเด็กเป็นรายบุคคลจนครบทุกคน

2.2 ผู้ดำเนินการวัดอ่านคำถามอย่างช้าๆ ช้าละ 2 ครั้งเพื่อให้ผู้เข้ารับการวัดเข้าใจอย่างชัดเจน

2.3 ผู้ดำเนินการวัดสนับสนุนและกระตุ้นผู้เข้ารับการวัด ชมเชยทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดการวัด

2.4 เมื่อเสร็จสิ้นการวัด 1 ชุด ผู้วัดต้องบันทึกลงในแบบบันทึกคำตอบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยให้เรียบร้อย

3. เมื่อเสร็จสิ้นการวัด

3.1 ตรวจสอบชื่อ นามสกุล ของผู้รับการวัดให้ถูกต้อง

3.2 ตรวจสอบและเก็บแบบวัด คู่มือการวัดและแบบบันทึกคำตอบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ให้เรียบร้อย ตามเกณฑ์การให้คะแนน

3.3 ผู้ดำเนินการวัดนำผู้รับการวัดกลับสู่ชั้นเรียน และนำผู้รับการวัดคนใหม่มาทำการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยต่อไป

2. เรือหางยาว/
เรือเล่น

คำตอบที่คาดว่าจะเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. เรือหางยาว/เรือเล่น	✓		
2. เรือ		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

3. ขนมทองหยอด

คำตอบที่คาดว่าจะเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. ขนมทองหยอด	✓		
2. ขนม		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

4. ปลาร่ายน้ำ /
ปลาเยอะเยอะ/
ปลาอยู่ในน้ำ

คำตอบที่คาดว่าจะเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. ปลาร่ายน้ำ /ปลาเยอะเยอะ/ปลาอยู่ในน้ำ	✓		
2. ปลา		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

5. พระนอน/
พระนอนหงาย

คำตอบที่คาดว่าจะเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. พระนอน/พระนอนหงาย	✓		
2. พระ		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

6. เด็กผู้หญิงยิ้ม/
เด็กผู้หญิงใส่หมวก
แดง/เด็กผู้หญิง
เล่นตุ๊กตา

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. เด็กผู้หญิงยิ้ม/ เด็กผู้หญิงใส่หมวก แดง/เด็กผู้หญิงเล่น ตุ๊กตา	✓		
2. เด็กผู้หญิง		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

7. ดอกกุหลาบสี
เหลือง / ดอก
กุหลาบบาน

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. ดอกกุหลาบสีเหลือง / ดอกกุหลาบบาน	✓		
2. ดอกกุหลาบ /ดอกไม้		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

8. ต้นไม้ใหญ่

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. ต้นไม้ใหญ่	✓		
2. ต้นไม้		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

9. แกะกินหญ้า

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. แกะกินหญ้า	✓		
2. แกะ		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

10. กระจุกออม
สินสีแดง

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. กระจุกออมสินสีแดง	✓		
2. กระจุกออมสิน		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัย แบบวัดมีทั้งหมด 5 ข้อ
จุดมุ่งหมาย เพื่อวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคที่ประกอบด้วย ใคร ทำอะไร
ที่มีความหมายตรงกับภาพได้

เกณฑ์การให้คะแนน

การพูดแต่งประโยค	ใคร	ทำอะไร	มีคำขยายกิริยา	เกณฑ์การให้คะแนน
1. เด็กสามารถพูดว่า	✓	✓	✓	3
2. เด็กสามารถพูดว่า	✓	✓	×	2
3. เด็กสามารถพูดว่า	✓	×	×	1
4. เด็กไม่ตอบ	×	×	×	0

ความหมายของสัญลักษณ์

เครื่องหมาย ✓ เด็กตอบได้

เครื่องหมาย × เด็กไม่ตอบ

เวลาในการวัด

ข้อละ 1 นาที

ลักษณะแบบวัด

พูดแต่งประโยคจากภาพที่กำหนดให้

จำนวนแบบวัด

มีจำนวน 5 ข้อ รวม 15 คะแนน

คำชี้แจง

- แบบวัดฉบับนี้เป็นการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยรายบุคคล
- ผู้ดำเนินการวัดให้เด็กดูแบบวัดที่ละข้อ แล้วถามว่าภาพนี้เป็นภาพใครทำอะไร ให้สอดคล้องกับภาพ
- 如果孩子ไม่ตอบ ผู้วัดใช้คำถามกระตุ้น ให้เวลาเด็กคิดตามที่กำหนด ถ้ายังไม่ตอบผู้วัดเปลี่ยนภาพใหม่
- 如果孩子พูดแต่งประโยคนอกเหนือจากคำตอบที่กำหนดไว้ ให้พิจารณาคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสั่ง: ให้นักเรียนดูภาพ แล้วพูดแต่งประโยคที่ประกอบด้วย ใคร ทำอะไร สอดคล้องกับภาพให้ถูกต้อง

1. พระเดินเป็นแถว/พระเดินบิณฑบาตร

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3	2	1	0
1. พระเดินเป็นแถว/พระเดินบิณฑบาตร	✓			
2. พระเดิน		✓		
3. พระ			✓	
4. ไม่ตอบ				✓

2. เด็กๆ เล่นต่อบล็อก

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3	2	1	0
1. เด็กๆ เล่นต่อบล็อก	✓			
2. เด็กๆ เล่น		✓		
3. เด็กๆ			✓	
4. ไม่ตอบ				✓

3. แมวนอนหลับ

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3	2	1	0
1. แมวนอนหลับ	✓			
2. แมวนอน		✓		
3. แมว			✓	
4. ไม่ตอบ				✓

4. เด็กๆ วิ่งแข่งขัน

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3	2	1	0
1. เด็กๆ วิ่งแข่งขัน	✓			
2. เด็กๆ วิ่ง		✓		
3. เด็กๆ			✓	
4. ไม่ตอบ				✓

5. ลิงกินกล้วย

คำตอบที่คาดว่าเด็ก จะพูด	เกณฑ์การให้ คะแนน			
	3	2	1	0
1. ลิงกินกล้วย	3	2	1	0
2. ลิงกิน	✓			
3. ลิง		✓		
4. ไม่ตอบ			✓	

**ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ แล้วพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์
ของเด็กปฐมวัย**

จุดมุ่งหมาย เพื่อวัดความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ แล้วพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์
ให้สอดคล้องกับรูปภาพได้

เกณฑ์การให้คะแนน

ความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ แล้วพูดเล่าเรื่อง ตามลำดับเหตุการณ์	เกณฑ์การให้คะแนน					
	5	4	3	2	1	0
1. เด็กสามารถเรียงลำดับได้ 5 ภาพ และพูดเล่าเรื่องตามลำดับ เหตุการณ์สอดคล้องกับรูปภาพได้	✓					
2. เด็กสามารถเรียงลำดับได้ 4 ภาพ และพูดเล่าเรื่องตาม เหตุการณ์ได้		✓				
3. เด็กสามารถเรียงลำดับได้ 3 ภาพและพูดเล่าเรื่องได้ตาม จินตนาการได้			✓			
4. เด็กสามารถเรียงลำดับได้ 2 ภาพ และพูดเล่าเรื่องได้ตาม จินตนาการได้				✓		
5. เด็กเรียงลำดับไม่ถูกต้อง บอกชื่อภาพได้					✓	
6. เด็กเรียงลำดับไม่ถูกต้องและบอกชื่อภาพไม่ได้						✓

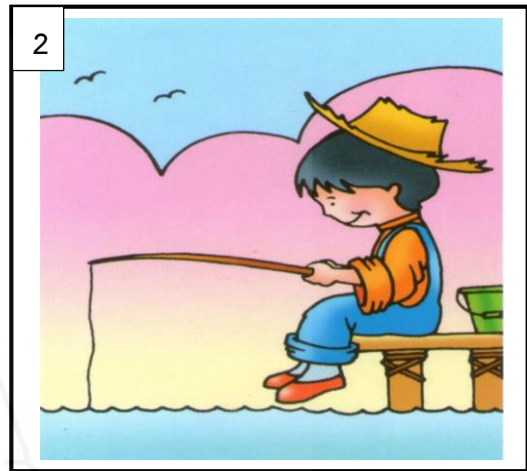
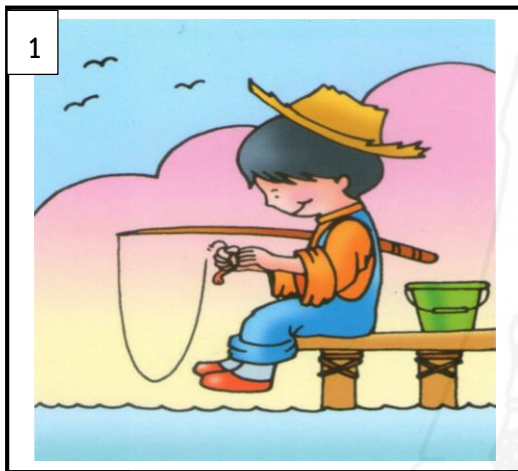
ความหมายของสัญลักษณ์

	เครื่องหมาย ✓ เด็กปฏิบัติได้
เวลาในการวัด	ข้อละ 3 นาที
ลักษณะทำการวัด	เรียงลำดับเหตุการณ์ แล้วพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ สอดคล้องกับรูปภาพได้
จำนวนข้อการวัด	มีจำนวน 2 ข้อ รวม 10 คะแนน
คำชี้แจง	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบวัดฉบับนี้เป็นการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยรายบุคคล 2. ครูหยิบภาพ 5 ภาพให้เด็กดู แล้วให้เด็กเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์ และเล่าเรื่องราวตามลำดับเหตุการณ์ให้สอดคล้องกับภาพ 3. ถ้าเด็กไม่ตอบครูใช้คำถามกระตุ้น ให้เวลาเด็กคิดตามที่กำหนด ถ้ายังไม่ตอบครูเปลี่ยนภาพเหตุการณ์ชุดใหม่ 4. ถ้าเด็กเรียงลำดับเหตุการณ์ไม่ถูก ให้พิจารณาคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

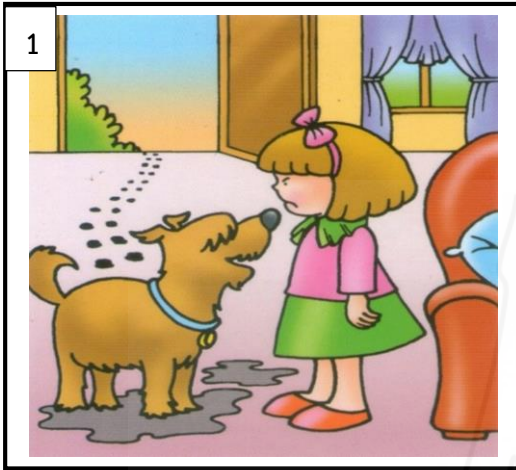

คำสั่ง: ให้นักเรียนดูภาพจำนวน 5 ภาพ แล้วนำมาเรียงตามลำดับเหตุการณ์ แล้วพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ให้สอดคล้องกับภาพ

ภาพเรียงลำดับเหตุการณ์ที่ 1 คนตกปลา

ภาพเรียงลำดับเหตุการณ์ที่ 2 อาบน้ำให้สุนัข

*****

คู่มือดำเนินการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

1. หลักการและเหตุผล

การพูดเป็นหนึ่งในทักษะทางภาษา เด็กจะพัฒนาการพูดเป็นไปตามลำดับขั้นพัฒนาการ ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542, น. 111) กล่าวว่า เด็กจะเริ่มพูดเป็นคำเมื่ออายุ 1 ขวบ แสดงท่าทางประกอบได้ แต่ถ้าอายุเกิน 1 ½ ขวบ เด็กควรพูดได้ 4-8 คำ ซึ่งรู้ได้ เรียกลูกบอลได้ เมื่ออายุ 2 ขวบ ใช้สรรพนามได้ พูดเป็นประโยค บางครั้งอาจจะไม่รู้เรื่องแต่จะพูดได้ดีขึ้น อายุ 5 ขวบขึ้นไปถึง 6 ขวบ เด็กจะพูดได้คล่องเป็นเรื่องเป็นราว สอดคล้องกับ อารี สันทรวี (2537, น. 183) กล่าวว่า เด็กช่วงวัย 5 ขวบ เรียนรู้คำศัพท์ได้ประมาณ 2,500 คำ เด็กใช้โครงสร้างประโยคหลายรูปแบบในการพูด

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทุกโรงเรียน จัดตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้มีแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา การแสดง และการเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ อีกทั้งมีจุดมุ่งหมายให้เด็กปฐมวัยได้ใช้ภาษาเพื่อสื่อสารให้เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้ พูนสุข สุขเสริม (2551, น. 41)กล่าวถึงการพูดไว้ว่า การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของการติดต่อสื่อสาร ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต เนื่องจากต้องถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ผู้ที่เกี่ยวข้องคือ ครู พ่อแม่ และผู้ดูแลเด็ก ควรให้ความสนใจและหมั่นฝึกฝน ให้เด็กได้ใช้ภาษาบ่อยๆ และถูกต้องชัดเจน เพื่อเด็กจะได้นำไปใช้ได้ถูกต้องในการสื่อสารในอนาคต

การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การวางแผนการจัดประสบการณ์ทางการพูดควรเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจว่าการจัดประสบการณ์ มีความหมายที่กว้างกว่าการสอน หรือการถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นการจัดเตรียมทุกอย่างเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทางการพูด การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กต้องสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กสำรวจ ปฏิบัติจริง เป็นผู้กระทำด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเป็นอิสระได้สังเกตและตั้งสมมุติฐาน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลรอบข้าง

แบบวัดความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัย ช่วงอายุระหว่าง 5-6 ปี ฉบับนี้เป็นคู่มือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย โดยได้เลือกวิธีวัดให้มีความเหมาะสมกับวัยของเด็กและตามพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยนี้ ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบวัดความสามารถทางการพูดฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับผู้ที่กำลังศึกษาหรือสนใจเกี่ยวกับวิธีการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

2. จุดประสงค์

1. เพื่อวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อวัดความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลังของเด็กปฐมวัย

3.องค์ประกอบ

แบบวัดนี้เป็นแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี จำนวน 3 ชุดประกอบด้วย

- ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย
- ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัย
- ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลังของเด็กปฐมวัย

4. วิธีการดำเนินการวัด

1. การวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยนี้ ผู้วัดจะดำเนินการวัดเด็กทีละ 1 คน โดยการฟังแล้วบันทึกการพูดของเด็กตามเวลาที่กำหนด ผู้วัดให้เด็กดูภาพแล้วปฏิบัติตามคำสั่งของผู้วัด ผู้วัดจะบันทึกคำพูดของเด็กลงในแบบบันทึกการพูดของเด็กแต่ละคน

2. การวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย หมายถึง การวัดความสามารถในการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

2.1 การพูดคำศัพท์ หมายถึง ความสามารถในการบอกชื่อสิ่งที่มีในรูปภาพได้ถูกต้อง จำนวน 10 ข้อ

2.2 การพูดแต่งประโยค หมายถึง ความสามารถในการนำคำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกันให้เป็นประโยคที่ประกอบด้วย ใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำอย่างไร ที่มีความหมายตรงกับภาพได้ถูกต้อง จำนวน 5 ข้อ

2.3 การพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง หมายถึง ความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง แล้วพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง ได้ถูกต้อง จำนวน 2 เหตุการณ์ (เหตุการณ์ละ 5 ภาพ)

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวัด

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย ใช้เวลาในการวัด 5 นาที ข้อละ 30 วินาที

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัยใช้เวลาในการวัด 5 นาที ข้อละ 1 นาที

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลังของเด็กปฐมวัย ใช้เวลาในการวัดเหตุการณ์ละ 3 นาที รวม 6 นาที

รวม 3 ชุดใช้เวลาทั้งสิ้น

16 นาที

6. เกณฑ์ในการให้คะแนน

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย แบบวัดมีทั้งหมด 10 ข้อ ใช้เวลาในการวัดข้อละ 30 วินาที

เด็กบอกชื่อภาพได้ครบถ้วน	ให้ 2 คะแนน
เด็กบอกชื่อภาพได้	ให้ 1 คะแนน
เด็กไม่ตอบ หรือตอบผิด	ให้ 0 คะแนน

คะแนนเต็ม (มี 10 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน)

รวม 20 คะแนน

ความสามารถทางการพูด	บอกชื่อภาพได้	บอกชื่อภาพได้ครบถ้วน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การพูดคำศัพท์	✓	✓	2
	✓	×	1
	×	×	0

ความหมายของสัญลักษณ์

เครื่องหมาย ✓ เด็กตอบได้ถูกต้อง

เครื่องหมาย × เด็กตอบไม่ได้

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัย แบบวัดมีทั้งหมด 5 ข้อ ใช้เวลาในการวัดข้อละ 1 นาที

เด็กสามารถพูดแต่งประโยค โดยขยายความจากภาพว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำอย่างไร ให้ 3 คะแนน

เด็กสามารถพูดแต่งประโยค โดยเข้าใจความหมายจากภาพว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน ให้ 2 คะแนน

เด็กสามารถพูดแต่งประโยค โดยเข้าใจความหมายจากภาพว่าใคร ทำอะไร ให้ 1 คะแนน

เด็กตอบว่าใคร หรือ ไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน

คะแนนเต็ม (มี 5 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน)

รวม 15 คะแนน

ความสามารถทางการพูด (บอกได้ว่า)	ใคร	ทำอะไร	ทำที่ไหน	ทำอย่างไร	เกณฑ์การให้คะแนน
2. การพูดแต่งประโยค	✓	✓	✓	✓	3
	✓	✓	✓	×	2
	✓	✓	×	×	1
	✓	×	×	×	0

ความหมายของสัญลักษณ์

เครื่องหมาย ✓ เด็กตอบได้

เครื่องหมาย × เด็กตอบไม่ได้

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง
ของเด็กปฐมวัย แบบวัดมีทั้งหมด 2 เหตุการณ์ (เหตุการณ์ละ 5 ภาพ)
ใช้เวลาในการวัด ข้อละ 3 นาที

เด็กสามารถเรียงลำดับ 5 ภาพ พูดเล่าเรื่องเหตุการณ์ได้ถูกต้องและ
พูดต่อยอดตามจินตนาการได้ ให้ 5 คะแนน

เด็กสามารถเรียงลำดับ 4 ภาพ พูดเล่าเรื่องได้ตามเหตุการณ์
ตามจินตนาการได้ ให้ 4 คะแนน

เด็กสามารถเรียงลำดับ 3 ภาพ พูดเล่าเรื่องได้ตามจินตนาการได้
ให้ 3 คะแนน

เด็กสามารถเรียงลำดับ 2 ภาพ พูดเล่าเรื่องได้ตามจินตนาการได้
ให้ 2 คะแนน

เด็กเรียงลำดับไม่ถูกต้องพูดเล่าเรื่องตามจินตนาการเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
ได้ ให้ 1 คะแนน

เด็กเรียงลำดับไม่ถูกต้องและไม่สามารถพูดเล่าเรื่องได้ให้ 0 คะแนน

คะแนนเต็ม (มี 2 เหตุการณ์ เหตุการณ์ละ 5 คะแนน) **รวม 10 คะแนน**

ความสามารถ ทางการพูด	เรียงลำดับ 5 ภาพ พูดเล่าเรื่องเหตุการณ์ได้ ถูกต้องและพูดต่อยอดตามจินตนาการได้	เรียงลำดับ 4 ภาพ พูดเล่าเรื่องได้ตาม เหตุการณ์ตามจินตนาการ	เรียงลำดับ 3 ภาพ พูดเล่าเรื่องได้ตาม จินตนาการ	เรียงลำดับ 2 ภาพ พูดเล่าเรื่องได้ตาม จินตนาการ	เรียงลำดับไม่ถูกต้องพูดเล่าเรื่องตาม จินตนาการเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ได้	เรียงลำดับภาพไม่ถูกต้องและไม่สามารถพูด เล่าเรื่องได้	เกณฑ์การให้คะแนน
3. การพูดเล่าเรื่อง เรียงตามลำดับ เหตุการณ์ก่อน- หลัง	✓						5
		✓					4
			✓				3
				✓			2
					✓		1
						✓	0

ความหมายของสัญลักษณ์

เครื่องหมาย ✓ เด็กปฏิบัติได้

รวมคะแนน 3 ชุด

45 คะแนน

วิธีการดำเนินการวัด

1. ผู้ดำเนินการวัดเตรียมตัวก่อนประเมินดังนี้
  - 1.1 ตรวจสอบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยให้ครบถ้วน
  - 1.2 ศึกษาแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยและคู่มือให้เข้าใจเพื่อให้การวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างราบรื่น
  - 1.3 จัดสถานที่ที่ใช้ในการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบายปราศจากเสียงรบกวน
  - 1.4 เตรียมอุปกรณ์ในการวัดดังนี้
    - 1) คู่มือการวัด แบบวัดและแบบบันทึกคำตอบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย อย่างละ 1 ชุด
    - 2) ปากกาและดินสอสำหรับจดบันทึก
  - 1.5 ผู้ดำเนินการวัดต้องเขียนชื่อ นามสกุลของผู้เข้ารับการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยให้เรียบร้อย
  - 1.6 ผู้ดำเนินการวัดต้องแสดงความเป็นกันเองและสร้างความคุ้นเคยกับผู้เข้ารับการวัด เพื่อให้ผู้รับการวัดไม่กังวล มีความมั่นใจและให้ความร่วมมือในการทำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
2. ดำเนินการวัดตามขั้นตอนดังนี้
  - 2.1 ดำเนินการวัดเด็กเป็นรายบุคคลจนครบทุกคน
  - 2.2 ผู้ดำเนินการวัดอ่านคำถามอย่างช้าๆ ข้อละ 2 ครั้งเพื่อให้ผู้เข้ารับการวัดเข้าใจอย่างชัดเจน
  - 2.3 ผู้ดำเนินการวัดสนับสนุนและกระตุ้นผู้เข้ารับการวัด ชมเชยทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดการวัด
  - 2.4 เมื่อเสร็จสิ้นการวัด 1 ชุด ผู้วัดต้องบันทึกลงในแบบบันทึกคำตอบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยให้เรียบร้อย
3. เมื่อเสร็จสิ้นการวัด
  - 3.1 ตรวจสอบชื่อ นามสกุล ของผู้รับการวัดให้ถูกต้อง
  - 3.2 ตรวจสอบและเก็บแบบวัด คู่มือการวัดและแบบบันทึกคำตอบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ให้เรียบร้อย ตามเกณฑ์การให้คะแนน
  - 3.3 ผู้ดำเนินการวัดนำผู้รับการวัดกลับสู่ชั้นเรียน และนำผู้รับการวัดคนใหม่มาทำการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยต่อไป

แนวทางการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 1	แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย
จุดมุ่งหมาย	เพื่อวัดความสามารถในการพูดคำศัพท์ชื่อสิ่งต่างๆได้ถูกต้อง
เกณฑ์การให้คะแนน	เด็กบอกชื่อภาพได้ครบถ้วน ให้ 2 คะแนน เด็กบอกชื่อภาพได้ ให้ 1 คะแนน เด็กไม่ตอบ หรือตอบผิด ให้ 0 คะแนน
เวลาในการทำการวัด	ข้อละ 30 วินาที
ลักษณะแบบวัด	บอกชื่อสิ่งต่างๆที่กำหนดในภาพได้
จำนวนแบบทดสอบ	10 ข้อ รวม 20 คะแนน
คำชี้แจง	1. แบบวัดฉบับนี้เป็นแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล 2. ผู้วัดหยิบภาพให้เด็กดูแล้วถามว่าเป็นภาพอะไร 3. ถ้าเด็กไม่ตอบผู้วัดใช้คำถามกระตุ้น ให้เวลาเด็กคิดตามที่กำหนด ถ้ายังไม่ตอบผู้วัดเปลี่ยนภาพใหม่
คำสั่ง:	ให้นักเรียนดูภาพแล้วบอกชื่อคำศัพท์ที่ตรงกับรูปภาพให้ถูกต้อง

ข้อ	คำถาม	ชื่อภาพคำศัพท์
1	ผู้วัด : นักเรียนบอกชื่อว่าภาพนี้เป็นภาพอะไร	ภาพสามแฉกร
2		ภาพเรือหางยาว
3		ภาพขนมทองหยอด
4		ภาพปลาสวย
5		ภาพพระนอนหงาย
6		ภาพศาลพระภูมิ
7		ภาพดอกกล้วยไม้
8		ภาพต้นโพธิ์
9		ภาพตัวโดยสารรถไฟ
10		ภาพกระปุกออมสิน

	<p>ก่อน-หลังของเด็กปฐมวัย</p> <p>เพื่อวัดความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง และการเล่าเรื่องจากภาพตามลำดับเหตุการณ์อย่างมีความหมาย</p>
<p>จุดมุ่งหมาย</p> <p>เกณฑ์การให้คะแนน</p>	<p>เด็กสามารถเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน – หลังและพูดเล่าเรื่องจากภาพตามลำดับเหตุการณ์ทั้ง 5 ภาพ และสามารถพูดต่อยอดตามจินตนาการจากภาพได้ถูกต้อง ให้ 5 คะแนน</p> <p>เด็กสามารถเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน – หลังและพูดเล่าเรื่องจากภาพตามลำดับเหตุการณ์ทั้ง 5 ภาพได้ถูกต้อง ให้ 4 คะแนน</p> <p>เด็กสามารถเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน – หลังได้ 3 ลำดับและพูดเล่าเรื่องจากภาพตามลำดับเหตุการณ์ได้ ให้ 3 คะแนน</p> <p>เด็กสามารถเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน – หลังได้ 1-2 ลำดับและพูดเล่าเรื่องจากภาพตามลำดับเหตุการณ์ 1-2 ภาพได้ ให้ 2 คะแนน</p> <p>เด็กไม่สามารถเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน – หลัง แต่พูดเล่าเรื่องจากภาพตามจินตนาการได้ ให้ 1 คะแนน</p> <p>เด็กเรียงลำดับภาพไม่ถูกต้องและไม่สามารถพูดเล่าเรื่องได้ ให้ 0 คะแนน</p>
<p>เวลาในการวัด</p> <p>ลักษณะทำการวัด</p>	<p>ข้อละ 3 นาที</p> <p>เรียงลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง และการเล่าเรื่องจากภาพตามลำดับเหตุการณ์จากภาพตามลำดับเหตุการณ์อย่างมีความหมาย</p>
<p>จำนวนข้อการวัด</p> <p>คำชี้แจง</p>	<p>มีจำนวน 2 ข้อ รวม 10 คะแนน</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบวัดฉบับนี้เป็นการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย รายบุคคล 2. ครูหยิบภาพ 5 ภาพให้เด็กดู แล้วให้เด็กเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์ และเล่าเรื่องราว ตามลำดับก่อน – หลังสอดคล้องกับภาพ 3. ถ้าเด็กเรียงลำดับเหตุการณ์ไม่ถูก แต่เล่าเรื่อง ได้สอดคล้องกับภาพถือว่า ถูกให้พิจารณาคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 4. ถ้าเด็กไม่ตอบ ครูใช้คำถามกระตุ้น ให้เวลาเด็กคิดตามที่กำหนด ถ้ายังไม่ตอบครูเปลี่ยนภาพเหตุการณ์ชุดใหม่

คำสั่ง: ให้เด็กดูภาพ 5 ภาพแล้วให้เรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง แล้วพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์สอดคล้องกับภาพให้ถูกต้อง

เหตุการณ์ที่	คำถาม	ภาพที่	คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด
1	ผู้วัด: นักเรียนดูภาพทั้ง 5 ภาพนะคะ แล้วเรียงลำดับเหตุการณ์ชื่อว่า ภาพไหนเกิดขึ้นก่อน ภาพไหนเกิดขึ้นทีหลังแล้วเล่าให้ฟังซิว่าเป็นภาพที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อะไร	1	1.เด็กผู้ชายนั่งที่ท่าหน้าเอาเหยื่อตกปลาใส่เบ็ด 2.เด็กผู้ชายเอาหนอนใส่เบ็ด 3.เด็กผู้ชายเอาเหยื่อตกปลาใส่เบ็ด
		2.	1.เด็กผู้ชายนั่งคอยให้ปลามากินอาหาร 2.เด็กผู้ชายนั่งคอยให้ปลามากินเบ็ด 3.เด็กผู้ชายคอยให้ปลาติดเบ็ด
		3	1.ปลากำลังกินหนอน 2.ปลากำลังติดเบ็ด 3.ปลากำลังกินเหยื่อ
		4	1.เด็กผู้ชายยกเบ็ดขึ้นมีปลาติดเบ็ด 2.ปลาติดเบ็ด 3.เด็กผู้ชายตกปลาได้
		5	1.เด็กผู้ชายหิ้วถังปลากลับบ้าน 2.เด็กผู้ชายเอาปลาใส่ถังเดินกลับบ้าน 3.เด็กผู้ชายได้ปลาเต็มถัง
2		1	1.เด็กผู้หญิงโกรธที่หมา/สุนัขและโคลน/น้ำสกปรก 2.หมา/สุนัขและน้ำสกปรกเข้ามาในบ้าน 3.หมา/สุนัขสกปรกอยากเล่นกับเด็กผู้หญิง
		2	1.เด็กผู้หญิงเทน้ำยาอาบน้ำหมา/สุนัข ลงในกะละมัง 2.หมายื่นมองกะละมังที่มีน้ำยาอาบน้ำ 3.หมา/สุนัขมองเด็กผู้หญิงเทน้ำยาอาบน้ำหมา/สุนัข ลงในกะละมัง 4.เด็กผู้หญิงจะอาบน้ำให้หมา/สุนัข
		3	1.เด็กผู้หญิงมองหมา/สุนัขวิ่งหนี 2.หมา/สุนัขไม่ยอมอาบน้ำเลยวิ่งหนี 3.หมา/สุนัข กลัว ไม่ยอมอาบน้ำ
		4	1.เด็กผู้หญิงอุ้มหมา/สุนัขไปอาบน้ำ 2.หมา/สุนัขถูกอุ้มมาอาบน้ำ 3.หมา/สุนัขถูกเด็กผู้หญิงจับมาที่กะละมัง
		5	1.เด็กผู้หญิงเอาแปรงขัดตัวให้หมา/สุนัข 2.เด็กผู้หญิงอาบน้ำให้หมา/สุนัข 3.หมา/สุนัขเศร้าถูกเด็กผู้หญิงจับอาบน้ำ 4.หมา/สุนัขอาบน้ำในกะละมัง

ภาพประกอบแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง : ให้เด็กดูรูปภาพแล้วบอกคำศัพท์ที่ละภาพจำนวน 10 ภาพ

1. สามเณร

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. สามเณร	✓		
2. เณร		✓	
3. พระ / ไม่ตอบ			✓

2. เรือหางยาว

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. เรือหางยาว	✓		
2. เรือ		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

3. ขนมทองหยอด

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. ขนมทองหยอด	✓		
2. ขนม		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

4. ปลาสรวย

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. ปลาสรวย	✓		
2. ปลา		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

5. พระนอนหงาย

คำตอบที่คาดว่าจะเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. พระนอนหงาย	✓		
2. พระนอน		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

6. ศาลพระภูมิ

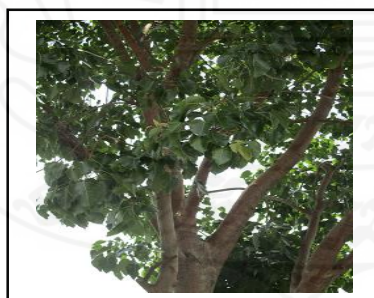
คำตอบที่คาดว่าจะเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. ศาลพระภูมิ	✓		
2. ศาล / ศาลเจ้าที่		✓	
3. วัด / ไม่ตอบ			✓

7. ดอกกล้วยไม้

คำตอบที่คาดว่าจะเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. ดอกกล้วยไม้	✓		
2. ดอกไม้ / ดอกสีม่วง		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

8. ต้นโพธิ์

คำตอบที่คาดว่าจะเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. ต้นโพธิ์	✓		
2. ต้นไม้		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

9. ตั๋วโดยสารรถไฟ

คำตอบที่คาดว่าจะเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. ตั๋วโดยสารรถไฟ	✓		
2. ตั๋วรถไฟ		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

10. กระจุกอมสิน

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน		
	2	1	0
1. กระจุกอมสิน	✓		
2. ออมสิน		✓	
3. ไม่ตอบ			✓

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดแต่งประโยคของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง: ให้เด็กดูภาพข้างล่างแล้วพูดแต่งประโยค ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ให้ผู้วัดฟัง จำนวน 5 ข้อ

1. พระสงฆ์เดินเป็นแถวไปตามถนน เพื่อออกไปบิณฑบาตในเวลาเช้า

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3	2	1	0
1. พระสงฆ์เดินเป็นแถวไปตามถนน เพื่อออกไปบิณฑบาตในเวลาเช้า	✓			
2. พระสงฆ์เดินออกไปบิณฑบาตอย่างสงบไปตามถนน	✓			
3. พระสงฆ์เดินตามถนนออกไปบิณฑบาต		✓		
4. พระสงฆ์เดินตามทางเดินออกไปบิณฑบาต		✓		
3. พระออกมารับบาตตอนเช้า			✓	
4. พระบิณฑบาต			✓	
5. พระสงฆ์ / พระ / ไม่ตอบ				✓

2. แม่ค้าขายปลาทุที่ตลาดอย่างมีความสุข

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3	2	1	0
1. แม่ค้าขายปลาทุที่ตลาดอย่างมีความสุข	✓			
2. แม่ค้ายืนยิ้มขายปลาทุที่ตลาด แข่งละ 30 บาท	✓			
3. แม่ค้าขายปลาทุแข่งละ 30 บาท		✓		
4. แม่ค้ายืนขายปลาทุ 30 บาท		✓		
3. แม่ค้าขายปลาทุ			✓	
4. ผู้หญิงขายปลาทุ			✓	
5. แม่ค้า / ผู้หญิง / ปลาทุ / ไม่ตอบ				✓

3. เด็กผู้ชายเล่นว่าวที่สนามหญ้าอย่างสนุกสนาน

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3	2	1	0
1. เด็กผู้ชายเล่นว่าวที่สนามหญ้าอย่างสนุกสนาน	✓			
2. พ่อมองดูลูกเล่นว่าวอย่างสนุกสนานที่สนามหญ้า	✓			
3. เด็กผู้ชายเล่นว่าวอย่างสนุกสนาน		✓		
4. พ่อมองลูกเล่นว่าวที่สนาม		✓		
3. เด็กผู้ชายเล่นว่าว			✓	
4. พ่อดูลูกเล่นว่าว			✓	
5. เด็กผู้ชาย / พ่อ / ว่าว / สนามหญ้า / ไม่ตอบ				✓

4. เด็ก 3 คนเล่นน้ำที่ทะเลอย่างมีความสุข

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3	2	1	0
1. เด็ก 3 คนเล่นน้ำที่ทะเลอย่างสนุกสนาน	✓			
2. เด็กๆเล่นน้ำที่ทะเลอย่างมีความสุข	✓			
3. เด็กๆเล่นน้ำที่ทะเล		✓		
4. เด็ก 3 คนเล่นน้ำที่ทะเล		✓		
3. เด็กๆเล่นน้ำทะเล			✓	
4. เด็กผู้ชายเล่นน้ำทะเล			✓	
5. เด็ก / ทะเล / ไม่ตอบ				✓

5. ตำรวจจราจรโบกรถให้นักเรียนข้ามถนนที่ทางม้าลายอย่างปลอดภัย

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3	2	1	0
1. ตำรวจจราจรโบกรถให้นักเรียนข้ามถนนที่ทางม้าลายอย่างปลอดภัย	✓			
2. ตำรวจโบกรถที่ทางม้าลายให้นักเรียนข้ามถนนอย่างปลอดภัย	✓			
3. ตำรวจจราจรโบกรถให้นักเรียนข้ามถนนที่ทางม้าลาย		✓		
4. นักเรียนข้ามถนนที่ทางม้าลาย		✓		
3. ตำรวจจราจรโบกรถ			✓	
4. เด็กนักเรียนข้ามถนน			✓	
5. ตำรวจจราจร / ตำรวจ / ทางม้าลาย / เด็กนักเรียน / ไม่ตอบ				✓

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถทางการพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง

คำชี้แจง: ให้เด็กดูภาพ แล้วเรียงลำดับเหตุการณ์ ก่อน-หลัง แล้วพูดเล่าเรื่อง ตามลำดับเหตุการณ์ สอดคล้องกับภาพ จำนวน 2 เหตุการณ์

ภาพเรียงลำดับเหตุการณ์ที่ 1

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด

1. เด็กผู้ชายนั่งคอยให้ปลามากินอาหาร
2. เด็กผู้ชายนั่งคอยให้ปลามากินเบ็ด
3. เด็กผู้ชายคอยให้ปลามาติดเบ็ด

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด

1. เด็กผู้ชายนั่งคอยให้ปลามากินอาหาร
2. เด็กผู้ชายนั่งคอยให้ปลามากินเบ็ด
3. เด็กผู้ชายคอยให้ปลามาติดเบ็ด

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด

1. ปลากำลังกินอาหาร
2. ปลากำลังติดเบ็ด
3. ปลากำลังกินเหยื่อ

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด

1. เด็กผู้ชายยกเบ็ดขึ้นมีปลาติดเบ็ด
2. ปลาติดเบ็ด
3. เด็กผู้ชายตกปลาได้

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด

1. เด็กผู้ชายหิ้วถึงปลากลับบ้าน
2. เด็กผู้ชายเอาปลาใส่ถังเดินกลับบ้าน
3. เด็กผู้ชายได้ปลาเต็มถัง

ภาพเรียงลำดับเหตุการณ์ที่ 2

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด

1. เด็กผู้หญิงโกรธที่หมา/สุนัขเลอะโคลน/น้ำสกปรก
2. หมา/สุนัขเลอะน้ำสกปรกเข้ามาในบ้าน
3. หมา/สุนัขสกปรกอยากเล่นกับเด็กผู้หญิง

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด

1. เด็กผู้หญิงเหนียวอาบน้ำหมา/สุนัข ลงในกะละมัง
2. หมายืนมองกะละมังที่มีน้ำอาบน้ำ
3. หมา/สุนัขมองเด็กผู้หญิงเหนียวอาบน้ำหมา/สุนัข ลงในกะละมัง
4. เด็กผู้หญิงจะอาบน้ำให้หมา/สุนัข

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด

1. เด็กผู้หญิงมองหมา/สุนัขวิ่งหนี
2. หมา/สุนัขไม่ยอมอาบน้ำเลยวิ่งหนี
3. หมา/สุนัข กลัว ไม่ยอมอาบน้ำ

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด

1. เด็กผู้หญิงอุ้มหมา/สุนัขไปอาบน้ำ
2. หมา/สุนัขถูกอุ้มมาอาบน้ำ
3. หมา/สุนัขถูกเด็กผู้หญิงจับมาที่กะละมัง

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูด

1. เด็กผู้หญิงเอาแปรงขัดตัวให้หมา/สุนัข
2. เด็กผู้หญิงอาบน้ำให้หมา/สุนัข
3. หมา/สุนัขเศร้าถูกเด็กผู้หญิงจับอาบน้ำ
4. หมา/สุนัขอาบน้ำในกะละมัง

คำตอบที่คาดว่าเด็กจะพูดเรียงลำดับเหตุการณ์		เกณฑ์การให้คะแนน					
เกณฑ์การเรียงลำดับและการพูด	รูปแบบการเรียงภาพเหตุการณ์						
		5	4	3	2	1	0
เรียงลำดับ 5 ภาพ พูดเล่าเรื่องเหตุการณ์ได้ถูกต้องและพูดต่อยอดตามจินตนาการได้	1-2-3-4-5	✓					
เรียงลำดับ 4 ภาพ พูดเล่าเรื่องได้ตามเหตุการณ์ตามจินตนาการ	2-3-4-5-1 5-1-2-3-4		✓				
เรียงลำดับ 3 ภาพ พูดเล่าเรื่องได้ตามจินตนาการ	3-4-5-2-1 2-1-3-4-5 4-5-1-2-3			✓			
เรียงลำดับ 2 ภาพ พูดเล่าเรื่องได้ตามจินตนาการ	2-4-5-1-3 2-5-1-3-4 2-3-1-5-4 3-1-4-5-2 4-5-3-2-1				✓		
เรียงลำดับไม่ถูกต้อง พูดเล่าเรื่องตามจินตนาการเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ได้	3-1-5-4-2 3-5-4-2-1					✓	
เรียงลำดับภาพไม่ถูกต้องและไม่สามารถพูดเล่าเรื่องได้	3-1-5-4-2 3-5-4-2-1						✓

ภาคผนวก ค

- แบบประเมินคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้
- แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

แบบประเมินคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

คำชี้แจง: ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้โดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือของรายการที่กำหนดให้ ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ พร้อมเขียนข้อเสนอแนะแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด	4 หมายถึง เหมาะสมมาก
3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง	2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด	

1. คุณภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

รายการ	คะแนน				
	5	4	3	2	1
1. เนื้อหา					
1.1 บทนำ					
1.2 แนวทางการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
1.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางการพูด					
1.4 บทบาทครูและบทบาทเด็กในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
1.5 การประเมินผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
2. รูปแบบการเขียน					
2.1 ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน					
2.2 อ่านเข้าใจง่าย					
2.3 ความต่อเนื่องของข้อความ					

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

คำชี้แจง: ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ 3 แผน โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือของรายการที่กำหนดให้ ว่ามีความเหมาะสมในระดับใด พร้อมเขียนข้อเสนอแนะแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษ

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด	4 หมายถึง เหมาะสมมาก
3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง	2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด	

1. คุณภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

รายการ	คะแนน				
	5	4	3	2	1
แผนที่ 1 การจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ					
ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 1 เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ					
วันที่ 2 เลือกสถานที่แหล่งเรียนรู้ ศึกษาข้อมูล และวางแผนการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 3 เด็กๆสร้างแบบจำลองแหล่งเรียนรู้และนำเสนอแบบจำลอง					
ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 4 เด็กๆและครูทำข้อตกลงในการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 5 เด็กๆเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 6 เด็กๆและครูร่วมกันสนทนาอภิปราย สรุปผลการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 7 เด็กๆออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ และเตรียมจัดนิทรรศการแสดงผลงาน					
วันที่ 8 เชิญผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง เด็กนักเรียน และผู้สนใจเข้าชมนิทรรศการ					
วันที่ 9 เด็กๆ และครูร่วมกันสรุปผลการจัดนิทรรศการ					
วันที่ 10 จัดทำรูปเล่มเพื่อรวบรวมสิ่งที่ได้จากการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ และเก็บคำถาม แนวคิด เพื่อค้นหาคำตอบในการจัดกิจกรรมต่อไป					

รายการ	คะแนน				
	5	4	3	2	1
แผนที่ 2 การจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น					
ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 1 เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น					
วันที่ 2 เลือกสถานที่แหล่งเรียนรู้ ศึกษาข้อมูล และวางแผนการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น					
วันที่ 3 เด็กๆสร้างแบบจำลองแหล่งเรียนรู้และนำเสนอแบบจำลอง					
ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 4 เด็กๆและครูทำข้อตกลงในการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 5 เด็กๆเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 6 เด็กๆและครูร่วมกันสนทนาอภิปราย สรุปผลการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 7 เด็กๆออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ และเตรียมจัดนิทรรศการแสดงผลงาน					
วันที่ 8 เชิญผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง เด็กนักเรียน และผู้ที่สนใจเข้าชมนิทรรศการ					
วันที่ 9 เด็กๆและครูร่วมกันสรุปผลการจัดนิทรรศการ					
วันที่ 10 จัดทำรูปเล่มเพื่อรวบรวมสิ่งที่ได้จากการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ และเก็บคำถาม แนวคิด เพื่อค้นหาคำตอบในการจัดกิจกรรมต่อไป					
แผนที่ 3 การจัดกิจกรรมการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล					
ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 1 เด็กๆและครูสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล					
วันที่ 2 เด็กๆร่วมกันเลือกบุคคลที่ต้องการเรียนรู้ ศึกษาประวัติ และวางแผนการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 3 เด็กๆวางแผนและแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับบุคคลที่จะไปศึกษา					
ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 4 เด็กๆและครูทำข้อตกลงในการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล					
วันที่ 5 เด็กๆเดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล					

รายการ	คะแนน				
	5	4	3	2	1
ชั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้					
วันที่ 6 เด็กๆและครูร่วมกันสนทนาอภิปราย สรุปผลการทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล					
วันที่ 7 เด็กออกแบบการนำเสนอสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษาแหล่ง เรียนรู้ที่เป็นบุคคลและเตรียมจัดนิทรรศการแสดงผลงาน					
วันที่ 8 เชิญผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง เด็กนักเรียน และผู้สนใจเข้าชม นิทรรศการ					
วันที่ 9 เด็กๆและครูร่วมกันสรุปผลการจัดนิทรรศการ					
วันที่ 10 จัดทำรูปเล่มเพื่อรวบรวมสิ่งที่ได้จากการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ และเก็บคำถาม แนวคิด เพื่อค้นหาคำตอบในการจัดกิจกรรมต่อไป					

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

...../...../.....

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน

ช่วงความถี่	ระดับคุณภาพ	ความหมาย
4.50 - 5.00	5	เหมาะสมมากที่สุด
3.50 - 4.49	4	เหมาะสมมาก
2.50 - 3.49	3	เหมาะสมปานกลาง
1.50 - 2.49	2	เหมาะสมน้อย
0 - 1.49	1	เหมาะสมน้อยที่สุด

แบบวัดชุดที่ 3 ความสามารถทางการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์

หัวข้อ	ความสามารถทางการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์											
	ก่อนทดลอง						หลังทดลอง					
	5	4	3	2	1	0	5	4	3	2	1	0
1. ลำดับเหตุการณ์ที่ 1												
2. ลำดับเหตุการณ์ที่ 2												
รวม												

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

แบบบันทึกผลคะแนนการวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง : ให้ใส่ตัวเลขคะแนนลงในช่องคะแนน ก่อนและหลังการทดลองของเด็กแต่ละคน

รายชื่อ	หัวข้อ	พูด คำศัพท์	พูดแต่ง ประโยค	พูด เรียงลำดับ เหตุการณ์	พูด คำศัพท์	พูดแต่ง ประโยค	พูด เรียงลำดับ เหตุการณ์
	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง			
	20 คะแนน	15 คะแนน	10 คะแนน	20 คะแนน	15 คะแนน	10 คะแนน	
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							
16.							
17.							
18.							
19.							
20.							

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

ภาคผนวก ง

ภาพประกอบการทำศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ภาพประกอบการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น (สถานีรถไฟตลาดพลู)

ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

เลือกแหล่งเรียนรู้

วาดภาพแหล่งเรียนรู้

สร้างแบบจำลองแหล่งเรียนรู้

นำเสนอแบบจำลองแหล่งเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ทบทวนข้อตกลงก่อนทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ผู้อำนวยการส่งเด็กๆ ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

เดินทางถึงสถานีรถไฟตลาดพลู

จัดบันทึกช่วงเวลาที่ย่อยรถไฟ

พูดคุยกับผู้ที่ย่อยรถไฟ

สนุกสนานขณะที่โดยสารรถไฟ

พูดคุยกับนายตรวจตัวรถไฟ

พูดคุยกับนายท่ารถไฟ

เรียนรู้แหล่งธรรมชาติ ช่วงคอยรถไฟกลับ

เดินทางกลับถึงสถานีรถไฟตลาดพลู

ขั้นที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการไปทัศนศึกษา
แหล่งเรียนรู้

แต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอ
สิ่งที่ได้

จัดนิทรรศการแสดงผลงาน ทักษะศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น
สถานีรถไฟตลาดพลู

ภาพประกอบการทักษะศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล (เจ้าหน้าที่ธนาคารออมสิน)

ขั้นที่ 1 ก่อนการทักษะศึกษาแหล่งเรียนรู้

ร่วมกันเลือกแหล่งเรียนรู้ที่จะไป
ทักษะศึกษา

แต่ละคนเล่าประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับแหล่ง
เรียนรู้ศึกษา

แสดงบทบาทสมมติเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคาร

แสดงบทบาทสมมติเป็นลูกค้าธนาคาร

ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ทบทวนข้อตกลงก่อนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ครูวชิรา รักษาการแทนผู้อำนวยการ มาส่งเด็กๆ

เดินทางถึงธนาคารออมสิน

เด็กๆ สังเกตการทำงานของเจ้าหน้าที่ธนาคาร

เด็กๆ สอบถามเจ้าหน้าที่ธนาคารในเรื่องที่สงสัย

เจ้าหน้าที่ธนาคารให้ความรู้กับเด็กๆ

เด็กบันทึกสิ่งที่พบเห็น

เด็กๆ ขอบคุณเจ้าหน้าที่ธนาคารก่อนกลับ

ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

เด็กๆวาดภาพการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ พร้อมพูดเล่าให้เพื่อนๆ ฟังตามลำดับเหตุการณ์

เด็กและครูแสดงบทบาทสมมติการไปธนาคาร บันทึกสิ่งที่พบเห็น

เด็กแสดงบทบาทเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคาร

เจ้าหน้าที่ธนาคารไดโนเสาร์ขอบคุณลูกค้า

จัดนิทรรศการแสดงผลงานการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล
(เจ้าหน้าที่ธนาคารออมสิน)

เด็กชายชัยมงคล พุดเล่าลำดับเหตุการณ์
การไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

พี่ๆ เข้าชมธนาคารจำลอง

ภาพประกอบการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (คลองบางหลวง)

ขั้นที่ 1 ก่อนการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

เด็กและครูร่วมกันสนทนาและเลือกแหล่งเรียนรู้
ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

เด็กๆ สอบถามแม่ค้าเกี่ยวกับ
คลองบางหลวง

เด็กแต่ละกลุ่มสร้างแบบจำลอง
คลองบางหลวง

กลุ่ม 4 นำเสนอแบบจำลองคลองบางหลวง
ที่สร้างขึ้นตามจินตนาการ

ขั้นที่ 2 การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ผอ.ศรีพงษ์ ส่งเด็กๆ ไปทัศนศึกษาคลองบางหลวง
(ทำน้ำวัดอินทราราม)

เด็กๆ ทักทายแม่ค้าระหว่างทาง

แม่ค้าขนมไทยใจดีแจกขนมให้เด็กๆ

เด็กๆ ดูเรือโดยสารข้ามฟาก

เดินทางถึงท่าเรือวัดอินทราราม

พูดคุย สนทนากับคนที่มาคอยเรือ

พูดคุยกับผู้ที่มาปล่อยปลา

ทักทายชาวต่างชาติที่โดยสารเรือหางยาว

แม่ค้าปลาใจดีสอนให้เด็กรู้จักปลาชนิดต่างๆ

แม่ค้าหมูπίงใจดีแจกข้าวเหนียวหมูπίงให้กับเด็กๆ

เด็กๆเอาขนมπίงให้ปลาสายที่วังมัจฉา
วัดราชคฤห์

เก็บภาพประทับใจที่วังมัจฉา
วัดราชคฤห์

ขั้นที่ 3 หลังการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

เด็กแต่ละกลุ่มสร้างแบบจำลอง
คลองบางหลวง

เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอแบบจำลองคลองบางหลวง
ให้เพื่อนๆฟัง

เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอแบบจำลองคลองบางหลวง
ให้เพื่อนๆฟัง

แบบจำลองคลองบางหลวง
ของแต่ละกลุ่ม

จัดนิทรรศการแสดงผลงานที่ได้จากการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้คลองบางหลวง

เตรียมพร้อมแสดงผลงาน

เด็กหญิงกวิศราพูดเล่าลำดับเหตุการณ์การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้คลองบางหลวง

ผู้ปกครองร่วมชมนิทรรศการแสดงผลงาน

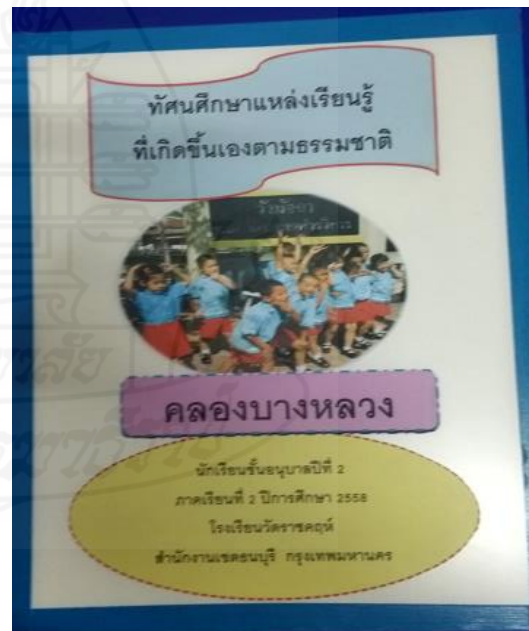
ผู้ปกครองร่วมชมนิทรรศการแสดงผลงาน

รูปเล่มการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น

รูปเล่มการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

รูปเล่มการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวพิกุล สุจา
วัน เดือน ปีเกิด	5 ธันวาคม 2515
สถานที่เกิด	อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	ค.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดราชคฤห์ สำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	ครูผู้ช่วย

